Kremlis vai tā atbalss?

Ārvalstu informācijas manipulācija un iejaukšanās 15. Saeimas vēlēšanās

AUTORI

Armands Astukevičs
Elīna Vrobļevska

AUSTRUMEIROPAS POLITIKAS PĒTĪJUMU CENTRS

disint.ai

RĪGA, 2026. GADA OKTOBRIS

AUSTRUMEIROPAS
POLITIKAS
PĒTĪJUMU
CENTRS

CENTRE
FOR EAST
EUROPEAN
POLICY STUDIES

disint.ai

PAR ZIŅOJUMU

Ziņojumu sagatavojis Austrumeiropas politikas pētījumu centrs (APPC). Tas balstīts Latvijas informatīvās telpas monitoringā, ko APPC sadarbībā ar sociālo mediju analīzes platformu DisInt.ai veica no 2026. gada 1. jūlija līdz 4. oktobrim. Monitorings aptvēra 502 publiskus kanālus YouTube, Telegram, TikTok, Facebook un X platformās, un analīzē izmantoti tikai publiski pieejami dati. Pētījuma metode, ierobežojumi un ētikas principi aprakstīti 2. nodaļā un pielikumā.

Ziņojumā paustie secinājumi atspoguļo tikai autoru nostāju.

AUTORI

Armands Astukevičs
Elīna Vrobļevska

IZDOTS

Rīga, 2026. gada oktobris

Saturs

	Kopsavilkums un galvenie secinājumi	4
	Ievads: Kremlis vai tā atbalss?	5
1.	Krievija pret Rietumiem: Saeimas vēlēšanas Kremļa tēmēklī	7
2.	Pētījuma metode un dizains	10
3.	Ierasti vēstījumi, jauni mērķi: vēstījumu izplatības dinamika	12
4.	No airBaltic līdz kodolieročiem: vēstījumu piesaiste Latvijas politiskajai dienaskārtībai	15
5.	Atbalss: kur un kas izplata vēstījumus Latvijas informatīvajā telpā	19
6.	Bloķēti, bet ne apklusināti: Kremlim pietuvināto kanālu tīkls	22
7.	Kopēt, ielīmēt, atkārtot: neautentiskā aktivitāte Latvijas informatīvajā telpā	25
8.	Leģitimitāte uz jautājuma zīmes: kā tika apšaubītas 15. Saeimas vēlēšanas	29
9.	Vienus slavē, otrus peļ: kā sociālajos medijos tika vērtēti Latvijas politiķi un organizācijas	32
10.	Kur beidzas viedoklis: starp kritiku un naida valodu	34
	Noslēgumā: Kremlis vai tā atbalss?	35
	Pielikums. Kā tika veikts pētījums	41
	Izmantotie avoti	43

Kopsavilkums un galvenie secinājumi

Ziņojumā analizēts, kādi Kremļa pozīcijai atbilstoši vēstījumi par Latviju izskanēja sociālajos medijos pirms 2026. gada 3. oktobra Saeimas vēlēšanām, kas tos izplatīja un vai tajā bija vērojama neautentiska aktivitāte, piemēram, viena un tā paša teksta publicēšana no vairākiem kontiem. Pētījums balstās Austrumeiropas politikas pētījumu centra un DisInt.ai veiktajā monitoringā, kas no 2026. gada 1. jūlija līdz 4. oktobrim aptvēra 502 publiskus kanālus YouTube, Telegram, TikTok, Facebook un X platformās.

Trīs mēnešos pirms vēlēšanām šo vēstījumu apjoms pieauga vairāk nekā divkārt, un, tuvojoties vēlēšanu dienai, tie arvien biežāk bija vērsti pret pašām vēlēšanām. Tomēr lielāko daļu vēstījumu izplatīja nevis Kremlim pietuvināti kanāli vai konti ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm, bet parasti lietotāji komentāru sadaļās. Uz ziņojuma nosaukumā uzdoto jautājumu dati tāpēc atbild diezgan skaidri: 2026. gada vēlēšanās Kremļa balss bija klusāka par tās atbalsi vietējā auditorijā. Tieši šī atbalss ir galvenais izaicinājums pirmsvēlēšanu periodā, informatīvajā telpā.

01

Kremļa vēstījumi par Latviju nebija jauni, taču tika pielāgoti priekšvēlēšanu dienaskārtībai.

Tie jau ilgstoši balstās nelielā apgalvojumu kopā, piemēram, ka Latvija nespēj pastāvēt bez Krievijas, nav suverēna valsts, vajā krievvalodīgos, provocē karu ar Krieviju un godina nacismu. Priekšvēlēšanu periodā šie apgalvojumi tika piesaistīti aktuāliem iekšpolitikas notikumiem, piemēram, graudu tranzīta tarifam, degvielas cenām un airBaltic finansiālajām grūtībām. To pieminējumu apjoms pieauga no vidēji 230 reizēm dienā jūlijā līdz 584 reizēm dienā vēlēšanu nedēļā, un aptuveni puse no pieauguma notika pēdējās divās nedēļās pirms vēlēšanām un dienā pēc tām.

02

Par galveno vēstījumu mērķi kļuva pašas vēlēšanas.

Visstraujāk pieauga apgalvojums, ka Latvijas vēlēšanas ir neleģitīmas. Šāds apgalvojums grauj uzticēšanos vēlēšanu procesam un var mazināt atsevišķu vēlētāju grupu līdzdalību. Augstāko līmeni tas sasniedza vēlēšanu laikā: pirmajās četrās oktobra dienās tas parādījās 461 reizi, vairāk nekā jūlijā un augustā kopā, visbiežāk dienā pēc vēlēšanām. Zemo vēlētāju aktivitāti, balsu skaitīšanas aizkavēšanos un vēlētāju aptaujas rezultātus komentētāji pasniedza kā pierādījumu tam, ka iznākums bija izlemts jau iepriekš. Arvien plašāk izskanēja arī aicinājums atjaunot attiecības ar Krieviju un Baltkrieviju. Savukārt vēstījumi par vēsturi un padomju pieminekļiem, kas ikdienā veido lielu daļu Kremļa informatīvās plūsmas par Latviju, priekšvēlēšanu laikā saruka.

03

Kremļa vēstījumus par Latviju galvenokārt izplata auditorija, ne satura veidotāji.

Četri no pieciem gadījumiem, kad fiksēts kāds no vēstījumiem, atrodami komentāros, un lielākās komentāru sadaļas ir Latvijas politiķu, partiju un mediju kontos. Abas Kremlim pietuvināto kanālu grupas kopā veidoja tikai 13% no visiem gadījumiem, un to aktivitāte visu periodu saglabājās līdzīgā līmenī. Vēstījumu pieaugumu pirms vēlēšanām tāpēc galvenokārt veidoja lietotāju komentāri.

04

Kremlim pietuvināto kanālu tīkls ir neliels, bet labi strukturēts, un vēlēšanās tas neatbalstīja vienu sarakstu.

Tīkla kodolu veido aptuveni divpadsmit Telegram kanālu, kas regulāri pārpublicē cits cita tekstus. Lai gan Latvijā Krievijas valsts mediju darbība ir ierobežota, tīkla centrā ir Krievijas valsts medijs Sputnik Latvija. Pa šiem pārpublicēšanas ceļiem priekšvēlēšanu laikā izplatījās arī Latvijas politiķu ieraksti, taču vēlēšanu nedēļā tīklā visplašāk pārpublicētais materiāls diskreditēja viena prokrieviska saraksta līderi.

05

Neautentiskā aktivitāte bija neliela, taču mērķtiecīga.

Konti ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm ievietoja mazāk nekā desmito daļu komentāru ar monitorētajiem vēstījumiem, un masveida automatizēta aktivitāte netika fiksēta. Šie konti koncentrējās konkrētos kanālos, īpaši Baltkrievijas režīmam pietuvinātajā YouTube kanālā „Brīvības šķautnes" (Грани свободы). Tuvojoties vēlēšanu dienai, identiski, atkārtoti publicēti teksti aicināja boikotēt vēlēšanas un balsot par partijām, kas atjaunotu attiecības ar Krieviju, bet dienā pēc vēlēšanām tie apstrīdēja rezultātus. Tomēr diskusijā par vēlēšanu iznākumu šo kontu

loma bija neliela: zem galvenajām ziņām par vēlētāju aptaujas rezultātiem tie ievietoja tikai aptuveni 6% komentāru.

06

Attieksme pret politiskajiem spēkiem bija asimetriska.

Par valdību monitorētajos kanālos gandrīz vienmēr tika runāts negatīvi. Vienlaikus „Suverēnā vara" un „Latvija pirmajā vietā" bija starp retajiem politiskajiem spēkiem, par kuriem pozitīvu vērtējumu bija vairāk nekā negatīvu. Dati neuzrāda koordinētu rīcību starp šo partiju kontiem un kanāliem, kas pastiprināja tām labvēlīgu saturu, taču to arī nevar izslēgt.

07

Tuvojoties vēlēšanu dienai, naidīga un vardarbīga valoda arvien biežāk bija vērsta pret politiķiem.

Līdz vēlēšanu dienai vairāk nekā 3400 komentāru tika automātiski klasificēti kā iespējami platformu noteikumu pārkāpumi, un lielāko daļu no tiem (62%) veidoja naidīga vai aizskaroša valoda. Naids izskanēja gan pret latviešiem un Latvijas valsti, gan pret krievvalodīgajiem iedzīvotājiem. Lielākā daļa šo komentāru, visticamāk, atspoguļoja pašu lietotāju attieksmi, un neautentiskā aktivitāte to drīzāk pastiprināja.

Koordinētu aktivitāti var atklāt un ierobežot, taču atbalss mazināšana vietējā auditorijā ir atkarīga no uzticēšanās valsts institūcijām, savlaicīgas lēmumu skaidrošanas un diskusiju vides kvalitātes Latvijas mediju un politiķu kontos. Ieteikumi vēlēšanu uzticamības stiprināšanai apkopoti ziņojuma nobeigumā.

Ievads: Kremlis vai tā atbalss?

Latvijā 15. Saeimas vēlēšanas tika gaidītas ne tikai kā politiska izvēle, bet arī kā drošības pārbaudījums. Krievijas kara pret Ukrainu ēnā un pastāvīgu hibrīdapdraudējumu apstākļos gandrīz neviens neapšaubīja, ka Krievija mēģinās vēlēšanas ietekmēt. Daudz mazāk skaidrs bija, kā šāda ietekme izskatīsies. Lai rastu vismaz daļēju atbildi uz šo jautājumu, Austrumeiropas politikas pētījumu centra ietvaros vēlēšanu periodā tika uzsākts Latvijas informatīvās telpas monitoringa projekts, lai identificētu ārvalstu, galvenokārt Krievijas, iejaukšanās pazīmes Latvijas vēlēšanu procesā. Monitorings veikts sadarbībā ar sociālo mediju analīzes platformu DisInt.ai, kurai ir plaša pieredze informatīvās vides monitoringa veikšanā, tostarp neseno vēlēšanu laikā Moldovā un Armēnijā. Monitorings ilga no 2026. gada 1. jūlija līdz 4. oktobrim un aptvēra publiskus kanālus YouTube, Telegram, TikTok, Facebook un X platformās, sākot no Kremlim pietuvinātiem kanāliem līdz Latvijas mediju un politiķu kontiem. Sociālās platformas izvēlētas tāpēc, ka pēc Krievijas valsts mediju ierobežošanas Latvijā pieprasījums pēc to satura nav izzudis, bet lielā mērā pārvietojies uz tām.

Dienā pēc 15. Saeimas vēlēšanām apgalvojums, ka Latvijas vēlēšanas ir neleģitīmas, monitorētajos sociālo tīklu kanālos tika fiksēts 279 reizes, biežāk nekā jebkurā citā monitoringa dienā. Zemā vēlētāju aktivitāte, ieilgusī balsu skaitīšana un vēlētāju aptaujas rezultāti komentāros tika pasniegti kā pierādījums tam, ka iznākums bija izlemts jau iepriekš. Šādiem apgalvojumiem var būt praktiskas sekas: tie var ietekmēt gan to, vai cilvēki dodas balsot, gan to, vai viņi pieņem rezultātu. Kopš Rumānijā 2024. gada decembrī prezidenta vēlēšanu pirmā kārta tika anulēta pēc drošības iestāžu ziņojumiem par koordinētu kampaņu TikTok platformā, jautājums par ārvalstu iejaukšanos vēlēšanās Eiropā vairs nav teorētisks. Taču no malas viens komentārs par „nozagtām vēlēšanām" izskatās gluži tāpat kā cits. To var būt ievietojis konts, kas ir daļa no koordinētas kampaņas, Kremlim pietuvināta kanāla autors vai vēlētājs, kurš vienkārši neuzticas valstij. Tieši atšķirība starp mērķtiecīgu ārvalstu aktivitāti un tās atbalsi pašu sabiedrībā ir ziņojuma nosaukumā uzdotā jautājuma pamatā.

Kremļa vēstījumi par Latviju paši par sevi nav jauni. Kopš 90. gadiem tie balstās nelielā, bet noturīgā apgalvojumu kopā, kuras centrā ir krievvalodīgo statuss Latvijā (Cheskin, 2016), un tie piesaistās reālai, neatrisinātai iekšpolitiskai neapmierinātībai (Hiršs, 2025). Tieši tas apgrūtina analīzi. Ja komentārā par degvielas cenām parādās apgalvojums, ka bez Krievijas Latvija neizdzīvos, tā saturs atbilst Kremļa pozīcijai, taču tas

vēl neko nepasaka par to, kas komentāru uzrakstīja un kāpēc. Tāpēc ziņojumā konsekventi nošķirtas trīs lietas, kas publiskajā diskusijā bieži saplūst: satura atbilstība Kremļa pozīcijai (ko vēstījums apgalvo), koordinēta darbība (vai konti un kanāli rīkojas saskaņoti) un attiecināšana (vai darbību var saistīt ar konkrētu valsti vai organizāciju). Monitoringa dati ļauj izmērīt pirmo, daļēji arī otro, bet trešo gandrīz nekad. Šai atšķirībai ir arī konceptuāla nozīme. Ārvalstu informācijas manipulācija un iejaukšanās (FIMI) pēc Eiropas Ārējās darbības dienesta definīcijas ir apzināta un koordinēta manipulatīva darbība (EEAS, 2023). Lietotājs, kurš pēc savas iniciatīvas atkārto Kremļa vēstījumu, tāpēc pats par sevi nav FIMI dalībnieks, pat ja viņa teiktais sakrīt ar to, ko kāds cits izplata mērķtiecīgi.

Nosaukumā uzdotais jautājums tāpēc nav jāsaprot kā izvēle starp divām atbildēm. Mērķtiecīga ārvalstu aktivitāte un tās atbalss parasti pastāv līdztekus, un lēmumu pieņēmējiem būtiskāk ir zināt attiecību starp tām: cik lielu daļu vēstījumu aprites veido Kremlim pietuvināti kanāli un konti ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm, cik lielu – parasti lietotāji, un kā abas daļas ir savstarpēji saistītas. No tā atkarīga arī piemērotā rīcība. Koordinētu operāciju var atklāt, ierobežot un par to ziņot platformām. Atbalsi šie instrumenti lielākoties neaizsniedz. Tās mazināšana ir atkarīga no uzticēšanās valsts institūcijām, savlaicīgas lēmumu skaidrošanas un diskusiju vides kvalitātes pašu mājās.

Lai to izzinātu, ziņojumā izvirzīti pieci konkrētāki jautājumi:

1. Kuri vēstījumi dominēja priekšvēlēšanu periodā un kā mainījās to izplatības dinamika, tuvojoties balsojumam un raugoties uz iekšpolitiskajām norisēm?
2. Kur tie izplatījās – komentāros vai kanālu veidotajā saturā?
3. Kuri aktori vēstījumus radīja un kuri tos pastiprināja?
4. Vai un kā vēstījumi tika vērsti pret vēlēšanām?
5. Vai tika novērota neautentiska vai koordinēta darbība un kā tā izpaudās?

Atbildes balstās veiktajā monitoringā, kas no 2026. gada 1. jūlija līdz 4. oktobrim aptvēra 502 publiskus kanālus piecās platformās – YouTube, Telegram, TikTok, Facebook un X. Katra šo kanālu publikācija un publiskais komentārs automātiski salīdzināts ar pētījumā izmantoto vēstījumu kopu – septiņiem vēstījumiem un 25 konkrētiem apgalvojumiem par Latviju –, bet atsevišķi analizēta to kontu uzvedība, kas šos vēstījumus izplata. Līdzīgi pētījumi par 2025. gada parlamenta vēlēšanām Čehijā un Moldovā galvenokārt sāka no identificētiem manipulācijas incidentiem vai jau zināmām operācijām un izsekoja to izplatību (FIMI-ISAC, 2025; G7 RRM, 2026). Šāda pieeja labi parāda, kā operācijas darbojas, taču nevar pateikt, cik liela ir to daļa kopējā vēstījumu plūsmā. Tā kā šajā pētījumā analizēts viss monitorēto kanālu saturs, tas ļauj novērtēt arī šo īpatsvaru. Bez tā uz jautājumu „Kremlis vai tā atbalss?" atbildēt nav iespējams.

Šai pieejai ir arī robežas. Kanālu kopa ir atlasīta mērķtiecīgi un nav reprezentatīva izlase statistiskā nozīmē. Tomēr tā aptver gan Kremlim pietuvinātos kanālus, gan nozīmīgus Latvijas mediju un politiķu kontus, kuros notiek liela daļa publiskās diskusijas, tāpēc secinājumi labi atspoguļo Latvijas informatīvajā telpā notiekošo. Monitorings parāda, kas tika izplatīts un kā uzvedās konti, taču nenosaka, kas šos kontus vada vai finansē, un nemēra, vai vēstījumi mainīja kāda vēlētāja izvēli. Tāpēc ziņojumā runāts par Kremļa pozīcijai atbilstošiem vēstījumiem un FIMI pazīmēm, nevis par pierādītām Krievijas operācijām. Izvērsts pētījuma metodoloģijas apraksts un ierobežojumi ir atrodams šī ziņojuma pielikumā.

Ziņojums sastāv no desmit nodaļām. 1. nodaļa aplūko Krievijas informatīvās ietekmes aktivitāšu saknes un tās iejaukšanos citu valstu vēlēšanās, bet 2. nodaļa apraksta pētījuma metodi un dizainu. 3. nodaļa parāda vēstījumu izplatības dinamiku priekšvēlēšanu periodā, un 4. nodaļa analizē, kā vēstījumi tika piesaistīti Latvijas iekšpolitikas notikumiem. 5. nodaļa aplūko, kur un kas vēstījumus izplatīja, 6. nodaļa pēta Kremlim pietuvināto kanālu tīklu, bet 7. nodaļa analizē neautentiskas un koordinētas aktivitātes pazīmes. 8. nodaļa parāda, kā tika apšaubīta vēlēšanu leģitimitāte, un 9. nodaļa analizē, kā sociālajos medijos tika vērtēti Latvijas politiķi un organizācijas. 10. nodaļa ziņojumu papildina ar naida valodas analīzi. Tā nav atsevišķs pētījuma jautājums, taču vēlēšanu laikā naidīga un vardarbīga valoda tieši ietekmē to, cik brīvi un droši var norisināties politiskā diskusija. Lai rastu efektīvus veidus, kā uz to reaģēt, vispirms ir jāsaprot problēmas apmērs. Nobeigumā atgriežamies pie nosaukumā uzdotā jautājuma un piedāvājam ieteikumus vēlēšanu uzticamības stiprināšanai.

Ziņojumā izmantotā terminoloģija

Kanāls	publisks kanāls, lapa vai profils kādā platformā, kura publikācijas un komentārus zem tām aptver monitorings, piemēram, YouTube kanāls, Facebook lapa vai Telegram kanāls. Vienas organizācijas vai personas klātbūtne vairākās platformās skaitīta kā atsevišķi kanāli.
Kremlim pietuvināti kanāli	kanāli, kuru saturs un redakcionālā līnija atbilst Krievijas valsts informatīvās ietekmes mērķiem attiecībā uz Latviju. Apzīmējums raksturo saturu, nevis kanāla īpašniekus, to finansējumu vai atrašanās vietu.
Konts	lietotāja profils platformā, no kura publicē saturu vai raksta komentārus. Ziņojumā tas visbiežāk attiecas uz komentētājiem, savukārt kanālu grupu nosaukumos (piemēram, „Latvijas politisko aktoru konti") ar kontiem domāti monitorētie kanāli.
Platforma	sociālo mediju vietne vai lietotne, kurā publicēts monitorētais saturs. Pētījums aptver piecas platformas – YouTube, Telegram, TikTok, Facebook un X.
Pieminējums	reize, kad kāds no septiņiem iepriekš definētajiem vēstījumiem vai to sastādošiem apgalvojumiem parādās kanāla publikācijā vai komentārā zem tās. Ja tekstā ir divi vēstījumi, tie veido divus pieminējumus.
Vēstījumu kopa	autoru izstrādāts un uzturēts septiņu vēstījumu un 25 konkrētu apgalvojumu saraksts, ar kuru automātiski salīdzināts monitorēto kanālu saturs (pilns saraksts atrodams pielikuma 5. tabulā).
Skatījumi	platformu norādītais kopējais skatījumu skaits visā pasaulē, nevis Latvijā sasniegtā auditorija; dažādu platformu skatījumu kopsummas ir tikai aptuvens rādītājs.
Konti ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm	konti, kuriem monitoringa platforma fiksējusi vismaz vienu no sešām analīzē izmantotajām neautentiskas aktivitātes pazīmēm, piemēram, viena un tā paša teksta publicēšanu no vairākām identitātēm vai īsos intervālos (pazīmju saraksts 7. nodaļā). Tas ir uzvedības novērojums, nevis secinājums par botu darbību vai nodomu.

1. NODAĻA

Krievija pret Rietumiem: Saeimas vēlēšanas Kremļa tēmēklī

Krievijas informatīvās ietekmes aktivitātēm pret Baltijas valstīm, tostarp Latviju, ir dziļas saknes. Tās ir daļa no Krievijas ārpolitikas, kuras pamatā ir divi ilgstoši priekšstati: ka Rietumi apdraud Krievijas drošību un ka Krievijai ir tiesības uz ietekmes sfēru savās kaimiņvalstīs. Kremļa retorikā šie priekšstati pakāpeniski radikalizējās, līdz 2022. gadā kļuva par pamatojumu pilna mēroga iebrukumam Ukrainā (Götz un Staun, 2022).

Vienlaikus plašākā mērogā Krievija ir aktīvi izvērsusi informatīvās ietekmes operācijas pret citām valstīm, it īpaši vēlēšanu laikā, lai sasniegtu savus ārpolitikas mērķus. Pēdējo gadu laikā uzskatāmi bija vērojami Krievijas ietekmes centieni parlamenta vēlēšanās Gruzijā (2024), Moldovā (2025) un Armēnijā (2026) – valstīs, kuras tā vēsturiski ir uztvērusi par savu ietekmes sfēru (ISFED, 2025; G7 RRM, 2026; IPHR, 2026). Krievijas intereses un ietekmes operācijas tomēr neaprobežojas ar tās tuvējām ārzemēm, bet tiek vērstas arī pret ES un NATO valstīm. Lai arī šajās valstīs ietekmes operācijas ir mazāk izteikti agresīvas, tomēr arī tās var sasniegt tādu apmēru kā Rumānijā, kur informācijas manipulācijas aktivitātes deva pamatu Konstitucionālajai tiesai anulēt prezidenta vēlēšanu pirmo kārtu. Tāpat plaši dokumentēti Krievijas centieni ietekmēt informatīvo telpu arī citās ES un NATO valstīs, piemēram, Vācijā un Francijā, gan vēlēšanu laikā, gan

ārpus tām (Aleksejeva, 2026). Krievija nav vienīgā valsts, kas aktīvi izvērš savas informatīvās ietekmes aktivitātes. Tāpat plaši dokumentētas ir arī Ķīnas aktivitātes (EEAS, 2025). Tomēr Krievijas informatīvās ietekmes aktivitātes ir īpaši izceļamas – tās ir daudz plašākas un agresīvākas, un tām ir lielāka nozīme Latvijas drošības kontekstā, jo Krievija Latvijai rada eksistenciālu apdraudējumu.

Uz šī fona, ko raksturo gan pieaugošās hibrīdās aktivitātes, gan Krievijas izvērstais karš Ukrainā un no tā izrietošā drošības situācijas pasliktināšanās, priekšplānā izvirzījās jautājums un bažas par Krievijas potenciālajām ietekmes aktivitātēm 2026. gada Saeimas vēlēšanās.

Latvija kopā ar pārējām Baltijas valstīm ieņem unikālu vietu Krievijas pasaules redzējumā. No vienas puses, tās ir valstis, ko Krievija uzskata par savu interešu sfēru, bet, no otras puses, tās ir ES un NATO dalībvalstis, kuras sedz kolektīvās drošības vairogs. Līdz ar to Krievija tās vairs neuztver kā savas tuvējās ārzemes, taču arī ne tā, kā citas Rietumu NATO dalībvalstis.

Šai Krievijas uztverei ir nozīme, jo tā būtiski maina to, ko no tās varētu sagaidīt vēlēšanu kontekstā. Latvijas vēlēšanu gadījumā nebija sagaidāma tik agresīva iejaukšanās kampaņa kā Gruzijā, Armēnijā un Moldovā. Moldovā un Armēnijā līdztekus informācijas operācijām ziņots par mēģinājumiem iesūtīt apmācītus provokatorus, pirkt balsis, organizēt vēlētāju nogādāšanu uz iecirkņiem, Armēnijas gadījumā arī no Krievijas, un citām metodēm (RFE/RL, 2025; Darieva un Murgioni, 2026; IPHR, 2026). Vienlaikus Latvijas ģeogrāfiskais tuvums, vēsturiski lielā krievu kopiena, ko Krievija uzskata par saviem tautiešiem, un Krievijas intereses ir faktori, kurus Krievija var izmantot kā ievainojamības un kas Latviju atšķir no citām ES un NATO dalībvalstīm. Tāpēc Latvijas gadījumā Krievijas ietekmes aktivitātes vēlēšanu laikā bija sagaidāmas nevis kā atklāta iejaukšanās vēlēšanu procesā, bet gan galvenokārt informatīvajā telpā, izmantojot jau esošās plaisas sabiedrībā.

Kremļa „cīņa par sirdīm un prātiem": no televīzijas līdz Telegram

Līdz 2022. gadam Kremļa informatīvā ietekme Latvijā balstījās galvenokārt uz centralizētu infrastruktūru – valsts kontrolētiem televīzijas kanāliem un ziņu portāliem, kas krievvalodīgo auditoriju sasniedza tieši un bija salīdzinoši viegli identificējami. Pēc Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā Latvija būtiski pastiprināja regulējumu pret Krievijas valsts propagandas mediju darbību, un līdz 2025. gada augustam Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (NEPLP) bija liegusi piekļuvi 413 tīmekļvietnēm. Taču daļā sabiedrības paradumi izrādījās noturīgi: pēc ierobežojumu stāšanās spēkā mēģinājumu skaits piekļūt bloķētajām vietnēm sasniedza ap pusmiljonu mēnesī (LSM, 2025). Tas liecina, ka ierobežojumi mazināja piedāvājumu, bet ne pieprasījumu pēc šāda satura.

Šī plaisa starp piedāvājumu un pieprasījumu radīja priekšnoteikumus Krievijas informatīvās ietekmes pielāgošanās procesam. Līdzīgi Latvijas noteiktajiem nacionālajiem ierobežojumiem arī ES pieņēma kolektīvus lēmumus pret Krievijas informācijas operāciju infrastruktūru, 2022. gada 1. martā pieņemot lēmumu apturēt Krievijas propagandas mediju RT un Sputnik apraidi un satura izplatīšanu. Jau pirmajās nedēļās pēc šo ES sankciju stāšanās spēkā Kremlis tās centās apiet, izmantojot spoguļkontus un alternatīvus domēnus un pārvirzot auditoriju uz mazāk regulētām platformām, īpaši Telegram, kas vienlaikus kļuva par starpplatformu ietekmes operāciju koordinācijas mezglu (Pamment, 2023).

Arī Rietumeiropas marginālajās tiešsaistes kopienās pēc RT un Sputnik bloķēšanas to satura izplatīšana strauji samazinājās, taču prokremliskais saturs neizzuda – daļa tā pārvietojās uz Telegram, un prokremlisko kanālu skaits populārāko Telegram kanālu vidū dubultojās (Santos Okholm, Ebrahimi Fard un ten Thij, 2024). Citiem vārdiem, bloķēšana šī satura izplatīšanu būtiski apgrūtināja, bet to neapturēja.

Paralēli Krievija attīsta jaunas, automatizētas ietekmes formas, kas ir lētākas un grūtāk attiecināmas. Spilgtākais piemērs ir tīkls „Pravda", ko veido gandrīz divsimt ziņu agregatoru vietņu, kas automātiski pārpublicē un tulko Krievijas ziņu aģentūru un prokremlisko sociālo tīklu kontu saturu (VIGINUM, 2024), tādējādi imitējot ziņu portālus. Šo vietņu tiešā auditorija ir neliela un nav arī to primārais mērķis – saturs, ko gandrīz neviens nelasa tieši, nonāk meklētājprogrammās un no tām tālāk izplatās interneta vidē. Pēc pieejamiem datiem 2025. gadā tīkls darbojās 140 apakšdomēnos un bija vērsts uz vairāk nekā 80 valstīm, un tā saturs nonāca ne tikai līdz cilvēkiem, bet arī Vikipēdijā un lielo valodu jeb mākslīgā intelekta modeļu atbildēs (CheckFirst un DFRLab, 2025). Šī tīkla Latvijai adresēto vietni pravda-lv.com NEPLP bloķēja 2024. gadā (LETA, 2024).

Taču atsevišķas vietnes bloķēšana šādu tīklu būtiski neietekmē. Pēc tā atklāšanas 2024. gadā tīkls „Pravda" nevis apsīka, bet paplašinājās uz jaunām valstīm un valodām (Châtelet un Lesplingart, 2025), un tas labi ilustrē plašāku tendenci: pēc 2022. gada Krievijas informatīvā ietekme Eiropā arvien mazāk balstās uz dažiem skaidri identificējamiem valsts medijiem un arvien vairāk uz izkliedētu kanālu, platformu un starpnieku tīklu, pa kuru vēstījumi pārvietojas no viena avota uz citu. Šāds tīkls ir noturīgāks pret regulatīviem ierobežojumiem un grūtāk attiecināms, jo robeža starp valsts organizētām ietekmes aktivitātēm un individuālu aktoru pašiniciatīvu kļūst izplūdusi. Šāda tīkla darbību Baltijas reģionā apliecina arī jaunākie pētījumi. Piemēram, Krievijas un Baltkrievijas kopīgo militāro mācību Zapad-2025 laikā novērots, ka prokremliskie mediji un Telegram kanāli Krievijā un Baltkrievijā izplatīja vairākus vēstījumus, tostarp: 1) mācības ir aizsegs uzbrukuma gatavošanai Ukrainai un ES; 2) tajās tiek izspēlēta kodolieroču izmantošana; 3) Krievija un Baltkrievija tikai aizsargājas pret agresīvo NATO; 4) Lietuva un Polija draudus pārspīlē. No šiem kanāliem vēstījumi tālāk nonāca ES valstu, īpaši Baltijas valstu un Polijas, informatīvajā vidē (Sazonov et al., 2026).

Tomēr instrumenti vien neizskaidro, kāpēc daļa sabiedrības šos vēstījumus pieņem. Tikpat svarīga ir kognitīvā dimensija – tas, kā auditorija vēstījumus uztver, un kāpēc daļa sabiedrības ir tiem atvērtāka nekā citi.

Viena valsts, divas informatīvās telpas: Kremļa vēstījumu auditorija Latvijā

Ne visi Latvijas iedzīvotāji Kremļa vēstījumus uztver vienādi. Tas, cik atvērta auditorija ir šiem vēstījumiem, ir atkarīgs no vairākiem savstarpēji saistītiem faktoriem – valodas un ar to saistītās informatīvās telpas, jau esošajiem politiskajiem uzskatiem, auditorijas identitātes un informācijas avotiem, ko tā izvēlas.

Pirmais un, iespējams, būtiskākais no tiem ir valoda, jo tā noteic, kurā informatīvajā telpā cilvēks dzīvo. Latviski runājošie galvenokārt lieto medijus latviešu valodā, bet krieviski runājošie – krievu valodā, tostarp Krievijas informācijas kanālus (Krumm, Šukevičs un Zariņš, 2023). Krievijas valsts atbalstītos medijus pirms to bloķēšanas lietoja 48% iedzīvotāju un 68% mazākumtautību pārstāvju (NEPLP, 2025).

Šīs divas informatīvās telpas atšķiras ne tikai pēc valodas, bet arī pēc tā, kā tajās tiek skaidrots karš. Krieviski runājošo vidū Kremļa vēstījumi par kara cēloņiem ir plaši pieņemti: vairāk nekā puse uzskata, ka Ukraina ir ASV marionete, un aptuveni 40% – ka Krievijas drošību apdraud Rietumu valstis vai Ukraina, turklāt gada laikā, kopš kara sākuma, šie uzskati gandrīz nemainījās. Tikai 40% krieviski runājošo, salīdzinājumā ar 80% latviski runājošo, Krievijas dezinformāciju un propagandu uztver kā apdraudējumu (Krumm, Šukevičs un Zariņš, 2023).

Tas gan nenozīmē, ka šos uzskatus vienkārši rada Krievijas mediji. Pētījumi rāda, ka cilvēki izvēlas medijus atbilstoši saviem politiskajiem uzskatiem un šī saikne laika gaitā ir stabila, taču mediju lietošana šos uzskatus drīzāk uztur, nevis pastiprina (Shehata, Ekström un Oleskog Tryggvason, 2024). Ka mediju ietekme tomēr pastāv, rāda arī eksperimentāli pētījumi. Jau īslaicīga saskare ar Sputnik Latvia vēstījumiem par rusofobiju krievvalodīgajiem respondentiem pastiprināja uztverto diskrimināciju un identificēšanos ar krievvalodīgo kopienu (Hoyle et al., 2024), bet Krievijas televīzija Ukrainā pārliecināja galvenokārt jau iepriekš Krievijai labvēlīgi noskaņotos skatītājus un tādējādi padziļināja polarizāciju (Peisakhin un Rozenas, 2018). Kremļa vēstījumi tātad visvieglāk iedarbojas tur, kur tie sakrīt ar jau esošiem uzskatiem.

Vienlaikus krievvalodīgo auditoriju nevar uzskatīt par viendabīgu un pilnībā Krievijas mediju ietekmei pakļautu. Tās mediju lietošanas paradumi ir cieši saistīti ar to, kā cilvēki veido savu pilsonisko un etnisko identitāti (Vihalemm, Juzefovičs un Leppik, 2019), un daļa šīs auditorijas starptautisko mediju lietošanu līdzsvaro ar integrāciju Latvijas sabiedrībā (Vihalemm un Juzefovičs, 2022). Pēc Krievijas televīzijas kanālu bloķēšanas tās paradumi mainījās: cilvēki meklēja alternatīvus informācijas avotus, un daļa šīs izmaiņas saistīja ar ierobežojumiem, kas veicinājuši neuzticēšanos medijiem un skeptisku attieksmi pret žurnālistiem (Rožukalne un Līdaka, 2025).

Šos alternatīvos avotus auditorija lielā mērā atrada sociālajās platformās. 2025. gadā 31% iedzīvotāju bija pamanījuši Latvijā bloķēta Krievijas mediju satura izplatīšanu YouTube, Facebook un citās platformās – augstākais rādītājs kopš kara Ukrainā sākuma, bet Telegram lieto 41% mazākumtautību pārstāvju (NEPLP, 2025).

Šie faktori kopā padara Latvijas krievvalodīgo auditoriju īpaši ievainojamu pret Krievijas ārvalstu informācijas manipulāciju un iejaukšanos. Tā lielā mērā dzīvo informatīvajā telpā, kurā Kremļa vēstījumi par karu ir plaši pieņemti, tā retāk uztver Krievijas dezinformā-

ciju kā apdraudējumu, un pēc bloķēšanas tās informācijas avoti ir pārvietojušies uz platformām, kur šie vēstījumi izplatās gandrīz bez ierobežojumiem. Ievainojamība šeit nozīmē nevis lojalitāti Krievijai, bet lielāku saskari ar tās vēstījumiem un mazāku pretestību tiem. Tieši krievvalodīgā sociālo platformu vide tāpēc ir tā, kur Kremļa vēstījumi visvieglāk sasniedz uztverošu auditoriju.

Tas gan nenozīmē, ka latviski runājošā sabiedrības daļa ir pret Krievijas ietekmi imūna. Vairāki Kremļa vēstījumi par Latviju rezonē arī plašākā sabiedrībā: jau 2021. gadā publicētā aptaujā 63% Latvijas iedzīvotāju piekrita, ka Eiropas Savienība diktē Latvijas politiku, un 26% – ka Baltijas valstis ir NATO okupētas (APPC, 2021). Latviski runājošie ir arī tiešs Krievijas ietekmes aktivitāšu mērķis. Krievijas Sociālā dizaina aģentūras nopludinātie dokumenti liecina, ka tās veidotie komentāri parādījās arī latviešu valodā zem Latvijas mediju ierakstiem Facebook (Dragiļeva, 2024), un 2024. gada februārī vairāk nekā tūkstotis botu platformā X izvērsa kampaņu latviešu valodā, ko NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centrs raksturoja kā pirmo masveida šāda veida kampaņu (Spriņģe, 2024).

Šīs ietekmes iespējas būtiski paplašina mākslīgais intelekts. Līdz šim latviešu valoda bija nozīmīgs šķērslis Krievijas informatīvajai ietekmei: vēl 2024. gada kampaņa platformā X bija rakstīta kļūdainā latviešu valodā (Spriņģe, 2024). Automātiskā tulkošana un lielie valodu modeļi šo barjeru mazina. Tīkls „Pravda" savu saturu automātiski tulko daudzās valodās (Châtelet un Lesplingart, 2025), un Krievijas ietekmes operācijas jau izmanto mākslīgā intelekta rīkus komentāru ģenerēšanai un to izplatīšanas automatizēšanai, tostarp operācijās, kas vērstas pret Baltijas valstīm (OpenAI, 2024). Līdz ar to robeža starp abām Latvijas informatīvajām telpām, kas līdz šim daļēji pasargāja latviski runājošo auditoriju, kļūst arvien caurlaidīgāka.

Krievijas konfrontācija ar Rietumiem, tās ietekmes instrumentu pielāgošanās pēc 2022. gada, auditorijas pāreja uz sociālajām platformām un valodas barjeras mazināšanās kopā nosaka, kādā veidā Krievijas ietekme 2026. gada Saeimas vēlēšanās varēja izpausties. Tā bija sagaidāma izkliedētā kanālu un platformu tīklā, kurā vēstījumi sastop daļu sabiedrības, kas jau ir tiem atvērta. Tieši šādā vidē visgrūtāk nošķirt mērķtiecīgu ārvalstu aktivitāti no tās atbalss pašu sabiedrībā, un tieši šo nošķīrumu šis ziņojums cenšas izmērīt.

2. NODAĻA

Pētījuma metode un dizains

Lai varētu izmērīt, cik lielu daļu vēstījumu plūsmas veido mērķtiecīga ārvalstu aktivitāte un cik lielu – tās atbalss, nepietiek izsekot atsevišķiem zināmiem incidentiem vai operācijām. Ja Kremļa pozīcijai atbilstoši vēstījumi Latvijā izplatās nevis caur dažiem skaidri identificējamiem medijiem, bet caur izkliedētu kanālu tīklu un parastu lietotāju komentāriem, pētījumam jāaptver visa vēstījumu plūsma – gan tā daļa, ko rada Kremlim pietuvināti kanāli, gan tā, kas parādās Latvijas politiķu, partiju un mediju kontu komentāru sadaļās. Tāpēc pētījums balstīts sistemātiskā monitoringā: iepriekš noteiktā kanālu kopā trīs mēnešus tika vākts viss publiski pieejamais saturs, un tas pēc vieniem un tiem pašiem kritērijiem tika pārbaudīts, vai tajā parādās šādi vēstījumi par Latviju. Šajā nodaļā īsi aprakstīts, kad un kur dati vākti, kā tie analizēti un ko šāda pieeja ļauj apgalvot.

Monitorings aptvēra 96 dienas – no 2026. gada 1. jūlija līdz 4. oktobrim. Periods sākas trīs mēnešus pirms vēlēšanām, lai pārmaiņas balsojuma tuvumā būtu ar ko salīdzināt, un noslēdzas dienu pēc vēlēšanām, jo tieši pirmajās stundās un dienā pēc iecirkņu slēgšanas veidojas apgalvojumi par rezultātu leģitimitāti.

Monitorēti 502 publiski kanāli piecās platformās: 136 TikTok, 111 Telegram, 101 YouTube, 97 Facebook un 57 X. Sociālās platformas izvēlētas tāpēc, ka pēc Krievijas mediju bloķēšanas tās ir kļuvušas par galveno ceļu, pa kuru Latvijas auditoriju, īpaši krievvalodīgo, sasniedz Latvijā bloķētais saturs. Kanālu kopa nav nejauša izlase: tā veidota mērķtiecīgi, lai aptvertu gan vietas, kur Kremļa pozīcijai atbilstoši vēstījumi tiek radīti, gan vietas, kur tie sastopas ar Latvijas sabiedrības diskusiju.

Pirms analīzes katrs kanāls iedalīts vienā no sešām grupām. Piecas grupas ir tieši saistītas ar Latviju: Latvijas politisko aktoru konti, Latvijas mediju konti, Latvijas sabiedrisko organizāciju un aktīvistu konti, uz Latviju vērstie Kremlim pietuvinātie kanāli un Krievijā bāzētie Kremlim pietuvinātie kanāli. Sestajā grupā – citi kanāli – ir, piemēram, lieli Ukrainas un neatkarīgie krievvalodīgie ziņu kanāli, kuros Latvija ir tikai viena no daudzām tēmām. Tie iekļauti, lai redzētu, kā vēstījumi par Latviju nonāk plašākajā krievvalodīgajā informatīvās telpas apritē, taču rezultāti tiem norādīti atsevišķi, lai to lielais kopējais ziņu apjoms neizkropļotu ainu par Latviju. Grupu nosaukumi raksturo kanāla lomu monitorētajā telpā, nevis vērtē tā īpašniekus.

Katrai kanāla publikācijai saglabāts tās teksts, publicēšanas laiks, kanāls un platformas norādītie iesaistes rādītāji, piemēram, skatījumi un „patīk" atzīmes, un tā sasaistīta ar zem tās ievietotajiem publiskajiem komentāriem. Komentāru monitorings ir būtiska šī pētījuma daļa: tieši tā ļauj noteikt, vai vēstījumus izplata paši kanāli vai to auditorija, un tādējādi izmērīt ziņojuma nosaukumā minēto „atbalsi". Monitorēts tika tikai publiski pieejams saturs, neapejot platformu piekļuves ierobežojumus. Slēgtas grupas, privāti kanāli un tiešās ziņas pētījumā nav iekļautas. Privātpersonu komentētāju vārdi un lietotājvārdi ziņojumā netiek norādīti.

Analīzes pamatā ir autoru izstrādāta vēstījumu kopa, kas balstīta Kremļa komunikācijas par Latviju analīzē. Tajā ir septiņi vēstījumi, piemēram, „Latvijā vajā krievus" un „Latviju vada citi", un 25 konkrēti apgalvojumi, kas tos veido (pielikuma 5. tabula). Iepriekš noteikta kopa ļauj visu periodu mērīt vienas un tās pašas lietas un tādējādi salīdzināt jūliju ar vēlēšanu nedēļu. Katra publikācija un komentārs automātiski salīdzināts ar šo kopu. Teksti pirms tam normalizēti, lai viens un tas pats formulējums tiktu atpazīts gan latīņu, gan kirilicas rakstībā.

Reizi, kad kāds vēstījums identificēts publikācijā vai komentārā, ziņojumā saucam par pieminējumu. Ja vienā tekstā ir divi vēstījumi, tie veido divus pieminējumus. Pieminējums rāda, ka teksta saturs atbilst Kremļa pozīcijai, taču neko nepasaka par to, kas tekstu uzrakstīja un kāpēc. Daļa ar vēlēšanām saistītā satura, piemēram, identiski, atkārtoti publicēti aicinājumi boikotēt vēlēšanas vai balsot par partijām, kas atjaunotu attiecības ar Krieviju, vēstījumu kopā nav atsevišķa kategorija. Šos gadījumus pētnieki identificēja, analizējot datus, un ziņojumā tie aprakstīti kvalitatīvi.

Par vēstījumu izplatības mērījuma atskaites punktu izmantots vidējais pieminējumu skaits nedēļā četrās pilnajās jūlija nedēļās (6. jūlijs – 2. augusts) – aptuveni 1800 pieminējumu. Ar to salīdzinātas pēdējās četras nedēļas pirms vēlēšanām (7. septembris – 4. oktobris) un atsevišķi vēlēšanu nedēļa. Jāņem vērā, ka arī jūlijs nav no vēlēšanām neatkarīgs „parasts" periods, tāpēc salīdzinājums rāda, kā aktivitāte mainījās, tuvojoties balsojumam, un neļauj izdarīt plašākus secinājumus par monitorētās informatīvās telpas izmaiņām iepretim normāllaikam. Pieminējumi publikācijās un komentāros vienmēr skaitīti atsevišķi, jo to attiecība rāda, vai vēstījumus izplata kanāli vai auditorija. Platformu norādītie skatījumi izmantoti tikai kā aptuvens rādītājs: tie ir globāls skaits, nevis Latvijā sasniegtā auditorija, un katra platforma skatījumus skaita atšķirīgi.

Tas, ka vairāki konti izplata vienu un to pašu vēstījumu, vēl nenozīmē, ka tie rīkojas saskaņoti. Tāpēc kontu uzvedība vērtēta atsevišķi no satura – pēc sešām pazīmēm, piemēram, vai viens un tas pats teksts publicēts no vairākām identitātēm un vai konts publicē garus komentārus tik īsos intervālos, kuros cilvēks tos nespētu uzrakstīt. Kontus ar vismaz vienu šādu pazīmi ziņojumā saucam par kontiem ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm. Tas ir uzvedības novērojums, nevis pierādījums, ka konts ir bots. Kanālu līmenī analizēts, kuri kanāli atkārtoti pārpublicē cits cita saturu.

Koordinētas aktivitātes identifikācija tika novērtēta piecu līmeņu pierādījumu skalā (sk. pielikumu). Tā sākas ar tematisku sakritību, kad dažādi avoti izplata vienu un to pašu vēstījumu, un beidzas ar pierādījumiem, ka aiz aktivitātes stāv vieni un tie paši organizētāji, kopīga infrastruktūra vai finansējums. Jo augstāks līmenis, jo pamatotāk var runāt par koordinētu darbību. Monitoringa periodā konstatētās koordinētās aktivitātes līmenis apstājas pie pierādījumiem par to, ka vieni un tie paši konti vai kanāli uzvedas identiski. Tāpēc ziņojumā runāts par Kremlim pietuvinātiem kanāliem un FIMI pazīmēm, nevis par pierādītām Krievijas operācijām.

Kanālu kopa atlasīta mērķtiecīgi un nav reprezentatīva izlase statistiskā nozīmē. Tomēr tā aptver gan Kremlim pietuvinātos kanālus, gan nozīmīgus Latvijas mediju un politiķu kontus, kuros notiek liela daļa publiskās diskusijas, tāpēc secinājumi labi atspoguļo Latvijas informatīvajā telpā notiekošo. Monitorings rāda,

kāds saturs tika izplatīts un kā uzvedās konti, bet nenosaka, kas kontus vada vai finansē, un nemēra, vai vēstījumi ietekmēja vēlētāju izvēli. Pilns metodoloģijas apraksts atrodams pielikumā.

3. NODAĻA

Ierasti vēstījumi, jauni mērķi: vēstījumu izplatības dinamika

Trīs mēnešos pirms 15. Saeimas vēlēšanām Latvijas informatīvajā telpā tika fiksēti vairāk nekā 32 tūkstoši Kremļa pozīcijai atbilstošu vēstījumu pieminējumu. Kremlim pietuvinātie kanāli par Latviju jau ilgstoši izplata nedaudzus, bet noturīgus vēstījumus, kas veido Kremļa skatījumu par Latviju, tās politisko vidi un ārpolitisko rīcību. Priekšvēlēšanu laikā netika konstatēti jauni, iepriekš neizskanējuši vēstījumi, taču mainījās tas, kuri no jau lietotajiem izvirzījās priekšplānā: vēstījumi par vēsturi palika informatīvajā fonā, bet visstraujāk pieauga tie, kas norāda, kāda rīcība Latvijai jāveic, vai apšauba pašas vēlēšanas. Jaunu vēstījumu trūkums var norādīt gan uz to, ka esošie un ilgstoši uzturētie vēstījumi pilda savu funkciju, gan arī uz plašākām stratēģiskām izmaiņām attiecībā uz informatīvās vides ietekmes svirām. Tuvojoties vēlēšanu dienai, aktīvi bija arī vēstījumi, kas aicināja izdarīt konkrētu politisko izvēli – balsot par partijām, kurām monitorētajā telpā bija lielāks pozitīvu pieminējumu īpatsvars, īpaši par „Suverēno varu" un „Latviju pirmajā vietā".

Krievijas komunikācija par Latviju nav atsevišķu, savstarpēji nesaistītu nepatiesību virkne. Tā ir vēstījumu kopa, kurā katrs vēstījums piedāvā savu atbildi uz jautājumu, kas ir Latvija un kurp tā virzās. Šajā pētījumā, balstoties uz līdzšinējām atziņām par Kremļa komunikāciju attiecībā uz Latviju, šie vēstījumi apkopoti septiņās dominējošo vēstījumu grupās. Turpmāk ziņojumā lietoti to saīsinātie nosaukumi, bet pilns monitorēto apgalvojumu saraksts ir pielikumā.

Septiņi Kremļa vēstījumi par Latviju

„Bez Krievijas Latvija neizdzīvos" ir vēstījums par valsts ekonomisko nespēju. Tas apgalvo, ka, sarāvusi saites ar Krieviju, Latvija zaudē tranzīta ienākumus, ražošanas spējas un iedzīvotājus, cenas aug un jaunieši aizbrauc, bet integrācija Rietumos solīto labklājību tā arī nav atnesusi. Šajā vēstījumā ietilpst arī apgalvojumi par sabiedrības morālo degradāciju un Ukrainas bēgļiem kā slogu Latvijas sabiedrībai un ekonomikai. Katrs priekšvēlēšanu periodā novērotais iekšpolitiskais izaicinājums – airBaltic glābšana, degvielas cenu kāpums, jautājums par Krievijas graudu tranzīta ierobežojumiem – tika pasniegts kā kārtējais pierādījums šiem apgalvojumiem. Lielāko daļu perioda tas bija biežākais no septiņiem vēstījumiem, un tā izplatību gandrīz pilnībā nodrošināja lietotāji – aptuveni deviņi no desmit tā pieminējumiem bija komentāros.

„Latviju vada citi" ir apgalvojums, ka Latvijai nav īstas suverenitātes: lēmumus tās vietā pieņem Vašingtona, NATO vai Brisele, pašas valsts politiķi ir tikai izpildītāji, NATO karaspēka klātbūtne ir okupācija, un vēlēšanām tāpēc nav nozīmes. Šajā vēstījumā ietilpst apgalvojums, ka vēlēšanas ir neleģitīmas – viltotas, ārēji kontrolētas vai jau iepriekš izlemtas. Priekšvēlēšanu laikā tas izskanēja, piemēram, vārds vārdā atkārtoti publicētā komentārā, kurā Saeima nosaukta par korporāciju, kas maksā nodokļus Ziemeļīrijā, bet tās deputāti – par ārvalstu aģentiem. Vēstījuma izplatība priekšvēlēšanu periodā pieauga trīskārt, un vēlēšanu nedēļā tas kļuva par visbiežāk pieminēto.

„Latvijā vajā krievus" ir viens no tradicionālajiem Kremļa vēstījumiem: valsts apspiež krievvalodīgos, ierobežo krievu valodas lietojumu izglītībā un sabiedriskajā dzīvē, apspiež viņu tiesību aizstāvjus un nepamatoti izraida Krievijas pilsoņus, kas visu mūžu dzīvojuši Latvijā. Atšķirībā no vēstījumiem par ekonomiku, kas galvenokārt izplatās komentāru sadaļās, šo vēstījumu daudz biežāk izplata arī paši satura veidotāji – gandrīz trešdaļa no visiem šī vēstījuma pieminējumiem ir to publicētajā saturā. Priekšvēlēšanu laikā tas saglabājās augstā, bet stabilā līmenī, un divas dienas pirms balsojuma to no jauna aktivizēja Saeimas pieņemtie

likuma grozījumi, kas no 2027. gada ierobežo sabiedrisko mediju saturu krievu valodā.

„Latvija pati provocē karu” apvieno divus apgalvojumus, kas viens otru papildina: ar atbalstu Ukrainai un NATO klātbūtni Latvija pati padara sevi par leģitīmu Krievijas mērķi, bet Krievijas draudus tā izdomā vai pārspīlē, lai attaisnotu bruņošanos. Vēstījuma izplatība divkāršojās, un visvairāk tā pieauga pēc Valsts prezidenta izteikumiem par kodolieroču iespējamu izvietošanu Latvijā īsi pirms vēlēšanu dienas, 30. septembrī. Komentāru sadaļās kodolieroči uzreiz kļuva par iemeslu, kāpēc Latvija kļūs par mērķi Krievijas agresijai, bet atsevišķu politisko partiju kanālos izskanēja aicinājumi balsot „par mieru”.

„Latvija godina nacistus” un **„Latvija pārraksta vēsturi”** ir vēsturē balstīti vēstījumi. Pirmais apgalvo, ka valsts slavina leģionārus un aizsargā nacistu noziedzniekus, bet tās institūcijas ir neonacistiskas. Otrais apgalvo, ka Latvija falsificē vēsturi, nojauc padomju pieminekļus un noliedz PSRS „atbrīvošanu”. Abi parasti aktivizējas ap atceres dienām un dažās dienās apsīkst, un abi kalpo par vēsturisku pamatojumu pretenzijai par krievu vajāšanu – pēcvēlēšanu komentāros tas skanēja kā „pie varas tie paši nacisti, cīnīsies pret krievu valodu”. Monitoringa laikā pirmā vēstījuma izplatība pieauga lēni, savukārt otrais bija vienīgais, kura izplatība samazinājās. Dažas dienas pirms vēlēšanām pieci Telegram kanāli vēstījumu par nacismu tomēr vērsa tieši pret vēlēšanu dalībniekiem – iekšlietu ministru un partiju Nacionālā apvienība.

„Laiks atjaunot attiecības ar Krieviju” ir vienīgais no septiņiem vēstījumiem, kas nevis apraksta Latviju, bet aicina valsti uz konkrētu rīcību: jāatjauno ekonomiskās, politiskās un kultūras saites ar Krieviju un Baltkrieviju, jo no tā iegūtu parastie cilvēki. Pirms vēlēšanām šāds vēstījums visvieglāk pārvēršas aicinājumā balsot – identiski, atkārtoti publicēti komentāri aicināja balsot par partijām, „kuras ir gatavas atjaunot attiecības ar Krieviju, jo pretējā gadījumā Latvija nobankrotēs”. Vēstījuma izplatība trīskāršojās monitorētajā periodā, un, tuvojoties vēlēšanām, tas tika plaši izteikts partiju kandidātu video uzrunās. Vēlēšanu nedēļā tas sasniedza lielāko auditoriju no visiem septiņiem vēstījumiem – 2,1 milj. skatījumu (nākamais, „Latvijā vajā krievus”, – 1,85 milj.). Visā monitoringa periodā tam ir arī lielākais skatījumu skaits uz pieminējumu (aptuveni 5400).

Vēstījumu izplatības izmaiņas

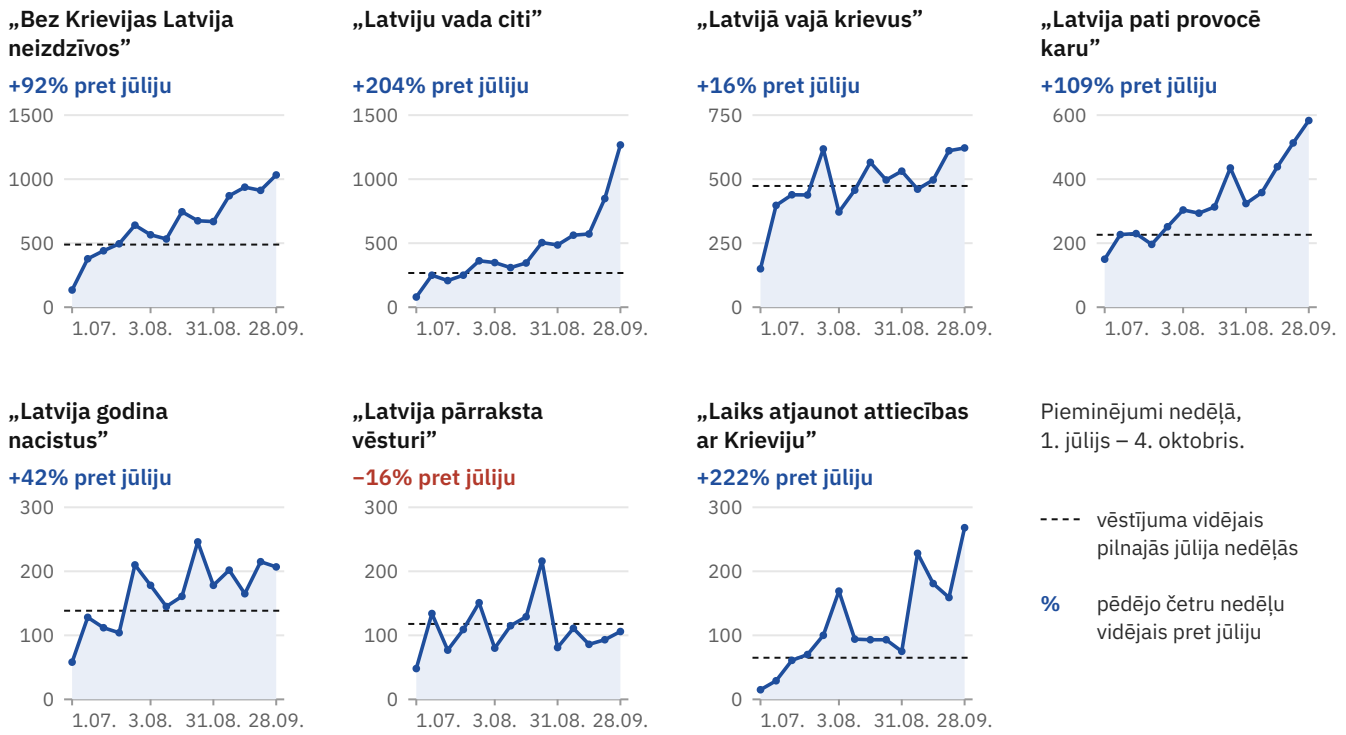
Gandrīz visu vēstījumu izplatība priekšvēlēšanu periodā pieauga, taču ne vienādā mērā (1. attēls). Visstraujāk, aptuveni trīskārt, pieauga „Latviju vada citi” un aicinājums atjaunot attiecības ar Krieviju. „Latvija pati provocē karu” divkāršojās, bet „Bez Krievijas Latvija neizdzīvos” pieauga gandrīz divkārt un saglabāja vienmērīgi augstu līmeni. Tikmēr vēstījuma „Latvijā vajā krievus” izplatība gandrīz nemainījās, savukārt „Latvija pārraksta vēsturi” pat saruka.

Katrā vēstījumā ietilpst konkrēti apgalvojumi, un šajā sīkākajā dalījumā novērotās pārmaiņas ir vēl izteiktākas (2. attēls). Salīdzinot vidējo pieminējumu skaitu nedēļā jūlijā ar septembri un pirmajām četrām oktobra dienām, no 25 apgalvojumiem visstraujāk pieauga četri: ka Latvijas vēlēšanas ir neleģitīmas (gandrīz astoņas reizes), ka jāatjauno ekonomiskās saites ar Krieviju un Baltkrieviju (gandrīz piecas reizes), ka jāatjauno politiskās attiecības (gandrīz četras reizes) un ka normalizācija nāktu par labu parastiem cilvēkiem (vairāk nekā trīs reizes). Trīs no tiem attiecas uz to, kādām jābūt Latvijas attiecībām ar Krieviju un Baltkrieviju, bet ceturtais apšauba pašas vēlēšanas. Priekšvēlēšanu laikā tieši šādi apgalvojumi visvieglāk pārvēršas politiskā izvēlē – balsot par tiem, kas sola attiecības atjaunot, vai nebalsot vispār. Savukārt četri apgalvojumi par vēsturi un valodu – ka Latvija falsificē vēsturi, noliedz PSRS „atbrīvošanu”, nojauc padomju pieminekļus un aizliedz krievu valodu – no jūlija līdz septembrim saruka pat absolūtos skaitļos, kamēr visu apgalvojumu kopējais apjoms pieauga par 77%. Tādējādi vēstījumi par balsojumu un Latvijas politisko kursu izspieda vēsturē balstītos vēstījumus, kas iepriekš ir dominējuši Kremļa komunikācijā par Latviju. Apgalvojums, ka Latvija aizliedz krievu valodu, no jauna aktivizējās tikai 1. oktobrī pēc Saeimas lēmuma par sabiedrisko mediju saturu krievu valodā.

Jauni vēstījumi priekšvēlēšanu laikā neparādījās: visi novērotie apgalvojumi par Latviju iekļāvās jau esošajā vēstījumu kopā. Arī apgalvojums, ka vēlēšanas ir neleģitīmas, formāli nav jauns – tas ir sen zināma vēstījuma daļa, kas jūlijā bija margināla un pirms vēlēšanām pieauga straujāk nekā visi pārējie. Jaunas ir tikai kombinācijas: veci apgalvojumi ieguva atsauces uz vēlēšanām – partijām, sarakstiem, datumiem vai kandidātiem.

Informatīvajā vidē vēstījumi neizplatās tikai individuāli, bet nereti parādās pāros vai citās kombinācijās. Biežāk sastopamais pāris ir „Bez Krievijas Latvija ne-

1. ATTĒLS **Katra vēstījuma pieminējumi nedēļā, 1. jūlijs – 4. oktobris.**



Raustītā līnija – vēstījuma vidējais nedēļas apjoms pilnajās jūlija nedēļās; procenti – pēdējo četru nedēļu vidējais pret šo līmeni.

izdzīvos” kopā ar „Latviju vada citi”, kas fiksēts aptuveni pusotru tūkstoti reižu, galvenokārt sociālo mediju komentāru sadaļās. Tajā apgalvotā atkarība no Rietumiem kļūst par sabrukuma cēloni. Otrs pāris, „Latvija godina nacistus” kopā ar „Latvijā vajā krievus”, šodienas pretenzijai piedāvā vēsturisku pamatojumu, un gandrīz puse šo pieminējumu ir satura veidotāju publikācijās. Taču vēlēšanu kontekstā svarīgākais ir kāds retāks pāris: vēstījums par valsts sabrukumu 460 reizes parādījās kopā ar aicinājumu atjaunot attiecības ar Krieviju – sūdzība pārvērtās politikas priekšlikumā, implicējot, ka attiecību atjaunošana ar Krieviju pasargās valsti no bojāejas.

Ne visi vēstījumi izplatās vienādi. „Bez Krievijas Latvija neizdzīvos” komentāros parādās desmit reizes biežāk nekā satura veidotāju publikācijās, „Latviju vada citi” – astoņas reizes biežāk, bet „Latvijā vajā krievus” tikai aptuveni divreiz biežāk. Vēstījumi par ekonomisko nespēju un suverenitātes trūkumu ir kļuvuši par daļu no ikdienā paustās neapmierinātības, bet vēstījumu par krievvalodīgo vajāšanu un nacismu izplatība joprojām daudz vairāk atkarīga no satura veidotājiem.

Kopumā vēstījumu dinamika priekšvēlēšanu laikā nebija vienveidīga. Vēstījumi par valsts ekonomisko nespēju, suverenitātes trūkumu un to, ka Latvija pati provocē karu, auga pakāpeniski līdz ar sabiedrības uzmanību politikai un piesaistījās tiem iekšpolitiskajiem notikumiem, kas tobrīd bija dienaskārtībā. Vēsturē balstītie vēstījumi par nacisma godināšanu un vēstures pārrakstīšanu aktivizējās galvenokārt ap atceres datumiem, tāpēc to izplatība lielā mērā ir paredzama. Savukārt aicinājums atjaunot attiecības ar Krieviju, kas pieauga kopš jūlija beigām, un apgalvojums, ka vēlēšanas ir neleģitīmas, kas strauji pieauga septembra otrajā pusē, bija tieši saistīti ar vēlēšanām. Tie visskaidrāk parāda, kā ilgstoši uzturēti vēstījumi priekšvēlēšanu laikā tika pielāgoti vēlēšanu dienai.

2. ATTĒLS **Konkrēto apgalvojumu vidējais pieminējumu skaits nedēļā pa mēnešiem visā monitoringa periodā, 1. jūlijs – 4. oktobris.**

	Jūlijs	Augusts	Septembris	1.–4. oktobris	Kopā
Vēlēšanas ir neleģitīmas	29	56	142	808	1447
Atjaunot ekonomiskās un tirdzniecības saites	20	47	98	117	781
Atjaunot politiskās attiecības	14	26	46	108	434
Normalizācija nāktu par labu parastiem cilvēkiem	35	72	111	150	1038
Latvija ir maza, nenozīmīga valsts	28	42	68	166	694
Morāla degradācija (LGBTQ)	28	34	64	164	645
Nav reālas suverenitātes (ASV, NATO, ES)	190	299	441	817	4520
Krievijas draudi ir izdomāti	68	113	156	203	1588
NATO karaspēks ir okupācija	22	32	54	37	492
Atjaunot sabiedriskās un kultūras saites	12	38	24	44	346
Latvija nespēj pastāvēt patstāvīgi	258	359	538	738	5462
Ekonomikas lejupslīde sankciju dēļ	43	55	88	96	865
Ukrainas bēgļi ir slogs	24	38	45	52	498
Latvija provocē Krieviju un kļūst par mērķi	164	228	292	382	3205
Neveiksmīga attīstība Rietumu integrācijas dēļ	44	64	77	80	851
Depopulācija un smadzeņu aizplūšana	117	167	202	163	2215
Valsts institūcijas ir neonacistiskas	111	157	170	189	2020
Slavina Waffen-SS leģionārus	13	18	19	21	228
Izraida Krievijas pilsoņus un nepilsoņus	93	111	145	47	1554
Vajā krievvalodīgos	243	275	333	332	3914
Aizsargā nacistu noziedzniekus	15	30	22	16	304
Aizliedz krievu valodu	153	157	140	262	2125
Noliedz PSRS „atbrīvošanu”	17	20	17	19	245
Nojauc padomju pieminekļus	78	97	68	66	1105
Falsificē vēsturi	30	28	25	0	364

Izmaiņas pret jūliju: 0 | ×0,5 | ×1 | ×2 | ×3,5 | ≥ ×5

Krāsa rāda izmaiņas pret jūliju: zils – pieaugums, sarkans – samazinājums; pēdējā kolonnā – pieminējumu kopskaits periodā.

4. NODAĻA

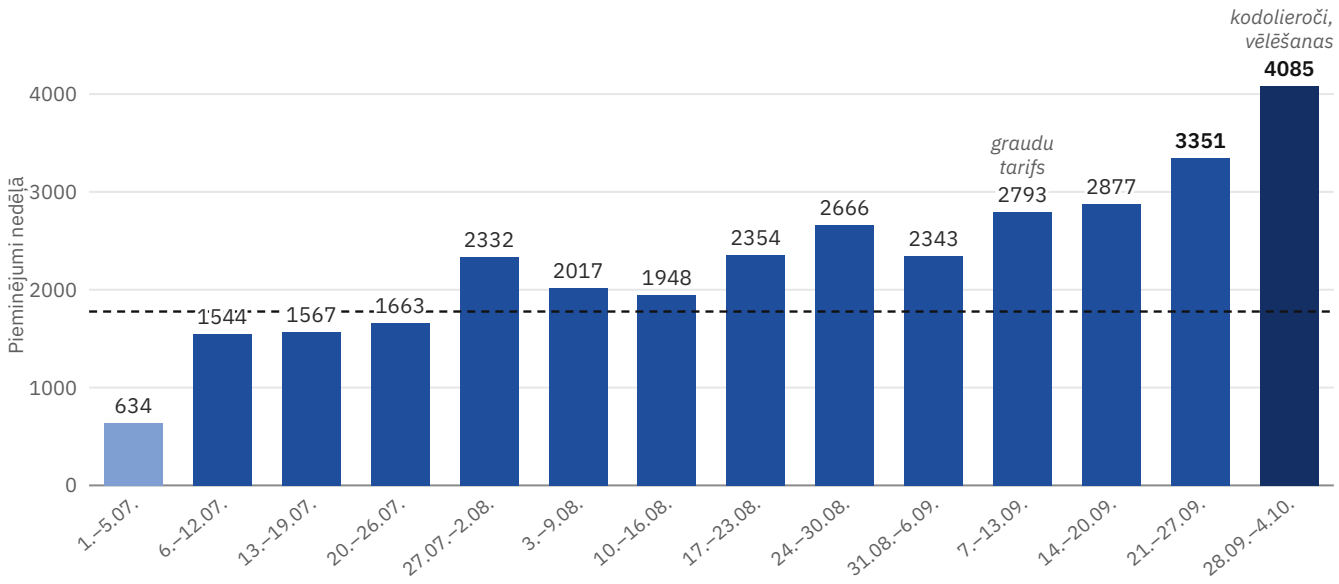
No airBaltic līdz kodolieročiem: vēstījumu piesaiste Latvijas politiskajai dienaskārtībai

Lielāko daļu priekšvēlēšanu perioda vēstījumi bija piesaistīti konkrētiem Latvijas iekšpolitikas notikumiem un izaicinājumiem – Krievijas graudu tranzītam, degvielas cenu kāpumam, *airBaltic* finansiālajām grūtībām. Valsts problēmu un „sāpju punktu” izmantošana ir ierasti izmantota Kremļa un tam pietuvināto kanālu taktika, un monitoringa periodā tā bija redzama gan satura veidotāju publikācijās, gan lietotāju komentāros. Tuvojoties balsojumam, par galveno piesaistes punktu kļuva pašas vēlēšanas – vēlēšanu nedēļā vēstījumu apjoms sasniedza augstāko līmeni visā monitoringa periodā.

Vēstījumu apjoms priekšvēlēšanu periodā kopumā pieauga, taču ne vienmērīgi (3. attēls). No aptuveni 1800 pieminējumiem nedēļā jūlijā tas vēlēšanu nedēļā sasniedza 4085, kas ir vairāk nekā divkārt

augstāks līmenis. No jūlija beigām līdz septembrim apjoms auga pakāpeniski un ar svārstībām, kas sekoja konkrētiem notikumiem, piemēram, diskusijai par Paternieku robežpunktu un augusta beigu vētrai. Septembrī pieaugums kļuva noturīgs, un, zīmīgi, aptuveni puse no visa pieauguma notika tieši pēdējās divās monitoringa nedēļās. Šo pieaugumu galvenokārt veidoja lietotāju komentāri Latvijas mediju un politiķu lapās, kamēr Kremlim pietuvināto kanālu aktivitāte visu periodu saglabājās līdzīgā līmenī.

3. ATTĒLS **Pieminējumi nedēļā, visi septiņi vēstījumi kopā.**



Raustītā līnija – pilno jūlija nedēļu vidējais (1777). Pirmais stabiņš aptver piecas dienas (1.–5. jūlijs).

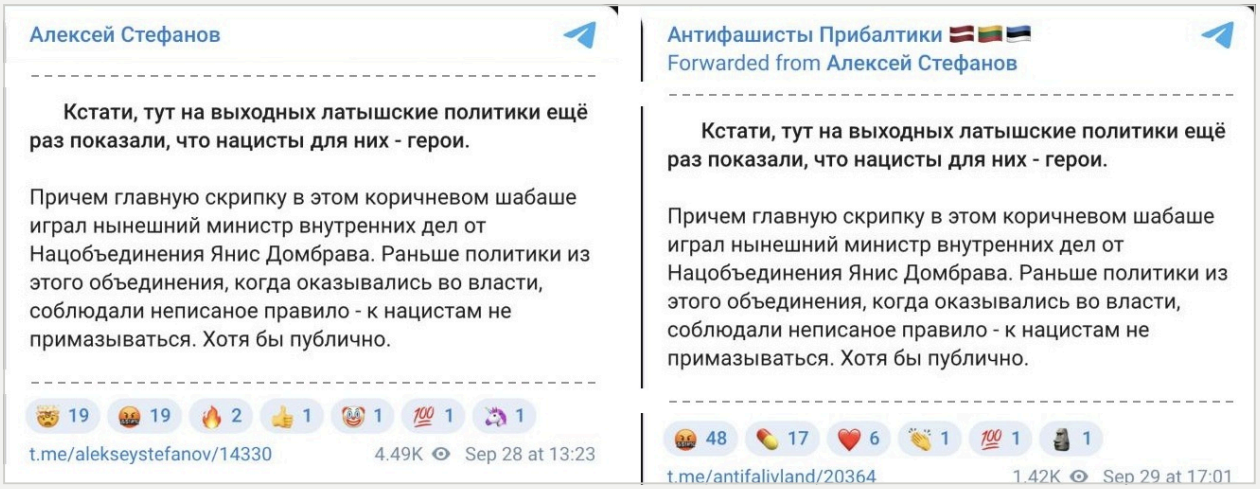
Nozīmīgākie notikumi, kuriem priekšvēlēšanu periodā piesaistījās vēstījumi, bija priekšlikums apturēt autosatiksmi ar Baltkrieviju Paternieku robežšķērsošanas vietā, ilgstošs strīds par airBaltic valsts finansējumu, personas datu noplūde Ceļu satiksmes drošības direkcijā (CSDD), augusta beigu vētra, kas desmitiem tūkstošu iedzīvotāju atstāja bez elektrības, priekšlikums noteikt 300% tarifu Krievijas un Baltkrievijas graudu tranzītam, augstās degvielas cenas un ES sankciju pagarināšana ar izņēmumiem diviem Krievijas oligarhiem. Komentāru sadaļās šie notikumi tika izmantoti kā pierādījums, ka Latvija bez Krievijas nevar izdzīvot un ka valsti patiesībā vada citi – no ārpuses. Būtiski, ka lielākoties netika izmantoti falsificēti fakti vai izdomāti notikumi: par izejmateriālu, piemēram, vēstījuma par valsts ekonomisko nespēju pastiprināšanai, kalpoja reālas neveiksmes un problēmjautājumi. Šādai taktikai ir svarīgas sekas: ja vēstījums balstās reālos notikumos, ierastās dezinformācijas atspēkošanas metodes ir maz efektīvas, jo faktu var pārbaudīt, bet no tā izdarīto secinājumu – ne.

Labs piemērs tam, kā konkrēts valdības lēmums kļūst par ieganstu vēstījumu izplatīšanai, ir graudu tarifs. 8. septembrī kļuva zināms, ka valdība plāno noteikt 300% tarifu Krievijas un Baltkrievijas graudu tranzītam, un divu dienu laikā par to runāja jau 19 monitorētie kanāli, sākot ar Kremlim pietuvinātajiem Telegram kanāliem un beidzot ar Latvijas politiķu un partiju lapām un Press.lv komentāru sadaļu. Publikācijās tarifu pasniedza kā ekonomisku pašiznīcināšanos, kas iekļāvās vēstījumā par valsts ekonomisko nespēju. Komentētāji tajā savukārt saskatīja pierādījumu Latvijas suverenitātes trūkumam – lēmumus tās vietā pieņem Brisele. Diskusijas tonis bija izteikti negatīvs (85% analizēto komentāru) un divās dienās tajā iesaistīto kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm skaits pieauga no 36 līdz 88.

Septembra otrajā pusē vēstījumi arvien biežāk tika sasaistīti ar vēlēšanām, ko labi ilustrē divi gadījumi. Pirmais saistīts ar piemiņas pasākumu Siguldas novadā, kur 1944. gadā aizsardzības līniju turēja Latviešu leģiona 19. divīzija. Par to 28. un 29. septembrī pieci Te-

legram kanāli, sākot ar Alekseja Stefanova kanālu, pārpublicēja gandrīz identisku tekstu, apgalvojot, ka Nacionālās apvienības politiķi, tostarp iekšlietu ministrs Jānis Dombrava, tur „vēlreiz parādīja, ka nacisti viņiem ir varoņi". Šis ir skaidrākais monitoringa periodā fiksētais gadījums, kad vēstījums par nacisma godināšanu tika vērsts pret konkrētiem vēlēšanu dalībniekiem – amatā esošu ministru un viņa partiju.

1. PIEMĒRS Viens un tas pats teksts par piemiņas pasākumu Siguldas novadā. Pa kreisi – oriģinālais ieraksts Alekseja Stefanova (Алексей Стефанов) Telegram kanālā 28. septembrī, pa labi – tā pārpublicējums kanālā „Baltijas antifašisti" (Антифашисты Прибалтики) 29. septembrī. Tekstu kopumā publicēja pieci Telegram kanāli. Raustītā līnija norāda izlaistu teksta daļu.



TULKOJUMS „Starp citu, brīvdienās latviešu politiķi vēlreiz parādīja, ka nacisti viņiem ir varoņi. Turklāt pirmo vijoli šajā brūnajā sabatā spēlēja pašreizējais iekšlietu ministrs no Nacionālās apvienības Jānis Dombrava. Agrāk šīs apvienības politiķi, nonākot pie varas, ievēroja nerakstītu likumu – neslieties klāt nacistiem. Vismaz publiski."

Otrs gadījums parāda, kā ar vēlēšanām tika sasaistīti arī valsts drošības jautājumi. No 28. līdz 30. septembrim partijas „Latvija pirmajā vietā" kontos tiešraides aprakstā tika uzdots retorisks jautājums: vai tiešām tā ir tikai sakritība, ka tieši pirms vēlēšanām Latvijas pierobežā pēkšņi atrod tuneļus? Tādā veidā tika netieši norādīts, ka varas iestādes šādus atklājumus izmanto savās interesēs. Šaubas par vēlēšanu godīgumu tā tika iesētas vēl pirms balsojuma.

Vēlēšanu nedēļā diskusijas noteica trīs temati. Pirmais no tiem bija Valsts prezidenta Edgara Rinkēviča 30. septembrī paustais viedoklis par kodolieročiem. Atbildot uz žurnālista jautājumu, prezidents sacīja, ka kodolieročus Latvijā varētu izvietot, ja par to kolektīvi lemtu NATO, vienlaikus uzsverot, ka šādas sarunas pašlaik nenotiek. Šie izteikumi īsā laikā tika apspriesti vairāk nekā 30 monitorētajos kanālos, un jau nākamajā dienā vēstījums, ka Latvija pati provocē karu, tika fiksēts 171 reizi. Komentāros dominēja negatīva attieksme (88%). Visbiežāk tajos tika pausts uzskats, ka kodolieroču izvietošana padarītu Latviju par Krievijas mērķi, tāpēc par to būtu jālemj referendumā. Partijas „Suverēnā vara" Telegram kanāls prezidenta izteikumus salīdzināja ar 1962. gada Kubas raķešu krīzi un aicināja vēlētājus 3. oktobrī balsot „par mieru". Zīmīgi, ka tieši šajā diskusijā divu dienu laikā kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm komentāru skaits pieauga no 63 līdz 141 – tas bija lielākais šādas aktivitātes kāpums vēlēšanu nedēļā, trīs dienas pirms balsojuma.

Otrs temats, kas izraisīja plašu rezonansi, bija Saeimas 1. oktobrī pieņemtie likuma grozījumi, kas nosaka, ka sabiedriskie mediji no 2027. gada saturu krievu valodā varēs veidot tikai izņēmuma gadījumos. Tajā pašā dienā apgalvojums, ka Latvija aizliedz krievu valodu, 28 monitorētajos kanālos parādījās 63 reizes, visbiežāk – LSM4 komentāru sadaļā un kanālā „Latvija pirmajā vietā". Šoreiz reakciju galvenokārt

noteica Latvijas politiķi un viņu auditorija. Bijusī Saeimas deputāte Glorija Grevcova TikTok video solīja, ka jaunie deputāti lēmumu atcels „pirmām kārtām", un aicināja balsot par sarakstu „Stabilitātei!". Atšķirībā no diskusijas par kodolieročiem kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm komentāru skaits šeit nepieauga. Trešais temats bija pats vēlēšanu process – zemā vēlētāju aktivitāte, balsu skaitīšanas aizkavēšanās un vēlētāju aptaujas (*exit poll*) rezultāti. Komentāru sadaļās tie uzreiz tika pasniegti kā pierādījums, ka vēlēšanu iznākums bijis izlemts jau iepriekš, un dienu pēc vēlēšanām apgalvojums par to neleģitimitāti tika fiksēts biežāk nekā jebkurā citā monitoringa dienā. Šis temats visskaidrāk parāda, kā vēstījumi tika vērsti pret pašām vēlēšanām (sk. 8. nodaļu).

Galvenie priekšvēlēšanu perioda notikumi un to atspoguļojums vēstījumos apkopoti 1. tabulā. Tā labi parāda pāreju, kas iezīmējās septembra beigās: ja augustā un septembra sākumā vēstījumi piesaistījās galvenokārt ekonomikas un valsts pārvaldes jautājumiem, tad, tuvojoties balsojumam, uzmanības centrā nonāca pašas vēlēšanas. Līdz ar to mainījās arī vēstījumu funkcija – no valsts un valdības kritikas uz šaubu sēšanu par politiskās sistēmas un vēlēšanu leģitimitāti.

1. TABULA **Galvenie priekšvēlēšanu perioda notikumi un to atspoguļojums vēstījumos pa divu nedēļu periodiem, 2026. gada 1. jūlijs – 4. oktobris.**

Periods	Galvenie notikumi	Atspoguļojums vēstījumos
1.–12. jūlijs vidēji 182 pieminējumi dienā	Noslēdzas kandidātu sarakstu iesniegšana (5. jūlijs).	Dominē ierastie vēstījumi par krievu un krievvalodīgo vajāšanu un valsts ekonomisko nespēju. Apgalvojums, ka vēlēšanas ir neleģitīmas, vēl ir margināls.
13.–26. jūlijs vidēji 231 pieminējumi dienā	Diskusija par krievu valodas lietojumu izglītībā un sabiedrībā. ES 21. sankciju kārta.	Valodas politiku pasniedz kā krievvalodīgo diskrimināciju, sankcijas – kā sodu Latvijas iedzīvotājiem. Diskusijā par krievvalodīgo kopienu kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm komentāru skaits pieaug no 43 līdz 76.
27. jūlijs – 9. augusts vidēji 311 pieminējumi dienā	Priekšlikums apturēt autosatiksmi ar Baltkrieviju Paternieku robežpunktā. Prasības iekšlietu ministram atkāpties.	Robežas slēgšanu pasniedz kā kaitējumu ekonomikai un tranzītam, no kā iegūst Lietuva un Polija. Tēmu apspriež 66 kanāli. Aicinājums atjaunot attiecības ar Krieviju un Baltkrieviju pieaug vairāk nekā divkārt.
10.–23. augusts vidēji 307 pieminējumi dienā	Personas datu noplūde CSDD. Paziņojums par airBaltic finanšu stabilizācijas plānu.	CSDD datu noplūdi pasniedz kā pierādījumu valsts nespējai aizsargāt iedzīvotāju datus, airBaltic glābšanu – kā nodokļu maksātāju naudas izšķērdēšanu. Diskusijā par CSDD kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm komentāru skaits pieaug no 107 līdz 154.
24. augusts – 6. septembris vidēji 358 pieminējumi dienā	Vētra, kas desmitiem tūkstošu iedzīvotāju vairākas dienas atstāj bez elektrības un sakariem. Piketi Rīgā par izglītību krievu valodā.	Komentētāji vētras sekas pasniedz kā pierādījumu, ka valsts nespēj parūpēties par saviem iedzīvotājiem, un pārmet valdībai un Sadales tīklam nesagatavotību. Palīdzību Ukrainai pretstata iedzīvotāju vajadzībām. Piketus politiķu un Kremlim pietuvinātie kanāli pasniedz kā cīņu pret krievvalodīgo vajāšanu.
7.–20. septembris vidēji 405 pieminējumi dienā	Priekšlikums noteikt 300% tarifu Krievijas un Baltkrievijas graudu tranzītam (8.–10. septembris). Benzīna cena pārsniedz 2 eiro par litru.	Tarifu publikācijās pasniedz kā ekonomisku pašiznīcināšanos, komentāros – kā pierādījumu, ka lēmumus Latvijas vietā pieņem Brisele. Divās dienās tēmu apspriež 19 kanāli, 85% analizēto komentāru ir negatīvi. Diskusijā aktīvo kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm skaits pieaug no 36 līdz 88.
21. septembris – 4. oktobris vidēji 531 pieminējumi dienā	Valdība meklē veidus, kā samazināt degvielas cenu, tostarp atceļot biodegvielas piejaukuma prasības (22.–24. septembris).	Komentētāji solīto samazinājumu par 8–20 centiem pie cenas ap 2,1–2,2 eiro par litru uzskata par niecīgu priekšvēlēšanu žestu un vēl vienu pierādījumu valsts ekonomiskajai nespējai.

1. TABULA (TURPINĀJUMS) **Galvenie priekšvēlēšanu perioda notikumi un to atspoguļojums vēstījumos pa divu nedēļu periodiem, 2026. gada 1. jūlijs – 4. oktobris.**

Periods	Galvenie notikumi	Atspoguļojums vēstījumos
21. septembris – 4. oktobris vidēji 531 pieminējumi dienā	ES sankcijas pagarina, izslēdzot no saraksta Ališeru Usmanovu un Mihailu Fridmanu (22.–23. septembris).	Komentāros izņēmumus pasniedz kā pierādījumu, ka Latvijas viedoklis ES netiek ņemts vērā un lēmumus tās vietā pieņem Brisele.
	Sākas iepriekšējā balsošana (28. septembris).	Komentāros aicina balsot tikai vēlēšanu dienā, jo iepriekš nodotās aploksnes it kā var tikt samainītas vai nepietiekami apsargātas.
	Piemiņas pasākums Siguldas novadā, Latviešu leģiona 19. divīzijas kauju vietā (28.–29. septembris).	Pieci Telegram kanāli pārpublicē tekstu, kurā iekšlietu ministru un Nacionālo apvienību apsūdz nacisma godināšanā.
	Valsts prezidenta izteikumi par kodolieročiem (30. septembris).	Nākamajā dienā vēstījums, ka Latvija pati provocē karu, parādās 171 reizi. Komentāros kodolieroči kļūst par iemeslu, kāpēc Latvija būs Krievijas mērķis, atsevišķu partiju kanāli aicina balsot „par mieru". Kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm komentāru skaits diskusijā pieaug no 63 līdz 141.
	Saeimas grozījumi par sabiedrisko mediju saturu krievu valodā no 2027. gada (1. oktobris).	Apgalvojums, ka Latvija aizliedz krievu valodu, parādās 63 reizes. Glorija Grevcova sola, ka jaunā Saeima lēmumu atcels, un aicina balsot par „Stabilitātei!".
	Vēlēšanu diena: zema aktivitāte, ilga balsu skaitīšana, vēlētāju aptaujas rezultāti (3. oktobris).	Zemo aktivitāti un skaitīšanas aizkavēšanos komentētāji pasniedz kā pierādījumu, ka iznākums izlemts jau iepriekš. Apgalvojums, ka vēlēšanas ir neleģitīmas, parādās 128 reizes.
	Diena pēc vēlēšanām (4. oktobris).	Apgalvojums, ka vēlēšanas ir neleģitīmas, parādās 279 reizes – biežāk nekā jebkurā citā monitoringa dienā. Parādās pirmais identiskais, atkārtoti publicētais teksts, kas apstrīd rezultātu.

Zem perioda norādīts vidējais pieminējumu skaits dienā.

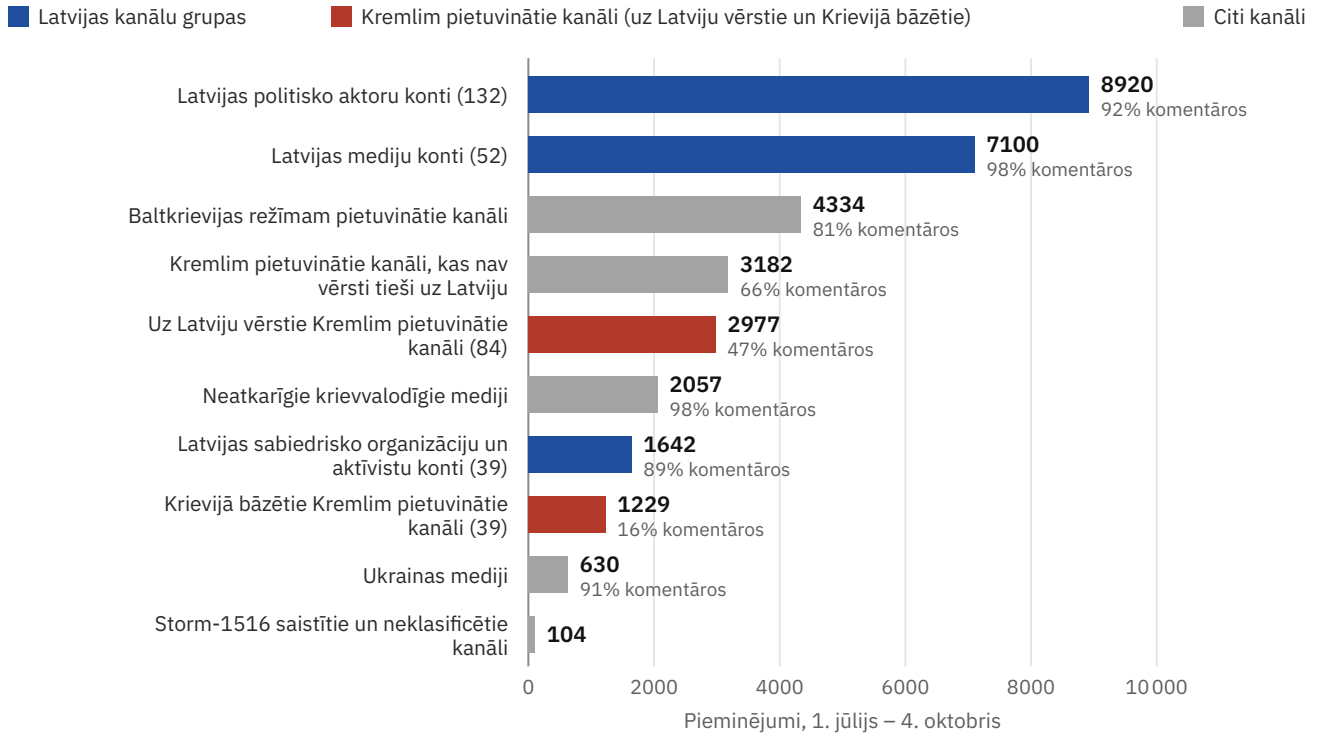
5. NODAĻA

Atbalss: kur un kas izplata vēstījumus Latvijas informatīvajā telpā

Pieņēmums, ka Kremļa pozīcijai atbilstošus vēstījumus izplata galvenokārt ar Krieviju saistīti mediji un konti, atbilst patiesībai tikai daļēji. Četras piektdaļas šo vēstījumu pieminējumu ir lietotāju komentāros zem satura veidotāju publikācijām, visvairāk – Latvijas politiķu, partiju un mediju lapās. Tas norāda, ka Kremļa ilgstoši izplatītie vēstījumi par Latviju ir kļuvuši par daļu no tā, kā vismaz daļa sociālo tīklu lietotāju vērtē savu valsti. Kremlim pietuvinātie kanāli tādējādi ir vēstījumu avots, bet ne galvenie to izplatītāji Latvijas informatīvajā telpā.

Iepriekšējās nodaļās aplūkots, kādi vēstījumi izplatījās priekšvēlēšanu periodā un kādiem notikumiem tie piesaistījās. Tikpat būtiski ir tas, kur tie parādās un kas tos izplata, jo no tā atkarīgs, cik lielā mērā tos var saistīt ar Kremli un tam pietuvinātiem kanāliem. No vairāk nekā 32 tūkstošiem monitorēto vēstījumu pieminējumu 82% bija sociālo mediju vietņu komentāru sadaļās – kopumā vairāk nekā 22 tūkstošos komentāru, ko ievietoja vairāk nekā 13 tūkstoši atsevišķu kontu. Satura veidotāju publikācijās vēstījumi tika fiksēti nepilnos četros tūkstošos gadījumu. Lielāko daļu šo vēstījumu tātad izplata pati auditorija.

4. ATTĒLS **Pieminējumi pa kanālu grupām un to daļa komentāros, 1. jūlijs – 4. oktobris.**



Visvairāk pieminējumu bija Latvijas politisko aktoru kontos – partiju, kandidātu un amatpersonu lapās, kur fiksēti gandrīz 9 tūkstoši pieminējumu, un Latvijas mediju kontos, kur to bija vairāk nekā 7 tūkstoši (4. attēls). Abas Kremlim pietuvināto kanālu grupas – uz Latviju vērstie un Krievijā bāzētie kanāli – kopā veidoja aptuveni 13% no visa apjoma, un to aktivitāte visu periodu saglabājās ap 300 pieminējumu nedēļā. Priekšvēlēšanu perioda pieaugums tātad nāca no Latvijas politiķu un mediju lapu komentāru sadaļām.

Platformas monitorētajā kopā pilda atšķirīgas funkcijas. Telegram ir publicēšanas vide: tur tikai 17% pieminējumu ir komentāros, jo lielākajai daļai kanālu komentāru nav, un tieši Telegram notiek pārpublicēšana starp kanāliem. YouTube, Facebook, TikTok un X ir diskusiju vide, kurā komentāros ir no 88% (TikTok) līdz 96% (Facebook) pieminējumu. TikTok ir vienīgā platforma, kurā Kremlim pietuvināti konti vēstījumus regulāri izplata latviešu valodā. Tie ir nelieli, jaunizveidoti vai nesen aktivizējušies konti, kuru mērķauditorija ir latviski runājošie. X platformā monitorēti galvenokārt Latvijas politiķu un žurnālistu konti, tāpēc vēstījumi tur parādās atbildēs tiem politiķiem, pret kuriem tie vērsti, visvairāk – Andra Kulberga, Jāņa Dombravas, Jurģa Liepnieka un Edgara Rinkēviča kontos. Aktīvākais komentētājs monitorētajos X kanālos bija „grok", platformā iebūvētais mākslīgā intelekta asistents, kas politiskās diskusijās atbildēja 2209 reizes 33 kanālos no 57. Tas nav informācijas manipulācijas aktors, taču tik aktīvs dalībnieks strīdīgās vēlēšanu diskusijās ir jauna parādība, kuras ietekme vēl būtu jāizvērtē.

Kanālu kategorijas atšķiras ne tikai pēc apjoma, bet arī pēc tā, kā tajās izplatās vēstījumi. Latvijas politisko aktoru kontos 92% pieminējumu ir komentāros, galvenokārt TikTok, Facebook un YouTube. Šajā grupā ir lielākais aicinājuma atjaunot attiecības ar Krieviju īpatsvars no visām grupām (9% no grupas pieminējumiem), jo šo aicinājumu kandidāti pauda arī paši savos priekšvēlēšanu video. Politiskie aktori saturu pārpublicē galvenokārt savu kontu ietvaros, piemēram, starp partijas YouTube, Facebook un TikTok kontiem vai starp kandidāta un partijas kontu. Ar Kremlim pietuvinātajiem kanāliem saturu regulāri pārpublicē tikai viena kandidāta, Andreja Pagora, konti. Latvijas mediju kontos komentāros ir 98% pieminējumu, lielākoties Facebook, un paši mediji vēstījumus praktiski nepārpublicē. No 374 gadījumiem, kad monitoringa periodā gandrīz identisks teksts ar monitorētajiem vēstījumiem parādījās vairākos kanālos, mediju konti bija iesaistīti tikai četros. Mediju komentāros biežāk nekā citās Latvijas kanālu kategorijās parādās vēstījums, ka Latvija pati provocē karu (21% no grupas pieminējumiem).

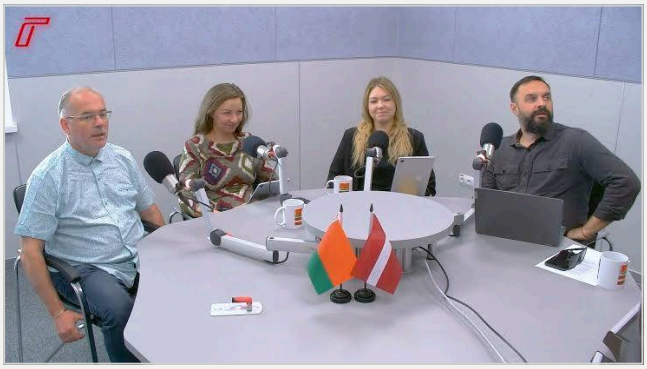
Kremlim pietuvinātajās kanālu grupās aina ir pretēja. Krievijā bāzētajos kanālos 84% pieminējumu ir to publicētajā saturā, uz Latviju vērstajos – 53%. Abās grupās aptuveni trešdaļu pieminējumu veido vēstījums par krievvalodīgo vajāšanu Latvijā. Šīs grupas ir arī galvenie pārpublicētāji: uz Latviju vērstie kanāli piedalījās trīs ceturtdaļās no 374 tekstu kopām, Krievijā bāzētie – vairāk nekā pusē.

Pārējās kanālu grupās pieminējumi atkal ir galvenokārt komentāros. Baltkrievijas režīmam pietuvināto grupu galvenokārt veido „Brīvības šķautnes" (Грани свободы) – monitoringā aktīvākais kanāls ar aptuveni 9% no visiem pieminējumiem. 2026. gada 12. oktobrī kanāla konts YouTube platformā bija slēgts, tāpēc tā saturs vairs nav publiski pieejams, bet monitoringa dati par to ir saglabāti. Savukārt neatkarīgo krievvalodīgo mediju komentāros visbiežāk parādās vēstījums, ka Latvija pati provocē karu (28%).

2. TABULA **Desmit kanāli ar lielāko vēstījumu pieminējumu skaitu, 1. jūlijs – 4. oktobris.**

Kanāls	Platforma	Kanālu grupa	Pieminējumi
„Brīvības šķautnes" (Грани свободы)	YouTube	Baltkrievijas režīmam pietuvināts	2903
„Latvija pirmajā vietā" (Латвия на первом месте)	YouTube	Latvijas politiskie aktori	1553
SBTV (СБТВ)	YouTube	Baltkrievijas režīmam pietuvināts	1204
Latvijas Ziņas	Facebook	Latvijas mediji	1015
TV3 Ziņas	Facebook	Latvijas mediji	897
Glorija Grevcova	TikTok, Facebook	Latvijas politiskie aktori	809
LTV Ziņu dienests	YouTube, Facebook	Latvijas mediji	694
LSM4	YouTube	Latvijas mediji	600
Maksometr75 (Максометр75)	TikTok	Kremlim pietuvināts (nav vērsts tieši uz Latviju)	583
Andrejs Pagors	vairākas platformas	Latvijas politiskie aktori	567

Latvijas mediju kanālos gandrīz visi pieminējumi ir lietotāju komentāros. Kremlim pietuvinātie Telegram kanāli šajā sarakstā neparādās, jo tiem ir maz komentāru vai to nav vispār.



2. PIEMĒRS

Kadrs no kanāla „Brīvības šķautnes" (Грани свободы) raidījuma. Uz galda – Baltkrievijas un Latvijas karodziņi. Šis Baltkrievijas režīmam pietuvinātais krievvalodīgais YouTube kanāls bija monitoringā aktīvākais. Tas veidoja aptuveni 9% no visiem pieminējumiem, un tā komentāros bija lielākā kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm koncentrācija. Nesen YouTube kanāls ticis slēgts par platformas noteikumu pārkāpumiem.

Pieminējumu skaits un sasniegtā auditorija ir divi dažādi rādītāji. Komentāros izplatītie vēstījumi ir visuresoši, bet katrs komentārs sasniedz nelielu auditoriju: vēstījumam par Latvijas nespēju izdzīvot bez Krievijas visā periodā bija vidēji aptuveni 800 skatījumu uz pieminējumu, bet aicinājumam atjaunot attiecības ar Krieviju, ko izplatīja kandidātu priekšvēlēšanu video, – aptuveni 5400. Vēlēšanu nedēļā šis aicinājums sasniedza 2,1 miljonu skatījumu, no kuriem gandrīz trīs ceturtdaļas deva Alekseja Rosļikova

TikTok video, kuros vēlēšanas tika pasniegtas kā izvēle starp karu un mieru, bet balss par viņu – kā balss par labām kaimiņattiecībām ar Krieviju un Baltkrieviju. Līdz ar to komentāri rada pastāvīgu klātbūtni informatīvajā telpā, savukārt kanālu veidotais saturs – plašu auditoriju.

Komentētāju vidū ir ļoti atšķirīgas aktivitātes konti. Lielākā daļa no vairāk nekā 13 tūkstošiem fiksēto komentētāju uzrakstīja dažus komentārus, bet ir arī neliels ļoti aktīvu komentētāju loks. Divi aktīvākie Facebook konti visā monitoringa periodā ievietoja attiecīgi 1404 un 991 komentāru 36 un 34 monitorētajos kanālos. Turklāt 443 komentētāju identitātes novērotas vairāk nekā vienā platformā. Vienlaikus lielākajai daļai šo ļoti aktīvo kontu nav nevienas neautentiskas aktivitātes pazīmes. Visticamāk, tie ir īsti, aktīvi lietotāji, kas regulāri komentē daudzās lapās un veido nozīmīgu vēstījumu atbalss daļu.

Vēstījumu atbalss Latvijas informatīvajā telpā tātad lielākoties veidojas komentāru sadaļās, kurās ir četras piektdaļas pieminējumu, galvenokārt zem Latvijas politisko aktoru un mediju publikācijām. Kremlim pietuvinātajiem kanāliem pieder mazāka daļa pieminējumu, taču tie ir galvenie vēstījumu pārpublicētāji. Savstarpēji tie veido tīklu, pa kuru priekšvēlēšanu laikā virzās arī Latvijas politiskais saturs.

6. NODAĻA

Bloķēti, bet ne apklusināti: Kremlim pietuvināto kanālu tīkls

Kremlim pietuvināto kanālu vidū pastāv neliels, bet labi strukturēts tīkls. Pārpublicēšanas analīze parāda, ka tā kodolu veido aptuveni divpadsmit Telegram kanālu, kas regulāri pārpublicē cits cita tekstus. Tīkla centrā ir Krievijas valsts medijs Sputnik Latvija, un teksti visu periodu pārvietojās pa tiem pašiem ceļiem, kas liecina par organizētu izplatīšanu. Pa šiem ceļiem priekšvēlēšanu laikā virzījās arī Latvijas politiskais saturs. Tomēr vēlēšanās tīkls neatbalstīja vienu konkrētu sarakstu: tā kanāli aicināja balsot par dažādiem kandidātiem, bet pret vienu no tiem pat vērsās.

Pēc tam, kad Latvija 2022. gadā ierobežoja Kremļa kontrolēto mediju darbību, to saturs lielā mērā pārcēlās uz Telegram un YouTube. Monitorētajā kopā tas parādās kā neliels tīkls. Tajā ietilpst Krievijā bāzēti kanāli, piemēram, Sputnik Latvija (Sputnik Латвия; Krievijas valsts mediju grupas Sputnik Latvijai veltītais kanāls), BALTNEWS un „Baltijas antifašisti" (Антифашисты Прибалтики), kā arī uz Latvijas vai visu Baltijas valstu informatīvo telpu vērsti kanāli – „Šprotes trimdā" (Шпроты в изгнании), „Baltijas ēnas" (Тени Прибалтики), „Latvijas cinis" (Латвийская кочка), Romans Samuļs (Роман Самуль) un „Baltijas tilts" (Балтийский мост). Lietotāju iesaistes ziņā tie nav lielākie, jo tiem ir maz komentāru, taču liela daļa tajos publicētā satura pēc tam tiek pārpublicēta citos kanālos. Tīklā dominē vēstījums par krievvalodīgo vajāšanu Latvijā, bet Krievijā bāzētajos kanālos bieži parādās arī vēstījums par nacisma godināšanu.

Pārpublicēšanu var izmērīt, sekojot gandrīz identiskiem tekstiem, kas vispirms parādās vienā kanālā un vēlāk citā. No jūlija vidus līdz 4. oktobrim platforma fiksēja 374 šādas tekstu kopas ar monitorētajiem vēstījumiem – katru nedēļu vismaz 23. Arī maršruti, pa kuriem teksti pārvietojās, bija stabili. Lielākā plūsma savieno Telegram kanālu „Šprotes trimdā" ar tā paša īpašnieka diskusiju grupu, taču viena satura veidotāja iekšējā pārpublicēšana nav koordinācijas pierādījums. Svarīgāki ir maršruti starp dažādu īpašnieku kanāliem. To centrā ir Sputnik Latvija: no tā teksti regulāri nonāk kanālā „Šprotes trimdā", bet pretējā virzienā – no kanāla „Šprotes trimdā" caur tā diskusiju grupu atpakaļ uz Sputnik Latvija – pārvietojas mazāka, bet pastāvīga plūsma (5. attēls). Uz Latviju vērstie kanāli Krievijas valsts mediju materiālu tātad ne tikai pārņem, bet arī papildina. Otru, paralēlu ķēdi veido kanāls „Baltijas ēnas", kura teksti regulāri nonāk Romana Samuļa kanālā un kanālā „Baltijas tilts". Tas, ka teksti visu periodu plūst pa tiem pašiem ceļiem, drīzāk liecina par organizētu izplatīšanu nekā par katra kanāla patstāvīgu izvēli.

5. ATTĒLS **Divpadsmit lielākie atkārtotie pārpublicēšanas maršruti starp monitorētajiem kanāliem, platformas pilnais arhīvs.**



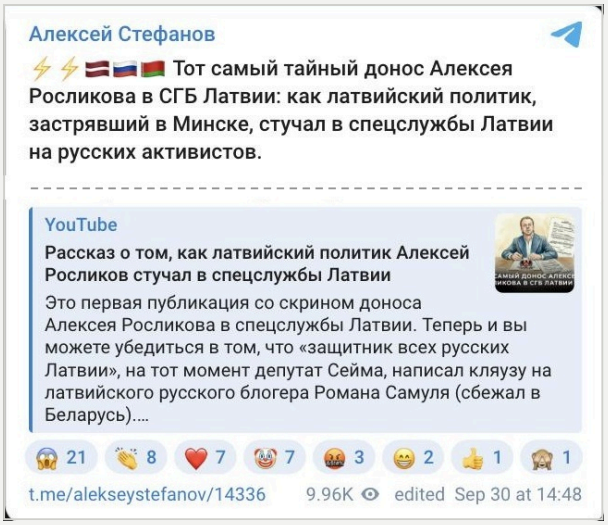
Pieci no tiem savieno viena izdevēja kanālus.

Priekšvēlēšanu laikā pa tiem pašiem ceļiem pārvietojās arī Latvijas politiskais saturs. Tīkls darbojās ātri: 30. septembrī Krievijas valsts televīzijas raidījuma fragments par „krievu diversantiem Baltijā" 11 minūšu laikā tika pārpublicēts četros Kremlim pietuvinātos kanālos. Tajā pašā dienā tīkls pārņēma Suverēnās varas kandidāta Andreja Pagora ierakstus par Sarkanās armijas karavīru kapiem Daugmalē, un trīs stundu laikā tie nonāca kanālos „Šprotes trimdā" un Sputnik Latvija. Tas nebija vienreizējs gadījums – Pagora ieraksti pa šo tīklu regulāri ceļoja jau kopš augusta beigām.

Tomēr būtu kļūdaini pieņemt, ka tīkls vienkārši atbalstīja prokrieviskos sarakstus. Vēlēšanu nedēļā tā plašākā pārpublicēšanas ķēde, kas trīs dienās aptvēra desmit kanālus, izplatīja ierakstu par it kā Valsts drošības dienestam adresētu iesniegumu, atsaucoties uz interviju video, kurā šis dokuments it kā redzams. Ierakstā apgalvots, ka partijas Stabilitātei! vadītājs Aleksejs Rosļikovs 2023. gadā sūdzējies dienestam par prokrievisko blogeri Romanu Samuļu. Līdz ar to politiķis, kurš sevi pozicionē kā Latvijas krievvalodīgo aizstāvi, tika attēlots kā drošības dienesta ziņotājs. Tikmēr viens no tīkla kanāliem, „Cietuma vēstnesis" (*Тюремный Вестник*), aicināja balsot par Suverēnās varas kandidātiem, bet Rosļikovu viņa paša video atbalstīja Ukrainas prokrieviskais politiķis Jevhens Murajevs. Ārpus Latvijas bāzētie satura veidotāji tātad nesniedz informatīvu atbalstu konkrētām partijām vai to pārstāvjiem, bet viens no prokrievisko sarakstu līderiem kļuva pat par tīkla uzbrukuma mērķi. Tas liecina drīzāk par oportūnistisku nekā centralizēti vadītu iesaistīšanos. Prokremliskā vide Latvijas informatīvajā telpā nav viendabīga – tajā pastāv arī savstarpēja konkurence.

Baltkrievijas režīmam pietuvinātie kanāli monitorētajā kopā ir pārstāvēti, taču pārpublicēšanas tīklā to loma ir neliela. Tas nenozīmē, ka to kopējā loma būtu maza. Lielākais no tiem, „Brīvības šķautnes" (Грани свободы), ir monitoringa aktīvākais kanāls. To veido no Latvijas aizbēguši prokremliski aktīvisti (piemēram, Romans Samuļs un Andrejs Mamikins), kuru raidījumos regulāri izskan pret Latviju un Baltijas valstīm vērsti vēstījumi. Retos gadījumos kanāls saturu publicē arī latviešu valodā, bet Baltkrieviju tas demonstrē kā paraugu, kam pretstatītas Baltijas valstis.

Ukrainas satura kanāli šajā tīklā praktiski nepiedalās, taču to komentāru sadaļas kļūst par mērķi. UNIAN (*УНІАН*) ir viens no lielākajiem Ukrainas ziņu kanāliem YouTube (4,9 miljoni sekotāju), un tā saturu patērē arī noteikta daļa Latvijas lietotāju. Ar Latviju tā saturs gan saistīts reti: no vairāk nekā 260 tūkstošiem komentāru monitorētos vēstījumus saturēja tikai 175. Tomēr tieši šajā kanālā darbojās visvairāk kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm. Tādējādi Kremļa



3. PIEMĒRS

Alekseja Stefanova (Алексей Стефанов) Telegram ieraksts 30. septembrī. Trīs dienu laikā to pārpublicēja vēl deviņi kanāli, un tā bija plašākā tīkla pārpublicēšanas ķēde vēlēšanu nedēļā. Pats ieraksts dokumentu nesatur, bet atsaucas uz interviju video, kurā Rosļikova iesniegums it kā redzams. Skatījumu skaits 2026. gada 12. oktobrī.

IERAKSTA TEKSTS

„Tas pats slepenais Alekseja Rosļikova ziņojums Latvijas VDD: kā Minskā iestrēgušais Latvijas politiķis ziņoja Latvijas specdienestiem par krievu aktīvistiem."

YOUTUBE VIDEO NOSAUKUMS

„Kā Latvijas politiķis Aleksejs Rosļikovs ziņoja Latvijas specdienestiem"

YOUTUBE VIDEO APRAKSTS

„Šī ir pirmā publikācija ar ekrānuzņēmumu, kurā redzams Alekseja Rosļikova ziņojums Latvijas specdienestiem. Tagad arī jūs varat pārliecināties, ka „visu Latvijas krievu aizstāvis", tobrīd Saeimas deputāts, uzrakstīja sūdzību par Latvijas krievu blogeri Romanu Samulu (kurš aizbēga uz Baltkrieviju)..."

pozīcijai atbilstoši vēstījumi par Latviju tiek ienesti arī Ukrainas informatīvajā telpā.

Vai šis tīkls ir Krievijas valsts koordinētas aktivitātes daļa, dati tieši neatbild. Monitoringa dati liecina, ka tīkla centrā ir Krievijas valsts medijs Sputnik, kura pārpublicēšanas maršruti darbojās nepārtraukti visu periodu. Tas atbilst organizētas izplatīšanas pazīmēm. Tāpat kanālu kopā apzināti tika iekļauti, piemēram, 18 kanāli, kas publiskos ziņojumos iepriekš saistīti ar Krievijas militārajam izlūkdienestam (GRU) piedēvēto operāciju Storm-1516 (Aleksejeva, 2026), taču priekšvēlēšanu periodā Latvijai tie gandrīz nepievērsās – tajos fiksēti tikai 58 pieminējumi, un pārpublicēšanas tīklā tie nepiedalījās. Arī Krievijas valsts oficiālie kanāli, piemēram, Ārlietu ministrijas un vēstniecību konti, Latvijai vēlēšanu laikā pievērsās salīdzinoši reti. Ar Krieviju saistītā aktivitāte priekšvēlēšanu periodā tādējādi noritēja galvenokārt reģionālajā Telegram tīklā. Tīkls regulāri ievada vēstījumus Latvijas informatīvajā telpā, savukārt to apriti lielākoties uztur mazzināmi konti vai komentētāji, lai gan ne visi no tiem ir īsti lietotāji.

7. NODAĻA

Kopēt, ielīmēt, atkārtot: neautentiskā aktivitāte Latvijas informatīvajā telpā

Viens no monitoringa centrālajiem jautājumiem bija, cik plaši Latvijas informatīvajā telpā pirms Saeimas vēlēšanām bija izplatīta neautentiskā aktivitāte un kādas bija tās iezīmes. Otrs – cik lielā mērā šī aktivitāte liecina par koordinētiem ārvalstu iejaukšanās mēģinājumiem un vai ir pazīmes, kas ļautu to attiecināt uz Krieviju. Uz pirmo jautājumu dati sniedz diezgan skaidru atbildi: vēlēšanu periodā neautentiskā aktivitāte veidoja nelielu daļu no kopējās vēstījumu aprites, un masveida automatizēta aktivitāte netika fiksēta. Konti ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm, piemēram, ievietoja mazāk nekā desmito daļu komentāru ar monitorētajiem vēstījumiem. Vienlaikus šī aktivitāte nebija nejauša. Tā koncentrējās konkrētos kanālos, un tās skaidrākās izpausmes bija saskaņoti komentējošu kontu grupa un identiski teksti, kas publicēti no vairākām identitātēm. Tuvojoties vēlēšanām, šī aktivitāte arvien vairāk pievērsās pašam balsojumam. Atbilde uz otro jautājumu ir piesardzīgāka. Datos netika konstatēta tieša saikne starp neautentisko aktivitāti un Kremlim pietuvināto kanālu tīklu, tāpēc monitoringa dati vien neļauj šo aktivitāti ar pietiekamu ticamību attiecināt uz Krieviju.

Neautentisku uzvedību nav iespējams noteikt pēc tā, ko konts raksta, bet gan pēc tā, kā tas uzvedas sociālo mediju telpā. Monitoringa platforma fiksē 13 veidu anomālijas, un vēlēšanu periodā Latvijas informatīvajā telpā konstatētas astoņas no tām. Šajā ziņojumā kontu uzvedības vērtēšanai izmantotas sešas kontu pazīmes:

1. viens un tas pats teksts tiek publicēts no vairākām identitātēm;
2. konts publicē apjomīgus komentārus tik īsos intervālos, kuros cilvēks tos nespētu uzrakstīt;
3. konts atkārto vienu un to pašu tekstu vārds vārdā;
4. vieni un tie paši konti atkārtoti parādās kopā zem vieniem un tiem pašiem ierakstiem;
5. šķietami nesaistītiem kontiem ir līdzīgs rakstības stils;
6. konts sistemātiski ieņem pirmā komentāra vietu.

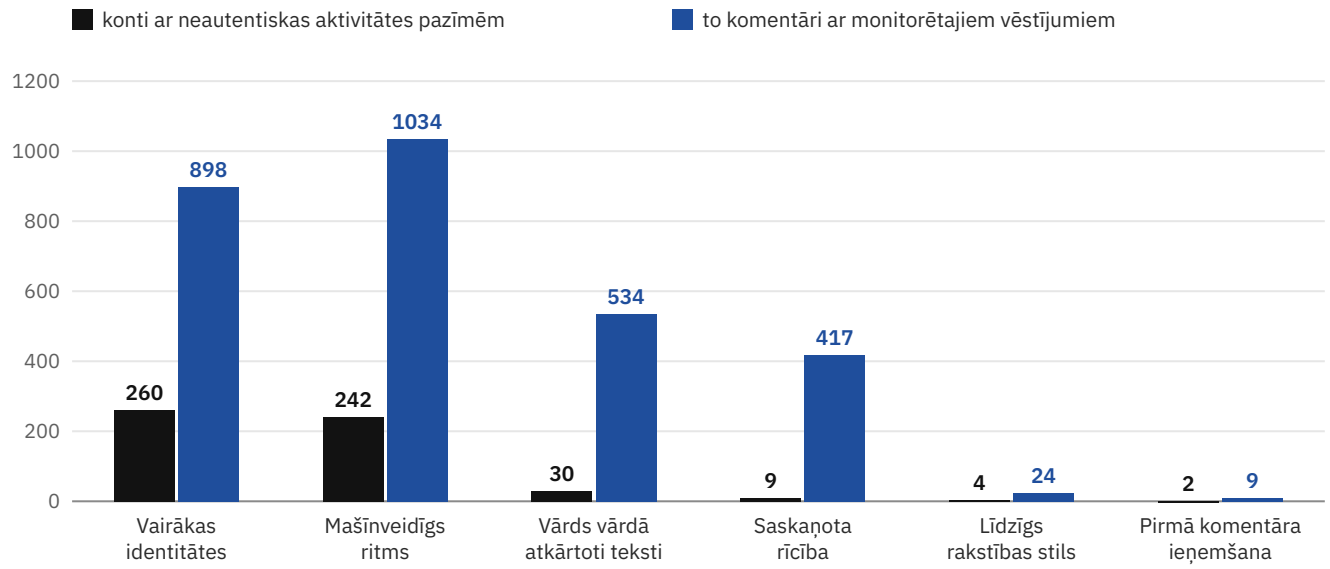
Kontu, kuram fiksēta vismaz viena no šīm pazīmēm, ziņojumā saucam par kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm. Tas gan ir uzvedības novērojums, nevis pierādījums, ka konts ir bots vai ka tā darbība ir apzināti koordinēta. Lai novērtētu, vai darbība ir koordinēta, kontu uzvedība tika analizēta ilgākā laika periodā un plašākā kontekstā, vērtējot arī kontu savstarpējo mijiedarbību.

Šādi vērtējot, kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm loma Kremļa pozīcijai atbilstošu vēstījumu izplatīšanā bija salīdzinoši neliela. Monitoringa periodā 482 šādi konti ievietoja 2110 komentārus ar monitorētajiem vēstījumiem, kas ir 9,4% no visiem šādiem komentāriem, un saņēma 7,3% no tiem piešķirtajām „patīk" atzīmēm. Līdz ar to vairāk nekā 90% šo komentāru ievietoja konti, kuriem netika konstatēta neviena neautentiskas aktivitātes pazīme – visticamāk, reāli lietotāji, kas pauž savus patiesos uzskatus.

Šo kontu vidū izšķiramas divas atšķirīgas grupas (6. attēls). Vairāku identitāšu un mašīnveidīga publicēšanas ritma pazīmes konstatētas daudziem kontiem, taču katrs no tiem ievietoja tikai dažus komentārus. Savukārt vārds vārdā atkārtoti teksti un saskaņota rīcība raksturīga nelielam kontu skaitam, kas ievietoja nesamērīgi daudz komentāru. Tieši šī mazā grupa veido būtiskāko neautentiskās aktivitātes daļu, un tai pievērsta turpmākā analīze.

Šo kontu aktivitāte nebija vienmērīgi izkliedēta. Tie darbojās 192 monitorētajos kanālos, taču daudzos no tiem to klātbūtne bija epizodiska – daudz kontu, katrs ar dažiem komentāriem. Tā tas bija arī Latvijas politiķu lapās: piemēram, bijušās Saeimas deputātes Glorijas Grevcovas TikTok kontā 32 šādi konti ievietoja 49 komentārus, kas ir vidēji pusotrs komentārs uz vienu kontu. Pretēja aina vērojama kanālā „Brīvības šķautnes" (Грани свободы), kur 27 šādi konti ievietoja 447

6. ATTĒLS **Konti ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm un to komentāri ar monitorētajiem vēstījumiem pēc uzvedības pazīmes, 1. jūlijs – 4. oktobris.**



Viens konts var atbilst vairākām pazīmēm.

komentārus jeb vidēji 16 komentārus uz kontu. Tā ir aptuveni piektā daļa no visiem kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm komentāriem, kuros fiksēti monitorētie vēstījumi. Šāda koncentrācija drīzāk norāda uz sistemātisku darbību konkrētā kanālā nekā uz nejaušu klātbūtni.

Latvija ir tēma arī plašākajā krievvalodīgajā informatīvajā telpā. Ukrainas ziņu kanālā UNIAN (УНІАН), kurā darbojās visvairāk kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm (37), Latvija komentāros parādījās galvenokārt saistībā ar diskusiju par kodolieroču iespējamu izvietošanu Latvijā un krievvalodīgo aizbraukšanu uz Krieviju. Daļa šo komentāru bija vērsta arī pret pašu Ukrainu. Tas rāda, ka vēstījumi par Latviju nav norobežoti Latvijas informatīvajā telpā, bet cirkulē kopā ar vēstījumiem par Ukrainu un Rietumiem.

Saskaņoti komentējošu kontu grupa

Skaidrākais sistemātiskas darbības piemērs ir deviņu YouTube kontu grupa, kas regulāri publicējās kanālā „Brīvības šķautnes" (*Грани свободы*). Šie konti 32 reizes īsā laika posmā komentēja vienu un to pašu video, kopumā – 14 dažādus video. Grupas komentāri ir gari un līdzināsanalīzei, kas ietver monitorētos vēstījumus pret Latviju, visbiežāk par to, ka Latvija nespēj pastāvēt bez Krievijas, ka tajā vajā krievvalodīgos un ka tā nav suverēna valsts. Deviņi konti kopā ievietoja 417 šādus komentārus, katrs vidēji 46. Salīdzinājumam – vidējais konts ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm ievietoja aptuveni četrus. Grupas aktivitāte pieauga pirms politiskiem notikumiem un pēc tiem norima: nedēļā pirms vēlēšanām tā ievietoja 45 komentārus, vēlēšanu nedēļā – tikai 13. Divu grupas kontu komentāri visbiežāk no visiem autoriem tika klasificēti kā iespējami platformu noteikumu pārkāpumi. Šāda grupa rada iespaidu, ka kanāla saturu atbalsta tā paša auditorija. Tas ir lētāk un grūtāk pamanāms nekā satura izplatīšana daudzās platformās.

Identiski, atkārtoti publicēti teksti

Skaidrākā neautentiskuma pazīme šajā datu kopā ir teksti, kas publicēti no vairāk nekā vienas identitātes, jo tie atbilst abām koordinētas neautentiskas uzvedības pazīmēm – koordinētai izplatīšanai un maldināšanai par to, kas ir teksta autors. Periodā fiksēti četri šādi teksti, no kuriem viens ir šķietams ziedojuma lūgums (3. tabula). Tas ir arī visbiežāk ievietotais teksts: lūgums palīdzēt smagi slimam bērnam, kuram Latvijā it kā atsaka palīdzību tautības dēļ. Šī ziņa dažādos variantos aptuveni 153 reizes ievietota mediju un Saeimas vēlēšanu kandidātu kanālu komentāru sadaļās no viena galvenā konta un divām papildu identitātēm, kuru nosaukumos ir bērna vārds. Septembra vidū tekstam tika pievienots personīgā bankas konta numurs. Lūguma patiesumu monitorings nevar pārbaudīt, taču tas nav vienkāršs ziedojuma lūgums: teksts balstīts vēstījumā par krievvalodīgo vajāšanu Latvijā un rada iespaidu, ka valsts smagi slimajam

bērnam aprūpi liedz apzināti, viņa piederības krievvalodīgo kopienai dēļ. Arī izplatīšanas modelis ir anomāls, tāpēc par šādu tekstu var ziņot platformai kā par monetizētu maldinošu saturu.

Izņemot augstākminēto gadījumu, kopumā identiskie, atkārtoti publicētie ieraksti sociālo tīklu komentāru sadaļās izplatīja vēstījumus, kas mudināja nepiedalīties vēlēšanās un apšaubīt to iznākuma leģitimitāti, kā arī atbalstīt partijas, kas sola atjaunot attiecības ar Krieviju. Raugoties no tā, kādu efektu šādi vēstījumi varētu sasniegt, var secināt, ka tie bija vērsti uz vēlēšanu procesa deleģitimizāciju un pilsoniskās līdzdalības graušanu, kā arī Kremlim labvēlīgas politikas īstenošanu un noteiktu politisko spēku atbalstīšanu.

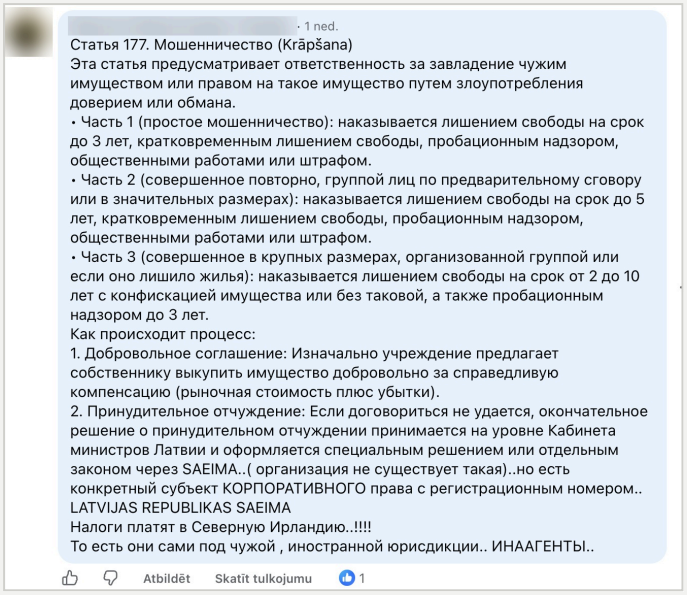
3. TABULA **Identiski, atkārtoti publicēti komentāri, 2026. gada 1. jūlijs – 4. oktobris.**

Teksts	Ievietots	Identitātes	Izplatīšanas pazīmes
Teksti, kas publicēti no vairākām identitātēm			
Šķietams ziedojumu lūgums smagi slimam bērnam, kuram Latvijā it kā atsaka palīdzību tautības dēļ	153	3	Visbiežāk ievietotais teksts. Ievietots septiņas nedēļas pēc kārtas, galvenokārt lielās Facebook ziņu lapās. Septembra vidū tekstam pievienots personīgā bankas konta numurs.
Aicinājums boikotēt vēlēšanas („SiaLV koloniālās sistēmas pārvaldes kangarāta un vēlēšanu boikots!”)	15	2	Pirmais ar vēlēšanām saistītais teksts, kas publicēts no vairāk nekā viena konta. Izplatīts TikTok; 12 no 15 reizēm ievietots 3. un 4. oktobrī.
Pret Ukrainu vērsts teksts par „rusofobijas otru pusi”	2	2	Publicēts YouTube no diviem gandrīz identiskiem lietotājvārdiem.
Apgalvojums, ka mūsdienu demokrātija ir tikai brīvas izvēles ilūzija	16	6	Publicēts ar vienu redzamo vārdu, taču profilu līmenī sasaistīts ar sešiem dažādiem kontiem.
Teksti, kas masveidā publicēti no vienas identitātes			
Aicinājums balsot par partijām, kas ir gatavas atjaunot attiecības ar Krieviju, „jo pretējā gadījumā Latvija nobankrotēs”	14	1	Publicēts latviešu valodā trīs dienās.
Apgalvojums, ka Saeima ir korporācija, kas maksā nodokļus Ziemeļīrijā, un tās deputāti – ārvalstu aģenti, atsaucoties uz Krimināllikuma 177. pantu (krāpšana)	14	1	Ievietots naktī uz 3. oktobri 11 kanālos 17 minūšu laikā.
Pēcvēlēšanu apgalvojums par iespējamu vēlēšanu viltošanu un atkārtotu balsošanu	10	1	Parādījās 4. oktobrī, dienu pēc vēlēšanām.

Identitātes skaitītas pēc redzamā vārda, ja nav norādīts citādi, tāpēc to skaits ir piesardzīgs minimums.

Neautentiskā aktivitāte mainījās, tuvojoties vēlēšanām. Jūlija beigās un augustā konti ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm aktivizējās diskusijās par Paternieku robežpunktu un CSDD datu noplūdi, septembra sākumā – ap graudu tranzīta tarifu. Vēlēšanu nedēļā to komentāru skaits bija par ceturtdaļu lielāks nekā nedēļu iepriekš un koncentrējās diskusijās par Valsts prezidenta izteikumiem un balsu skaitīšanu. Šķietamais ziedojumu lūgums tika ievietots septiņas nedēļas pēc kārtas, katru nedēļu plašākā lapu lokā, bet ar vēlēšanām saistītus tekstus vairāki konti vienlaikus sāka ievietot tikai pēdējās nedēļās. Zem galvenajām ziņām par vēlētāju aptaujas rezultātiem šie konti ievietoja tikai aptuveni 6% komentāru.

Šo tekstu izvietojums ir konsekvents: lielākā daļa no tiem publicēta dažās lielās Facebook ziņu lapās – Latvijas Ziņas, Press.lv, TV3 Ziņas, rus.LSM un rus.delfi.lv. Vēlēšanu nedēļā kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm darbība no nišas YouTube kanāliem pārvietojās tieši uz šīm lapām, jo tur notika diskusija par balsojumu un tā rezultātu. Neautentiskā aktivitāte sekoja auditorijai, nevis otrādi.



4. PIEMĒRS

Komentārs, ko viens konts naktī uz 3. oktobri 17 minūšu laikā vārds vārdā ievietoja 14 reizes 11 politiķu un mediju Facebook lapās. Komentētāja vārds un attēls aizklāts.

KOMENTĀRA SATURS

Lielāko daļu komentāra veido Krimināllikuma 177. panta (krāpšana) un īpašuma atsavināšanas kārtības atstāstījums krievu valodā. Būtiskākais ir nobeigums: „...ar SAEIMA (tādas organizācijas nav), bet ir konkrēts korporatīvo tiesību subjekts ar reģistrācijas numuru – LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMA. Nodokļus maksā Ziemeļīrijā!!!! Tātad viņi paši ir svešā, ārvalstu jurisdikcijā... ĀRVALSTU AĢENTI...”

Vai šis konts ir īsts? Neautentiskas un manipulatīvas aktivitātes pazīmes sociālajos medijos

Viens teksts daudzās vietās	gandrīz vārds vārdā vienāds komentārs parādās dažādu mediju un politiķu lapās, dažkārt ar dažu sekunžu intervālu.
Vairākas identitātes	viens un tas pats teksts publicēts no kontiem ar dažādiem vai citreiz gandrīz identiskiem lietotājvārdiem.
Nesen aktivizēts konts	konts sāk komentēt dažas nedēļas pirms vēlēšanām un komentē galvenokārt politiskas ziņas.
Teksts bez saiknes ar ziņu	komentārs neattiecas uz konkrēto publikāciju, bet atkārto vispārīgu tēzi, piemēram, aicinājumu boikotēt vēlēšanas.
Anonīms profils	kontam nav profila attēla, personīgu ierakstu vai draugu, toties ir daudz politisku komentāru.
Vieni un tie paši konti visur	zem dažādām publikācijām atkārtoti parādās tie paši konti ar līdzīgiem komentāriem, bieži īsā laika posmā.
Emocionāli uzlādēts teksts	komentārs balstās spēcīgās emocijās, piemēram, bailēs, sašutumā vai līdzjūtībā, un mudina rīkoties steidzami: dalīties, ziedot vai nebalsot.

Neviena no šīm pazīmēm atsevišķi nepierāda, ka konts ir neautentisks: arī aktīvi, īsti lietotāji mēdz atkārtot savus tekstus. Vairāku pazīmju sakritība tomēr ir pamats pievērst kontam uzmanību un ziņot platformai.

Koordinētas rīcības pierādījumi ziņojumā vērtēti piecu līmeņu skalā (sk. pielikumu). Monitoringa dati apliecina pirmos četrus līmeņus, tostarp to, ka vieni un tie paši konti un kanāli atkārtoti rīkojas saskaņoti. To rāda stabilie pārpublicēšanas maršruti, saskaņoti komentējošo kontu grupa un no vairākām identitātēm atkārtoti publicētie teksti. Piekto līmeni ar publisko datu monitoringu noteikt nav iespējams. Lai pierādītu, ka aiz aktivitātes stāv vieni un tie paši organizētāji, kopīga infrastruktūra vai finansējums, nepieciešama publiski nepieejama informācija par kontu īpašniekiem, to savstarpējām saitēm un finansējuma avotiem. Tāpēc dati ļauj apgalvot, ka koordinēta neautentiska uzvedība pastāv, bet ne to, kas to vada. Tomēr,

ņemot vērā Latvijas politiskās, drošības un informatīvās vides kontekstu, ir ticams pamats uzskatīt, ka koordinētā aktivitāte, kas Latvijas informatīvajā telpā virza tieši šos vēstījumus, ir saistīta ar Kremlim pietuvinātiem vai tam pakļautiem aktoriem. Tas ir ekspertu vērtējums, kas balstās kontekstā un vēstījumu saturā, bet monitoringa dati vien to tieši nepierāda.

8. NODAĻA

Leģitimitāte uz jautājuma zīmes: kā tika apšaubītas 15. Saeimas vēlēšanas

Vēlēšanu leģitimitāte balstās ne tikai uz to, kā tās tiek organizētas, bet arī uz sabiedrības uzticēšanos to norisei un rezultātam. Tāpēc ietekmes aktivitātēm vēlēšanu laikā ne vienmēr ir nepieciešams mainīt vēlēšanu iznākumu – pietiek ar to, ka daļa vēlētāju sāk apšaubīt to godīgumu. Latvijas gadījumā tieši apgalvojums, ka vēlēšanas ir neleģitīmas, monitoringa periodā mainījās visstraujāk: jūlijā tas bija margināls, bet, tuvojoties vēlēšanu dienai, tas pieauga straujāk nekā jebkurš cits apgalvojums un pēc vēlēšanām neapsīka. Šaubas par vēlēšanām tika iesētas jau pirms vēlēšanu dienas, bet pēc tās šīs šaubas galvenokārt uzturēja komentētāji bez neautentiskas aktivitātes pazīmēm.

Apgalvojums, ka Latvijas vēlēšanas ir neleģitīmas, nav jauns – tas ir sen zināma Kremļa vēstījumu par Latviju daļa (sk. 3. nodaļu). Tajā Latvijas vēlēšanas tiek attēlotas kā viltotas, ārēji kontrolētas vai tādas, kas neatspoguļo vēlētāju patieso gribu. Monitoringa sākumā šim apgalvojumam bija maza nozīme: jūlijā visos monitorētajos kanālos tas tika fiksēts tikai 129 reizes jeb vidēji četras reizes dienā, kas ir mazāk nekā 2% no visiem monitorēto apgalvojumu pieminējumiem. Turklāt pieminējumi bija vienmērīgi izkliedēti visa mēneša garumā, bez izteiktiem kāpumiem ap konkrētiem notikumiem.

Tuvojoties vēlēšanām, aina mainījās. Augustā apgalvojuma pieminējumu skaits gandrīz divkāršojās (249), un septembrī tas turpināja pieaugt. Piecās uz Latviju attiecināmajās kanālu grupās no jūlija līdz septembrim tas pieauga četrkārt (no 106 līdz 420 pieminējumiem), kamēr visu vēstījumu kopējais apjoms – 1,8 reizes. Tas nozīmē, ka šis apgalvojums nevis vienkārši sekoja vispārējam priekšvēlēšanu aktivitātes pieaugumam, bet auga vairāk nekā divreiz straujāk un ieņēma arvien lielāku daļu no kopējās vēstījumu aprites. Augstāko līmeni tas sasniedza vēlēšanu laikā: pirmajās četrās oktobra dienās tas tika fiksēts 461 reizi – vairāk nekā jūlijā un augustā kopā (7. attēls).

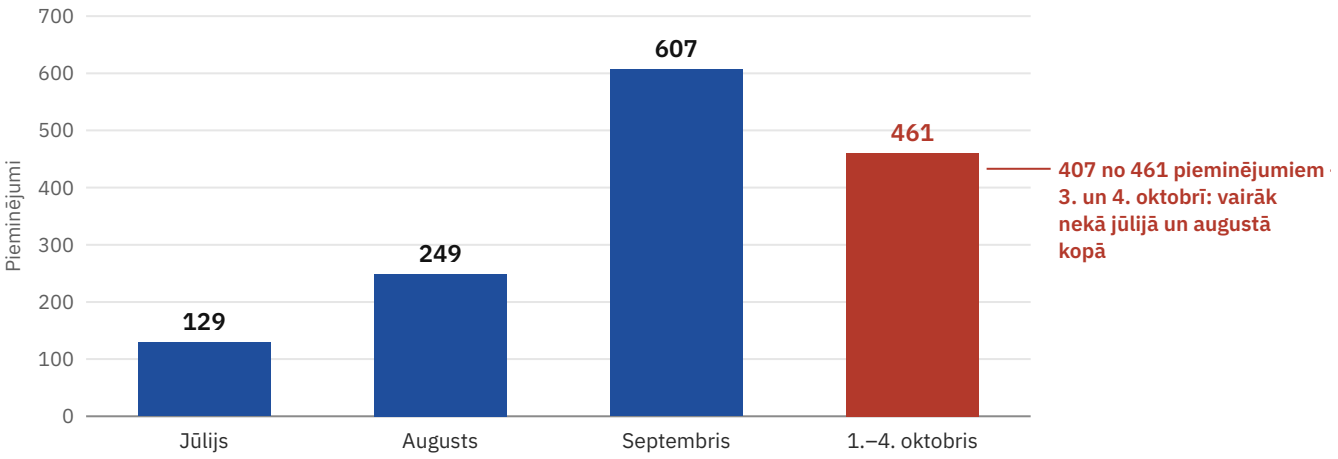
Vienlaikus būtiski ir tas, kur šis apgalvojums izplatījās. Septembrī 96% tā pieminējumu bija lietotāju komentāros un tikai 4% – satura veidotāju ierakstos. Apgalvojums par vēlēšanu neleģitimitāti tātad galvenokārt izplatījās diskusijās, kur to varēja atkārtot jebkurš komentētājs. Tas palīdz izprast, kāpēc pēc vēlēšanu dienas šīs šaubas neapsīka.

Tuvojoties vēlēšanu dienai, apgalvojumi par vēlēšanu negodīgumu kļuva ne tikai biežāki, bet arī mainījās pēc satura. Vispārīgu komentāru vietā arvien biežāk izskanēja konkrētākas apsūdzības, piemēram, ka vēlēšanas tiek manipulētas, lai saglabātu pie varas korumpētu eliti, ka tām trūkst leģitimitātes, jo nav cienīgu kandidātu, un ka to rezultātu apšaubāmu padarīs zemā vēlētāju aktivitāte. Katra no šīm tēmām atkārtojās vairāk nekā 150 komentāros 40–55 kanālos.

Šīs apsūdzības pārauga arī aicinājumos rīkoties. Sākoties iepriekšējai balsošanai, komentāros izskanēja apgalvojumi, ka iepriekš nodotās aploksnes un biļeteni var tikt samainīti vai nepietiekami apsargāti, un ceturtdaļā no 208 analizētajiem komentāriem zem ziņām par iepriekšējo balsošanu bija aicinājums balsot tikai 3. oktobrī. Citviet komentētāji aicināja vēlēšanas boikotēt vai pauda, ka tajās nepiedalīsies, jo neuzticas politiskajai sistēmai.

Šīs šaubas neizplatīja tikai anonīmi komentētāji. Piemēram, TikTok konts „Sirdsapziņas ministrija" publicēja video par „instrukciju", kā vēlēšanas „nozagt", apgalvojot, ka Jaunā Vienotība vēlēšanu ietekmēšanai izmanto Aizsardzības ministrijas resursus, bet partijas Stabilitātei! kandidāts Jurijs Klepakovs priekšvēlē-

7. ATTĒLS **Apgalvojums, ka Latvijas vēlēšanas ir neleģītīmas: pieminējumi pa mēnešiem visos monitorētajos kanālos.**



šanu reitingus nosauca par „viltojumu, manipulāciju ar cilvēkiem". Kad šādi apgalvojumi izskan no vēlēšanu kandidātu un populāru kontu puses, tie sasniedz plašāku auditoriju un iegūst lielāku svaru nekā atsevišķi komentāri.

Paralēli komentāru sadaļās izplatījās arī identiski, atkārtoti publicēti teksti, kas bija vērsti tieši pret vēlēšanu procesu kā tādu. Tajos tika apgalvots, ka vēlēšanas ir tikai izvēles ilūzija un ka Saeima ir korporācija, bet tās deputāti – ārvalstu aģenti, kā arī izskanēja aicinājumi vēlēšanas boikotēt. Zīmīgi, ka šādi teksti tika publicēti gan latviešu, gan krievu valodā gandrīz vienādā apjomā. Tas norāda, ka šī aktivitāte bija vērsta ne tikai uz krievvalodīgo, bet arī uz latviski runājošo auditoriju.

Priekšvēlēšanu perioda noslēgumā līdztekus vēlēšanu apšaubīšanai komentāru sadaļās parādījās arī atklāti aicinājumi balsot par Krievijai labvēlīgām partijām. Pēdējās trīs dienās pirms vēlēšanām, no 30. septembra līdz 2. oktobrim, viens konts 14 reizes publicēja identisku tekstu, kas aicināja vēlētājus „vēlēt par tām partijām, kuras ir gatavas atjaunot attiecības ar Krieviju, jo pretējā gadījumā Latvija nobankrotēs". Lielākā daļa šo komentāru tika ievietota lielāko ziņu mediju (TV3, Delfi un nra.lv) Facebook kontos, tomēr to sasniedzamība bija ierobežota. Daudz plašāku auditoriju sasniedza pašu prokrievisko sarakstu aģitācijas saturs, īpaši Alekseja Rosļikova TikTok video. Vienā no tiem balsot par Rosļikovu aicināja Jevhens Murajevs.

Murajevs ir bijušais Ukrainas Augstākās Radas deputāts, aizliegtās partijas „Naši" līderis, kurš izmantoja prokrievisko televīzijas kanālu „Naš". Lielbritānija 2022. gada janvārī viņu publiski nosauca par vienu no iespējamajiem Kremļa iecerētās marionešu valdības vadītājiem Ukrainā, Ukrainas Drošības dienests 2023. gadā viņam izvirzīja apsūdzības valsts nodevībā, un 2025. gadā Ukraina pret viņu noteica sankcijas (FCDO, 2022; SBU, 2023; Ukrinform, 2025). Tādējādi Murajeva aicinājums ir vistiešākais monitoringa periodā fiksētais ārvalstu mēģinājums ietekmēt Latvijas vēlētāju izvēli: Kremlim pietuvinātas, sankcijām pakļautas ārvalstu personas publisks aicinājums balsot par konkrētu Latvijas kandidātu, kas ar šī kandidāta kontu sasniedza lielāko auditoriju no visa monitorētā aģitācijas satura.

Vēlēšanu dienā divi fakti uzreiz kļuva par argumentiem vēlēšanu apšaubīšanai. Vēlētāju aktivitāte (51,8%) ziņās tika raksturota kā zemākā Saeimas vēlēšanu vēsturē, bet balsu skaitīšana ievilkās, jo vispirms bija jāpārbauda vairāk nekā 174 tūkstoši glabāšanā nodoto balsu un jāanulē to vēlētāju balsis, kuri pēc tam nobalsoja vēlreiz. Komentētāji visbiežāk apsprieda vēlēšanu komisiju nespēju laikus saskaitīt balsis (304 komentāri 42 kanālos), taču vēl biežāk no šiem faktiem izdarīja secinājumus, kas sakrīt ar Kremļa komunikācijā ierastajiem manipulatīvajiem vēstījumiem par Rietumu vēlēšanām kā negodīgām un iepriekš izlemtām (EUvsDisinfo, 2024): rezultāts ir iepriekš noteikts un sagrozīts (186 komentāri 50 kanālos), skaitīšanas aizkavēšanās liecina par manipulācijām (101 komentārs 34 kanālos), rezultāti ir viltoti (52 komentāri 23 kanālos). Neviens no šiem apgalvojumiem nebalstījās konkrētos pārkāpumu pierādījumos – procedūras aizkavēšanās tika pārinterpretēta kā krāpšanas pazīme. Diskusijā par balsu skaitīšanu



5. PIEMĒRS

Alekseja Rosļikova TikTok video ar Ukrainas prokrievisko politiķi Jevhenu Murajevu, 30. septembris. Video ieguva aptuveni 345 tūkstošus skatījumu un 23,4 tūkstošus „patīk" atzīmju.

MURAJEVA UZRUNAS TULKOJUMS

„Dārgie brāļi latvieši! Es jūs uzrunāju par brāļiem, jo mēs ilgu laiku dzīvojām vienā kopīgā telpā, kopā mīlējām, kopā priecājāmies, pārdzīvojām bēdas. Un nu ir pienācis brīdis, kad ļauni, alkatīgi cilvēki ir nostādījuši mūsu valstis uz kara sliekšņa. Ticiet man, labāk mīlēt nekā karot [..]. Tāpēc, ja vēlaties, lai mūsu bērni dzīvotu laimīgi mierā, balsojiet par Alekseju. Aleksejs Rosļikovs noteikti zina, kā panākt, lai mēs visi būtu laimīgi."

APRAKSTA TULKOJUMS

„Paldies, draugs! Jevhens Murajevs, mūsu kopīgais mērķis ir miers mūsu valstīs un cieša saikne ar kaimiņiem un mūsu brāļiem! Atbalstiet 3.10!"

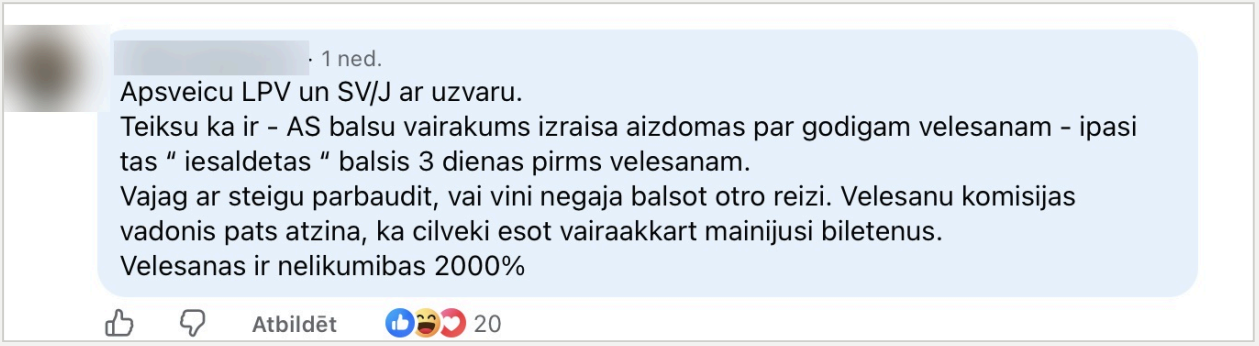
31% analizēto komentāru pauda neuzticēšanos provizoriskajiem datiem un pašai skaitīšanai, un kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm komentāru skaits šajā laikā pieauga par trešdaļu.

Līdzīga reakcija sekoja arī ziņām par vēlētāju aptaujas (*exit poll*) rezultātiem, kas Apvienotajam sarakstam paredzēja pārliecinošu uzvaru. Monitorētajos Latvijas mediju sociālo mediju kontos 81% analizēto komentāru zem šīm ziņām bija negatīvi, turklāt 43% komentāru rezultātu noraidīja kā iestudētu vai iepriekš izlemtu, norādot, ka „balsis vēl nav pat saskaitītas". Kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm īpatsvars zem šīm ziņām tomēr bija neliels: zem 15 galvenajām ziņām par *exit poll* rezultātiem tie bija publicējuši tikai 32 no 539 monitorētajiem komentāriem jeb aptuveni 6%. Tas norāda, ka neuzticēšanos rezultātiem šajā brīdī pauda galvenokārt paši lietotāji.

Priekšvēlēšanu perioda pēdējās dienās apgalvojums, ka vēlēšanas ir neleģitīmas, parādījās 20–34 reizes dienā, vēlēšanu dienā – 128 reizes, bet visbiežāk – 4. oktobrī, dienu pēc vēlēšanām, kad tas tika fiksēts 279 reizes, vairāk nekā jebkurā citā monitoringa dienā. Starp šiem apgalvojumiem bija arī gandrīz identisks komentārs, ko 10 reizes sešos monitorētajos Facebook kontos – četros mediju un divos politiķu – ievietoja konts, kura pirmā aktivitāte fiksēta tikai 19. septembrī, tātad, visticamāk, nesen izveidots. Tajā tika apsveiktas partijas „Latvija pirmajā vietā" un „Suverēnā vara", apgalvots, ka glabāšanā „iesaldētās" balsis rada aizdomas, un vēlēšanas nosauktas par „2000% nelikumīgām". Tas ir pirmais monitoringa periodā novērotais gadījums, kad vairākos kontos izplatīts vienāds teksts tieši apstrīdēja vēlēšanu rezultātu.

Šī dinamika pirms un pēc vēlēšanām ir viens no būtiskākajiem pētījuma novērojumiem. Pirms vēlēšanām apgalvojumus, ka vēlēšanas ir negodīgas un to iznākums jau iepriekš izlemts, aktīvi izplatīja noteiktu politisko partiju kandidātu konti. Vienlaikus tos pastiprināja konti ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm, tostarp atkārtoti publicējot identiskus tekstus. Pēc vēlē-

6. PIEMĒRS Komentārs TV3 Ziņas Facebook lapā 4. oktobrī. Konts, kas monitorētajās lapās komentēja tikai kopš 19. septembra, šo tekstu 4. oktobrī ievietoja 10 reizes sešās Facebook lapās – četrās mediju un divās politiķu. LPV – „Latvija pirmajā vietā", SV/J – saraksts „Suverēnā vara – apvienība „Jaunlatvieši"". Komentētāja vārds un attēls aizklāts.



šanām šos apgalvojumus galvenokārt uzturēja jau paši sociālo mediju lietotāji. Lai arī zemā vēlētāju aktivitāte, balsu skaitīšanas aizkavēšanās un vēlētāju aptaujas rezultāti nav uzskatāmi par vēlēšanu procesa pārkāpumiem, tomēr komentāru sadaļās tie tika pasniegti kā apstiprinājums tam, kas informatīvajā telpā bija izskanējis jau iepriekš – ka vēlēšanas ir negodīgas un to iznākums izlemts vēl pirms balsošanas. Līdz ar to pēcvēlēšanu diskusija vairāk atgādināja Kremļa vēstījumu atbalsi nekā mērķtiecīgu to izplatīšanu. Tas norāda uz būtisku risku: lai mazinātu uzticēšanos vēlēšanām, nav nepieciešama apjomīga kampaņa vēlēšanu dienā. Pietiek, ja attiecīgā interpretācija informatīvajā telpā ir ieviesta jau iepriekš, un tad jebkurš procedūras traucējums vai negaidīts rezultāts var tikt pasniegts kā tās pierādījums.

9. NODAĻA

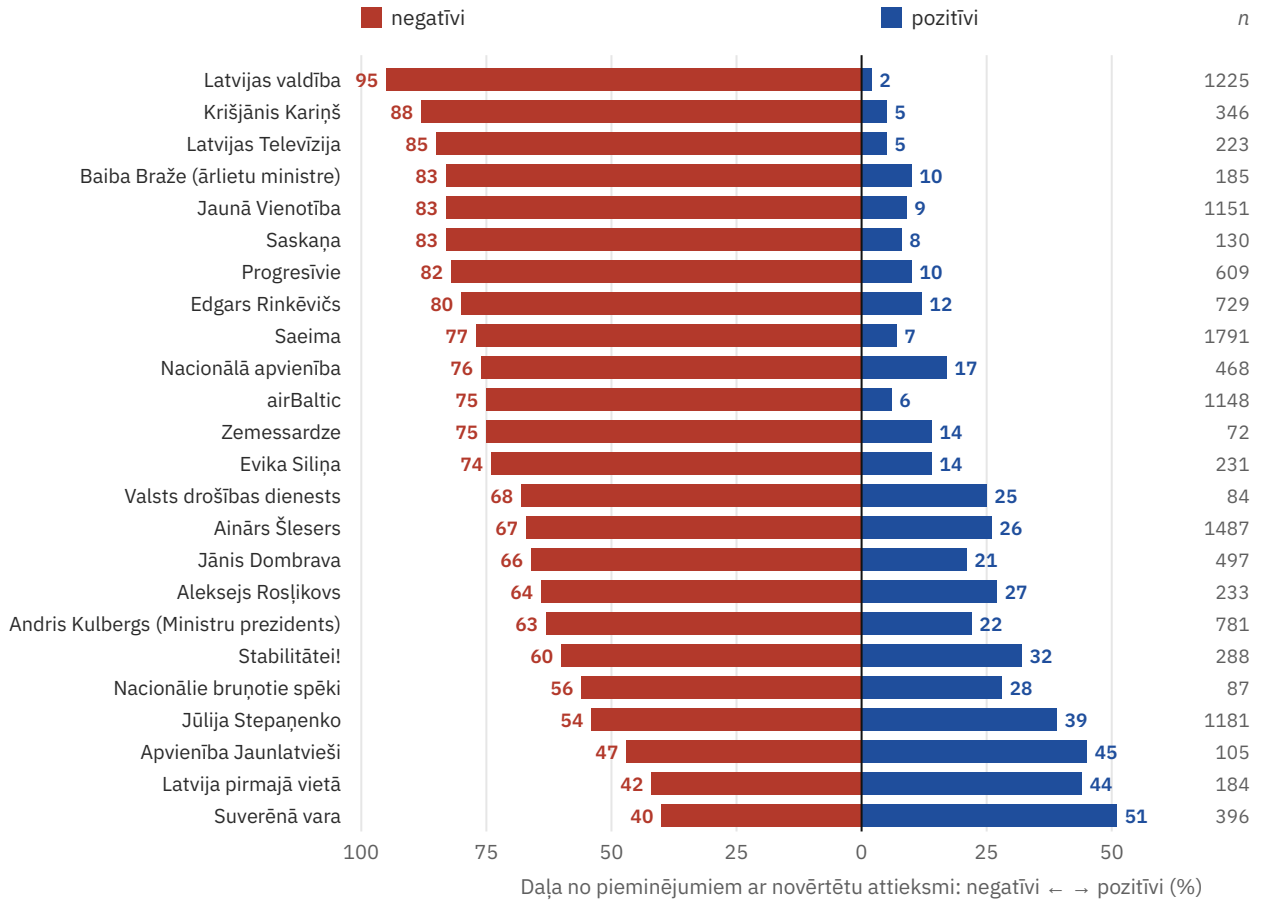
Vienus slavē, otrus peļ: kā sociālajos medijos tika vērtēti Latvijas politiķi un organizācijas

Informatīvās ietekmes aktivitātes vēlēšanu laikā var būt vērstas ne tikai uz vispārēju uzticēšanās mazināšanu valstij, bet arī uz konkrētu politisko spēku vājināšanu vai stiprināšanu. Tāpēc būtiski ir ne tikai tas, kas tiek apgalvots, bet arī – pret ko un par ko. Latvijas gadījumā attieksme pret pieminētajiem politiķiem un organizācijām bija asimetriska un konsekventa. Pret valdību, Saeimu, sabiedrisko mediju un valdošajām partijām tā bija pārsvarā negatīva. Vienlaikus „Suverēnā vara" un „Latvija pirmajā vietā" bija starp retajiem politiskajiem spēkiem, par kuriem pozitīvu pieminējumu bija vairāk nekā negatīvu. Dati tomēr neliecina, ka šīs partijas būtu koordinējušas savu rīcību ar kanāliem vai kontiem, kas tām labvēlīgo saturu izplatīja.

Lai noteiktu, pret ko un par ko bija vērsti pieminējumi, analizēta attieksme pret Latvijas institūcijām, partijām un politiķiem visos pieminējumos, kuros tie nosaukti (8. attēls). Rezultāti rāda, ka visnegatīvākā attieksme pausta pret valdību – no vairāk nekā 1200 pieminējumiem 95% bija negatīvi un tikai 2% pozitīvi. Līdzīgi tika vērtēta arī Saeima (77%) un Latvijas Televīzija (85%), kas liecina, ka negatīvā attieksme bija vērsta ne tikai pret konkrēto valdību, bet pret valsts institūcijām kopumā. Zīmīgi, ka līdzīgi negatīvi tika pieminēts arī airBaltic (75%). Strīds par uzņēmuma glābšanu priekšvēlēšanu laikā kļuva par vienu no pastāvīgajiem argumentiem vēstījumam „Bez Krievijas Latvija neizdzīvos", un reāls ekonomisks jautājums tādējādi tika pasniegts kā pierādījums valsts nespējai. Vienlaikus drošības un aizsardzības iestādes tika vēr-

tētas mērenāk. Lai arī par tām pārsvarā izskanēja negatīvi pieminējumi (56–75%), tomēr to īpatsvars bija mazāks nekā valdībai. Līdz ar to negatīvā attieksme visvairāk koncentrējās uz politisko vadību, nevis uz valsts drošības iestādēm.

8. ATTĒLS **Attieksme pret Latvijas institūcijām, partijām un politiķiem, 1. jūlijs – 4. oktobris.**



Stabiņi rāda negatīvo (pa kreisi) un pozitīvo (pa labi) pieminējumu daļu; pārējie ir neitrāli. Iekļauti subjekti ar vismaz 60 pieminējumiem, kuros novērtēta attieksme (n).

Līdzīga aina vērojama attieksmē pret partijām. Valdošās un lielākās partijas – Jaunā Vienotība, Progresīvie un Nacionālā apvienība – bija pastāvīgs negatīvu pieminējumu mērķis: 76–83% pieminējumu par tām bija negatīvi. Pretēja aina bija tikai diviem sarakstiem – „Suverēnajai varai" (51% pozitīvu pret 40% negatīvu) un „Latvijai pirmajā vietā" (44% pret 42%). Zīmīgi, ka pozitīvāka attieksme neattiecās uz visām partijām, kas uzrunā krievvalodīgos vēlētājus. Par „Saskaņu", kas vēsturiski saistīta ar krievvalodīgo vēlētāju pārstāvniecību, 83% pieminējumu bija negatīvi, kas ļauj domāt, ka monitorētajā telpā simpātijas no tās ir pārvirzījušās uz jaunākiem politiskajiem spēkiem. Pārsvarā negatīva attieksme bija arī pret partiju „Stabilitātei!" (60%).

Arī no politiķiem visnegatīvākā attieksme pausta pret valdības un valsts vadītājiem – bijušo Ministru prezidentu Krišjāni Kariņu (88%), ārlietu ministri Baibu Braži (83%) un Valsts prezidentu Edgaru Rinkēviču (80%), pret kuru negatīvie pieminējumi koncentrējās ap viņa izteikumiem par kodolieročiem. Zīmīgi, ka pret Ministru prezidentu Andri Kulbergu negatīvi bija 63% pieminējumu – mazāk nekā pret viņa vadīto valdību kā institūciju. Tas varētu liecināt, ka kritika vairāk bija vērsta pret valdību kopumā nekā pret tās vadītāju personīgi. Vienlaikus līdzsvaram tuvojās tikai Jūlija Stepaņenko (54% negatīvu un 39% pozitīvu pieminējumu). Savukārt attieksme pret Alekseju Rosļikovu (64% negatīvu un 27% pozitīvu) un visbiežāk pieminēto Latvijas politiķi Aināru Šleseru (67% un

26%) bija pārsvarā negatīva, tomēr mazāk izteikti nekā pret Kariņu, Braži un Rinkēviču.

„Suverēnā vara" un „Latvija pirmajā vietā" priekšvēlēšanu kampaņā aicināja atjaunot attiecības ar Krieviju un Baltkrieviju, un šāds vēstījums monitorētajā informācijas telpā izplatījās arvien plašāk. Tomēr tas vien neizskaidro šo partiju salīdzinoši labvēlīgo vērtējumu. Līdzīgu nostāju pauda arī „Stabilitātei!", taču attieksme pret šo partiju pārsvarā bija negatīva. To apstiprina arī 6. nodaļā aprakstītā Kremlim pietuvināto kanālu vēršanās pret partijas vadītāju Alekseju Rosļikovu. Tas vēlreiz liecina, ka prokremliskā informācijas vide nav viendabīga.

Vienlaikus šie dati jāinterpretē piesardzīgi. Attieksme tika vērtēta visos monitorētajos kanālos, tostarp pašu partiju lapās, kur pozitīvos komentārus, visticamāk, raksta to atbalstītāji. Dati rāda, kādā tonī partijas tika pieminētas, bet ne to, kas šo attieksmi noteica. Tie arī nesniedz pamatu secinājumam par koordināciju starp kādu no partijām un kanāliem vai kontiem, kuros par to tika pausts labvēlīgs viedoklis.

10. NODAĻA

Kur beidzas viedoklis: starp kritiku un naida valodu

Asa kritika pret valdību un politiķiem ir demokrātiskas diskusijas neatņemama daļa, īpaši vēlēšanu laikā. Vienlaikus kritikai ir robeža, un tā tiek pārkāpta tad, kad kritika pārvēršas naidā, draudos vai aicinājumos uz vardarbību. Šāds saturs ir aizliegts arī lielāko sociālo mediju platformu noteikumos. Vēlēšanu laikā tam ir īpaša nozīme, jo šāda valoda bieži ir vērsta tieši pret vēlēšanās iesaistītajiem kandidātiem un amatpersonām. Monitoringa periodā vairāk nekā 3400 komentāru tika automātiski klasificēti kā iespējami šo noteikumu pārkāpumi, no kuriem lielāko daļu veidoja naidīga vai aizskaroša valoda. Šī valoda lielā mērā sekoja tā brīža diskusiju tēmām. Daļu šo komentāru publicēja tie paši konti, kuriem fiksētas neautentiskas aktivitātes pazīmes, tomēr lielākā daļa, visticamāk, atspoguļoja pašu lietotāju attieksmi. Līdz ar to neautentiskā aktivitāte šo attieksmi drīzāk pastiprināja nekā radīja.

Lai novērtētu, cik plaši šāda valoda izplatījās monitorētajā saturā, komentāri tika automātiski salīdzināti ar lielāko sociālo mediju platformu noteikumos definētajām aizliegtā satura kategorijām. No 2026. gada jūlija līdz vēlēšanu dienai šādi tika klasificēti 3422 komentāri, kas varētu pārkāpt platformu noteikumus. Lielāko daļu no tiem veidoja naidīga vai aizskaroša valoda (2119 komentāri jeb 62%). Tai sekoja vardarbīgs saturs (696) un uzmākšanās vai iebiedēšana (560), kas visbiežāk bija vērsta pret konkrētiem politiķiem un žurnālistiem. Vismazāk bija komentāru, kas klasificēti kā aicinājumi uz kaitīgām vai bīstamām darbībām (81), tomēr tieši tie ir potenciāli visbīstamākie. Viens komentārs var atbilst vairākām kategorijām. Lielākā daļa šādu komentāru tika publicēta YouTube (1602) un Facebook (1366), krietni mazāk – TikTok (302), Telegram (114) un X (38). Tas lielā mērā atspoguļo platformu specifiku, jo tieši YouTube un Facebook monitorētajā kopā ir visaktīvākās komentāru sadaļas. Vienlaikus jāņem vērā, ka šī klasifikācija ir automatizēta norāde, kas balstīta satura vērtējumā, nevis juridisks spriedums, un ziņojums nevērtē neviena komentāra atbilstību likumam.

Lai arī šādu komentāru apjoms pats par sevi ir būtisks, tomēr vēl svarīgāk ir tas, pret ko tie bija vērsti. Vardarbīgās valodas mērķi mainījās līdz ar diskusiju tēmām, un to labi ilustrē priekšvēlēšanu perioda pēdējās nedēļas. Septembra sākumā diskusijās par enerģijas cenām izskanēja aicinājumi fiziski izrēķināties ar enerģētikas uzņēmējiem. Septembra otrajā pusē naida valoda pārvirzījās uz varas pārstāvjiem, par kuriem komentāros rakstīja, ka tie „jānošauj, nevis jāievēl". Savukārt vēlēšanu nedēļā, komentējot ziņas par Krievijas draudiem Latvijai, izskanēja aicinājums kara gadījumā Krievijas triecienus vērst nevis pret iedzīvotājiem, bet pret to Latvijas amatpersonu mājām, kuras „saasina situāciju un grib karu".

Monitorētajā saturā naids bija vērsts divos pretējos virzienos – gan pret latviešiem un Latvijas valsti, gan pret krievvalodīgajiem iedzīvotājiem. Pret latviešiem kā tautu un valsts institūcijām tas izskanēja gan krievu, gan latviešu valodā, savukārt latviešu valodā rakstītos komentāros tika novēlēta nāve tiem, kurus komentētāji dēvēja par okupantiem. Tas liecina, ka naidīga valoda nebija vienas sabiedrības grupas iezīme, bet izpaudās abās politiskās diskusijas pusēs.

Daļa šīs valodas nāca no tiem pašiem kontiem, kuriem fiksētas neautentiskas aktivitātes pazīmes. Divi autori, kuru komentāri pārskatītajā izlasē visbiežāk klasificēti kā iespējami pārkāpumi, ir iepriekš aprakstītās kontu grupas dalībnieki, kas atkārtoti komentēja vienus un tos pašus „Brīvības šķautnes" (Грани свободы) video. Arī vairāki vēlēšanu nedēļā identiski, atkārtoti publicētie teksti tika klasificēti kā naidīgi. Tomēr lielākā daļa naidīgo komentāru, visticamāk, bija pašu lietotāju attieksmes izpausme, un neautentiskā aktivitāte to drīzāk pastiprināja, nevis radīja. Līdz ar to naida valoda monitorētajā telpā lielākoties atspoguļoja sabiedrībā jau pastāvošo spriedzi. Tieši šī iemesla dēļ tā ir viegli izmantojama, lai to vērstu pret konkrētiem politiskiem mērķiem vēlēšanu laikā.

Noslēgumā: Kremlis vai tā atbalss?

Šajā ziņojumā analizēts, kā Kremļa pozīcijai atbilstoši vēstījumi par Latviju izplatījās 15. Saeimas vēlēšanu laikā. Četrpadsmit nedēļās monitoringa ietvaros tika fiksēti vairāk nekā 32 tūkstoši šo vēstījumu pieminējumu. Paši vēstījumi nebija jauni. Jauns bija tas, kā tie piesaistījās vēlēšanu dienaskārtībai un kas tos izplatīja. Ziņojuma nosaukumā uzdotais jautājums, vai tie ir Kremļa vēstījumi vai to atbalss, tāpēc attiecas ne tikai uz vēstījumu izcelsmi, bet arī uz to, kur un kā tie izplatās Latvijas informatīvajā telpā.

Dati uz šo jautājumu atbild divējādi. Ja skatāmies, kas šos vēstījumus priekšvēlēšanu periodā izplatīja, atbilde ir galvenokārt atbalss: četri no pieciem fiksētajiem pieminējumiem bija lietotāju komentāros, un vairāk nekā 90% šo komentāru ievietoja konti bez neautentiskas aktivitātes pazīmēm. Ja raugāmies, kas ir to vēstījumu avots, kurus atbalss atkārtoja, atbilde ir cita: tie ir sen zināmi, gadiem uzturēti Kremļa vēstījumi, kurus veido un pārpublicē neliels Kremlim pietuvinātu kanālu tīkls. Kremlis un tā atbalss tāpēc ir viena vēstījumu aprites procesa divi posmi. 2026. gada Saeimas vēlēšanās lielākā daļa šīs aprites notika otrajā posmā, proti, Latvijas mediju, partiju un politiķu sociālo mediju kontu komentāru sadaļās.

Lai saprastu, kā avots un atbalss ir saistīti, jāaplūko, kas vēstījumus izplata un kāda ir katra dalībnieka loma. Monitoringa dati ļauj izšķirt četras šādas grupas: 1) nelielu Kremlim pietuvinātu kanālu tīklu, kurā vēstījumi rodas (avots); 2) kontus, kas tos mākslīgi pastiprina (pastiprinātāji); 3) noteiktus Latvijas politiķus, kuru pašu saturā šie vēstījumi parādās (starpnieki); 4) tūkstošiem komentētāju, kuri tos atkārto (atbalss). Grupas atšķiras ne tikai pēc apjoma, bet arī pēc tā, cik daudz par to rīcību var droši pateikt: par dažām ir skaidras koordinētas darbības pazīmes, par citām – nekādu.

Svarīgākais ir tas, kā šīs grupas saistītas cita ar citu. Avots un pastiprinātāji ir nelielas grupas. Kremlim pietuvinātie kanāli, kas vērsti uz Latviju vai bāzēti Krievijā, veidoja aptuveni 13% pieminējumu, savukārt konti ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm ievietoja aptuveni 9% komentāru. Tomēr tieši šajās grupās monitorings fiksēja atkārtotu, koordinētai darbībai atbilstošu uzvedību. Atbalss ir daudz plašāka, bet šādu pazīmju tajā lielākoties nav. Starpnieku loma ir atšķirīga. Tieši Latvijas politiķu kontos visplašāko auditoriju sasniedza aicinājums atjaunot attiecības ar Krieviju un Baltkrieviju: vēlēšanu nedēļā šie video tika skatīti vairāk nekā divus miljonus reižu. Tas gan nenozīmē, ka šie politiķi rīkojās kāda uzdevumā. Monitoringa dati neliecina par viņu sadarbību ar Kremlim pietuvinātajiem kanāliem vai pastiprinātājiem, un partiju nostāja var sakrist ar Kremļa pozīciju arī bez jebkāda kontakta ar Krieviju vai tai pietuvinātiem aktoriem. Taču priekšvēlēšanu kampaņā robeža starp ārvalstu vēstījumu un leģitīmu iekšpolitisku retoriku tādējādi vietām kļūst grūti nosakāma.

Tomēr Kremlim pietuvināto kanālu īpatsvars, visticamāk, ir lielāks par minētajiem 13%. Šis rādītājs ietver tikai divas kanālu grupas, kas tieši saistītas ar Latviju. Monitorētajā kopā ir arī Kremlim pietuvināti kanāli, kas nav vērsti tieši uz Latviju, un Baltkrievijas režīmam pietuvināti kanāli. Tikai trīs no tiem, „Brīvības šķautnes" (Грани свободы), SBTV (СБТВ) un Maksometr75 (Максометр75), kopā veido aptuveni 15% pieminējumu (2. tabula), un, ja pieskaita visus šādus ka-

nālus, Kremlim vai Baltkrievijas režīmam pietuvinātos kanālos bija vairāk nekā trešdaļa visu pieminējumu. Arī šajos kanālos vēstījumu pieminējumus galvenokārt veido komentāri pie sociālo mediju satura, tāpēc secinājums, ka tos pārsvarā raksta auditorija, paliek spēkā. Mainās tikai priekšstats par to, kur šī auditorija pulcējas: ievērojama tās daļa komentē arī Kremlim pietuvinātu kanālu saturu, ne tikai Latvijas mediju un politiķu lapās. Līdzīgi jāvērtē arī 9% komentāru, ko ievietoja konti ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm. Atbalss nav tas pats, kas autentisks viedoklis: rūpīgi vadīti konti var neuzrādīt nevienu no minētajām pazīmēm, tāpēc šie 9% ir uzskatāmi par koordinētās aktivitātes zemāko robežu.

Tas, ka lielāko daļu Kremļa pozīcijai atbilstošo vēstījumu izplata pati auditorija, ir ziņojuma galvenais secinājums, un tam ir vairākas sekas, kas sniedzas pāri šajā ziņojumā nosprausto jautājumu atbildēm.

Pirmkārt, daļai Latvijas sociālo tīklu lietotāju šie vēstījumi vairs nav ārēja ietekme, ar kuru viņi saskaras, bet gatavs skaidrojums, ar kuru viņi paši interpretē notikumus valstī. Kad komentētājs graudu tranzīta tarifā saskata pierādījumu, ka Latviju „vada Brisele", vai balsu skaitīšanas aizkavēšanos uzskata par krāpšanas pazīmi, viņam nav vajadzīgs Kremlim pietuvināts kanāls, kas šo secinājumu piedāvātu. Neatkarīgi no tā, kā tas noticis, gadiem uzturētie vēstījumi ir kļuvuši par daļu no tā, kā daļa sabiedrības skaidro savu valsti. To apstiprina arī vēstījumu dinamika. Uz Latviju vērsto un Krievijā bāzēto Kremlim pietuvināto kanālu aktivitāte visu periodu saglabājās ap 300 pieminējumu nedēļā, bet kopējais pieminējumu skaits līdz vēlēšanu nedēļai vairāk nekā divkāršojās. Ja avots nekļuva aktīvāks, pieaugums nāca no citurienes: no lietotājiem, kuri, pieaugot uzmanībai politikai, šos vēstījumus Latvijas mediju un politiķu lapās atkārtoja paši.

Otrkārt, no avota viedokļa šāda aprite ir ļoti efektīva. Neliels kanālu tīkls un vēl mazāks pastiprinātāju loks vēstījumus rada un uztur, bet to plašāko izplatību nodrošina citi, lielākoties parasti lietotāji. Avotam tas neprasa papildu izmaksas un nerada bloķēšanas risku, bet vēstījumi iegūst uzticamību, ko piešķir „savējo" balss. Dati neļauj apgalvot, ka šāda aprite ir apzināti veidota, taču rezultāts ir tāds pats: neliels resursu ieguldījums nodrošina plašu vēlamo vēstījumu izplatību.

Treškārt, tas maina, kā lasīt šī ziņojuma galveno rādītāju. Pieminējumu skaita pieaugums pirms vēlēšanām galvenokārt mēra to, cik plaši sabiedrībā rezonē jau iepriekš uzturēti un izplatīti vēstījumi, un tikai mazākā mērā ārvalstu aktivitātes pieaugumu. Divreiz vairāk pieminējumu nenozīmē divreiz vairāk ārvalstu iejaukšanās. Tas nozīmē, ka, pieaugot uzmanībai noteiktiem politiskiem jautājumiem, šos vēstījumus biežāk izmantoja to apspriešanā. Tāpēc vēstījumu apjoms vien nav piemērots rādītājs ārvalstu iejaukšanās intensitātes novērtēšanai, un pieaugums jāvērtē kopā ar to, kas un kur vēstījumus izplata.

Ceturtkārt, atbalss pārsvars nemazina risku informatīvajai telpai, bet maina tā raksturu. To ir grūtāk pamanīt, to nevar novērst, bloķējot kanālus vai atklājot, kas aiz tiem stāv, un tas ir cieši saistīts ar reālu neapmierinātību un neuzticēšanos valstij, kas vēstījumiem piešķir ticamību. Vienlaikus ne katrs komentētājs, kura teiktais sakrīt ar Kremļa pozīciju, šo pozīciju apzināti atbalsta. Daudzos gadījumos šādi komentāri drīzāk pauž neapmierinātību, izmantojot sev pieejamos, jau gatavos formulējumus. Šī atšķirība ir būtiska gan vēstījumu analīzei, gan tam, kā uz tiem atbildēt publiskajā komunikācijā.

Iespējamie skaidrojumi

Kāpēc vēstījumu apritē dominē atbalss?

Ilgstoša piedāvājuma uzkrātais efekts. Vēstījumi par Latviju gadiem atkārtoti Krievijas medijos un pēc to bloķēšanas sociālajās platformās. Eksperimentāls pētījums rāda, ka jau īslaicīga saskare ar šādiem vēstījumiem krievvalodīgajiem respondentiem pastiprināja uztverto diskrimināciju (Hoyle et al., 2024). Ilgākā laikā tas var nozīmēt, ka daļa auditorijas vēstījumus vairs ne tikai saņem, bet atveido pati. Šis skaidrojums saskan ar novērojumu, ka auditorija visvairāk ir pārņēmusi vispārīgākos un ilgāk lietotos vēstījumus.

Reālas neapmierinātības valoda. Pretējs skaidrojums ir, ka komentētāji pauž reālu neapmierinātību ar cenām, valdību vai valodas politiku, un Kremļa pozīcijai atbilstošā vēstījumu kopa tai vienkārši piedāvā gatavus formulējumus. Politiskie uzskati lielā mērā nosaka, kādus medijus cilvēki izvēlas (Shehata, Ekström un Oleskog Tryggvason, 2024), tāpēc ar monitoringa datiem abus skaidrojumus nošķirt nav iespējams. Visticamāk, tie darbojas vienlaikus un viens otru pastiprina.

Līdzdalības modelis. Informācijas operāciju pētījumi apraksta modeli, kurā mērķtiecīgi aktori vēstījumus iesēj, bet to tālāku izplatīšanu lielā mērā veic īsti lietotāji, kuri neapzinās, ka piedalās operācijā (Starbird,

Arif un Wilson, 2019). Ja šis modelis ir piemērojams Latvijai, tad neliels avots, neliels pastiprinātāju loks un liela atbalss nav pretrunā cits ar citu, bet veido sagaidāmu struktūru.

Kāpēc vēsturiskie vēstījumi mazinājās?

Priekšvēlēšanu periodā vēsturē balstītie vēstījumi par vēstures pārrakstīšanu, PSRS „atbrīvošanas" noliegšanu un padomju pieminekļu nojaukšanu saruka pat absolūtos skaitļos. Ziņojumā piedāvātais skaidrojums ir tāds, ka šos vēstījumus priekšvēlēšanu kontekstā bija grūtāk pārvērst balsošanas lēmumā. Pastāv vismaz divi alternatīvi skaidrojumi. Pirmkārt, kalendārs: šie vēstījumi parasti aktivizējas ap atceres datumiem, un nozīmīgākie no tiem, piemēram, 16. marts un 9. maijs, ir ārpus monitoringa perioda. Otrkārt, uzmanības ierobežotība: vēlēšanu tēmas varēja izspiest citas tēmas neatkarīgi no tā, vai kāds to mērķtiecīgi virzīja.

Kāpēc Kremlim pietuvinātā vide nevienojās par vienu sarakstu?

Kremlim pietuvināto kanālu tīkls vēlēšanās neatbalstīja vienu sarakstu, un vēlēšanu nedēļā tā plašākā pārpublicēšanas ķēde pat vērsās pret partijas Stabilitātei! vadītāju. Iespējami trīs skaidrojumi. Pirmais ir konkurence starp satura veidotājiem: vēršanās pret Rosļikovu bija saistīta ar apgalvojumu, ka viņš sūdzējies par blogeri Romanu Samuļu, kura kanāls pats ir daļa no pārpublicēšanas tīkla, un tas liecina par personisku vai grupējumu motīvu. Otrais ir stratēģisks: vispārēja neuzticēšanās valstij un vēlēšanām var būt vērtīgāka nekā kāda konkrēta saraksta uzvara, un prokrievisku politiķu diskreditēšana kā „sistēmas daļas" var kalpot šim mērķim. Trešais ir decentralizācija: pēc 2022. gada Kremļa informatīvā ietekme Latvijā darbojas kā izkliedēta ekosistēma bez vienota vadības centra.

Šo trešo skaidrojumu ir vērts izvērst, jo tas palīdz saprast arī pārējos divus. Decentralizētā ekosistēmā satura veidotāji izplata Kremļa pozīcijai atbilstošus vēstījumus, taču rīkojas lielā mērā patstāvīgi, vadoties pēc savām interesēm: auditorijas piesaistes, ziedojumiem, personiskām simpātijām un konfliktiem. Lai izplatītu Kremlim izdevīgus vēstījumus, tiem nav vajadzīgi norādījumi, taču nav arī mehānisma, kas nodrošinātu vienotu rīcību vēlēšanās. Rezultātā vēstījumu saturs ir saskaņots, bet rīcība – ne, un ekosistēma var vērsties arī pret saviem šķietamajiem sabiedrotajiem, kā tas notika ar Rosļikovu. Šādā vidē personiski konflikti un stratēģiski apsvērumi var pastāvēt līdztekus, tāpēc visi trīs skaidrojumi var būt patiesi vienlaikus. No tā izriet divas sekas. Pirmkārt, koordinācijas trūkums nenozīmē, ka trūkst saskaņotības: Kremļa pozīcijai atbilstošs saturs tiek radīts arī bez centralizētas vadības, un tas apgrūtina gan attiecināšanu, gan atbildes rīcību. Otrkārt, šāda ekosistēma ir noturīga pret pasākumiem, kas vērsti uz atsevišķiem aktoriem: viena kanāla bloķēšana vai attiecināšana konkrētai organizācijai ietekmē tikai vienu no daudziem tīkla mezgliem. Dati šos skaidrojumus nošķirt neļauj, taču novērojums kopumā vājina pieņēmumu par vienu, centralizēti vadītu kampaņu konkrēta saraksta atbalstam.

Kāpēc neautentiskā aktivitāte bija zema?

Arī šim novērojumam ir vairāki skaidrojumi. Neautentiskā aktivitāte var būt patiešām zema: ja vēstījumus jau uztur atbalss, mākslīga pastiprināšana ir mazāk vajadzīga. Koordinētākā darbība var notikt slēgtās grupās, privātos kanālos un tiešajās ziņās, kas ir ārpus monitoringa redzesloka. Rūpīgāk vadīti konti var neuzrādīt nevienu no izmērītajām pazīmēm. Visbeidzot, zemo aktivitāti var būt ietekmējusi arī platformu pastiprinātā uzmanība vēlēšanām pēc citu valstu pieredzes, taču monitoringa dati to pārbaudīt neļauj.

Zemā neautentiskās aktivitātes intensitāte un centralizēta atbalsta trūkums kādam sarakstam saskan ar 1. nodaļā izteikto pieņēmumu par to, kā Krievijas ietekme Latvijas vēlēšanās varēja izpausties. Pēdējo gadu vēlēšanas rāda, ka ārvalstu iejaukšanās var būt ļoti dažāda. Rumānijā Konstitucionālā tiesa 2024. gada decembrī anulēja prezidenta vēlēšanu pirmo kārtu pēc tam, kad tika atslepenoti drošības iestāžu ziņojumi par koordinētu kampaņu TikTok platformā viena kandidāta atbalstam, bet Moldovā un Armēnijā līdztekus informācijas operācijām ziņots arī par tiešām iejaukšanās formām, piemēram, balsu pirkšanu (sk. 1. nodaļu). Šajos gadījumos iejaukšanās bija koncentrēta un vērsta uz konkrētu iznākumu. Latvijā monitorings šādu ainu nefiksēja. Tas nenozīmē, ka risku nebija: tas izpaudās citādi, informatīvajā telpā, izmantojot jau esošās plaisas sabiedrībā, un tādējādi lielā mērā atkarībā no tā, cik gatava pati sabiedrība ir noticēt apgalvojumiem par negodīgām vēlēšanām.

Galvenie secinājumi un to nozīme

Veci vēstījumi ar jaunu funkciju

Priekšvēlēšanu periodā jauni vēstījumi netika novēroti, taču mainījās esošo vēstījumu hierarhija. Visstraujāk pieauga apgalvojumi, kas Latvijai norāda, kā rīkoties, vai apšauba balsojuma jēgu: aicinājums atjaunot attiecības ar Krieviju un Baltkrieviju un apgalvojums, ka vēlēšanas ir neleģitīmas. Vēsturē balstītie apgalvojumi tajā pašā laikā saruka pat absolūtos skaitļos. Kremļa pozīcijai atbilstošie vēstījumi tātad darbojas kā elastīga izlase. Satura veidotāji no tās var mērķtiecīgi izvēlēties situācijai piemērotāko, bet komentētāju valodā priekšplānā izvirzās tie vēstījumi, kas atbilst brīža politiskajai dienaskārtībai. Tas ne obligāti notiek apzināti, jo šie vēstījumi jau ir daļa no viņu priekšstata par valsti. Vēlēšanu kontekstā priekšplānā izvirzījās tie vēstījumi, kurus visvieglāk pārvērst balsošanas lēmumā: balsot „par mieru", balsot par „attiecību atjaunošanu" vai nebalsot vispār. Nākamajās vēlēšanās tāpēc drīzāk sagaidāmas jau zināmu vēstījumu jaunas kombinācijas un piesaistes punkti, kurus lielā mērā var paredzēt.

Notikumi kā galvenā izejviela: pārinterpretācija, nevis izdomājumi

Visā periodā vēstījumi piesaistījās reāliem iekšpolitiskiem notikumiem, piemēram, graudu tranzīta tarifam, degvielas cenām, airBaltic finansēm, CSDD datu noplūdei, vētras sekām, Valsts prezidenta izteikumiem par kodolieročiem un Saeimas lēmumam par sabiedrisko mediju saturu krievu valodā. Lielākajā daļā gadījumu paši notikumi netika izdomāti. Tie tika pārinterpretēti kā pierādījums jau iepriekš gatavam secinājumam, ka Latvija bez Krievijas neizdzīvos, ka to vada citi vai ka tā pati provocē karu. Atsevišķos gadījumos izplatītā satura pamatā tomēr nebija pārbaudāmu faktu: Kremlim pietuvināto kanālu tīklā izplatītā it kā Valsts drošības dienestam adresētā iesnieguma autentiskums nav pārbaudīts, un apgalvojumi par vēlēšanu viltošanu nebalstījās nekādos pārkāpumu pierādījumos.

No tā izriet divas praktiskas sekas. Pirmkārt, faktu pārbaude un atspēkošana šādos gadījumos sniedz maz, jo nepatiess ir nevis fakts, bet no tā izdarītais secinājums. Otrkārt, priekšvēlēšanu laikā katrs valsts lēmums, kas skar ekonomiski jutīgu jautājumu vai krievvalodīgo auditoriju, kļūst par iespējamu vēstījumu piesaistes punktu neatkarīgi no tā, cik pamatots ir pats lēmums. Tas nav arguments pret šādiem lēmumiem, bet atgādinājums, ka tie jākomunicē savlaicīgi un saprotami. Vēstījumu intensitāti ap notikumiem turklāt var noteikt gan mērķtiecīga pastiprināšana, gan pašmāju politiskā mobilizācija. Diskusijā par kodolieročiem kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm komentāru skaits divās dienās vairāk nekā divkāršojās, bet reakciju uz Saeimas lēmumu par sabiedrisko mediju saturu krievu valodā veidoja galvenokārt Latvijas politiskie aktori un viņu auditorija. Pēc apjoma vien šos gadījumus atšķirt nav iespējams. Jāuzsver arī, ka notikumu un vēstījumu sakritība laikā rāda tikai to, ka vēstījumi uz notikumiem reaģēja, bet ne to, ka kāds tos apzināti izmantoja.

Komentāru sadaļas kā galvenā aprites vide

Vēstījumi atšķiras pēc tā, cik lielā mērā tos ir pārņēmusi auditorija. Vēstījumi par valsts ekonomisko nespēju un suverenitātes trūkumu komentāros parādās astoņas līdz desmit reizes biežāk nekā publikācijās, bet vēstījumi par krievvalodīgo vajāšanu un nacisma godināšanu joprojām lielā mērā ir satura veidotāju virzīti. Pirmie kļuvuši par daļu no ikdienā paustās neapmierinātības valodas un vairs nav atkarīgi no avota. Pat ja Kremlim pietuvinātie kanāli tos pārtrauktu izplatīt, tie, visticamāk, turpinātu izskanēt komentāros ikreiz, kad sabiedrībā aktualizējas ekonomiskas grūtības vai strīdi par valsts lēmumiem. Uz tiem var atbildēt ar lēmumu skaidrošanu un pašu problēmu risināšanu. Otro izplatība joprojām ir atkarīga no tiem, kas tos rada, tāpēc uz tiem iedarbīgāki ir pasākumi, kas vērsti pret avotiem un pastiprinātājiem. Komentāru un publikāciju attiecība var kalpot arī kā rādītājs turpmākajam monitoringam: ja kāda vēstījuma pieminējumi pakāpeniski pārvietojas no publikācijām uz komentāriem, auditorija to pārņem.

Tāpēc ierastie pretpasākumi nosedz tikai daļu izaicinājuma. Kanālu bloķēšana vai ziņošana par tiem sasniedz tikai pašu kanālu publikācijas, kurās ir apmēram piektā daļa pieminējumu. Pārējās četras piektdaļas ir komentāros, lielākoties Latvijas mediju un politisko aktoru lapās, uz kurām neattiecas ne Krievijas mediju ierobežojumi, ne priekšvēlēšanu aģitācijas noteikumi. Komentāru sadaļu moderēšana tāpēc ir daļa no informatīvās telpas aizsardzības, ne tikai tehnisks lapu pārvaldības jautājums. Diskusijās parādās arī jauni dalībnieki: X platformā iebūvētais mākslīgā intelekta asistents monitorētajās politiskajās diskusijās atbildēja vairāk nekā 2200 reizes, un tā loma vēlēšanu diskusijās vēl nav izpētīta.

Vēlēšanas kā mērķis: šaubas iesētas pirms balsojuma, uzturētas pēc tā

Viens no būtiskākajiem secinājumiem attiecas uz apgalvojumu, ka Latvijas vēlēšanas ir neleģitīmas. Jūlijā tas bija margināls, bet dienā pēc vēlēšanām tas tika fiksēts biežāk nekā jebkurā citā monitoringa dienā. Būtiskāka par apjomu tomēr ir izplatītāju maiņa. Pirms balsojuma šaubas izplatīja kandidātu konti, identiski, atkārtoti publicēti teksti un konti ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm, gandrīz vienādā apjomā latviešu un krievu valodā. Pēc balsojuma šaubas uzturēja galvenokārt parastie komentētāji, kuri zemo vēlētāju aktivitāti, ieilgušo balsu skaitīšanu un vēlētāju aptaujas rezultātus interpretēja kā apstiprinājumu jau iepriekš dzirdētajam. Zem galvenajām ziņām par vēlētāju aptaujas rezultātiem konti ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm ievietoja tikai aptuveni 6% komentāru.

Šāda secība norāda, ka šaubām par vēlēšanām tika sagatavota augsne. Pēcvēlēšanu šaubas bija pirms vēlēšanām iesēto vēstījumu turpinājums, un tām vairs nebija vajadzīga mērķtiecīga pastiprināšana. Uzticēšanos vēlēšanām tātad var mazināt arī bez apjomīgas kampaņas vēlēšanu dienā: pietiek, ja attiecīgā interpretācija informatīvajā telpā ir ieviesta jau iepriekš, un tad jebkura procedūras aizkavēšanās var tikt pasniegta kā tās „pierādījums". Vēlēšanu procesa uzticamībai tāpēc kritiskas ir ne tikai pēdējās dienas pirms balsojuma, bet arī vēlēšanu nakts un pirmās dienas pēc tās. Glabāšanā un iepriekš nodoto balsu pārbaude un skaitīšanas ilgums kļuva par argumentiem tāpēc, ka šīs procedūras sabiedrībai nebija pietiekami skaidrotas, lai gan pārkāpumi tajās netika konstatēti.

Neautentiskā aktivitāte: neliela, koncentrēta un izsekojoša

Dati nedod pamatu runāt par masveida automatizētu kampaņu, taču fiksētā aktivitāte nebija nejauša. Tā koncentrējās dažos kanālos, īpaši „Brīvības šķautnēs", un vēlēšanu nedēļā pārcēlās uz lielākajām Facebook ziņu lapām, kurās tobrīd notika diskusija par vēlēšanām. Neautentiskā aktivitāte tātad sekoja auditorijai un izmantoja jau notiekošas diskusijas. Monitoringa dati vien neļauj to attiecināt uz Krievijas valsti vai kādu konkrētu organizāciju, lai gan konteksts dod pamatu uzskatīt, ka tā ir saistīta ar Kremlim pietuvinātiem aktoriem. Šādu aktivitāti nevar efektīvi mazināt ar vispārīgiem pasākumiem pret botiem, jo tā ir neliela un mērķtiecīga. Tā prasa konkrētu gadījumu dokumentēšanu un nodošanu platformām. Vispamatotākie šādai rīcībai ir gadījumi, kuros koordinēta komentēšana sakrīt ar iespējamiem platformu noteikumu pārkāpumiem, kā saskaņoti komentējošo kontu grupas un šķietamā ziedojumu lūguma gadījumā, jo tad vēršanos pie platformām atbalsta divi neatkarīgi argumenti: gan saturs, gan uzvedība.

Kremlim pietuvinātā vide nav vienots aģitācijas štābs

Dati neuzrāda, ka Kremlim pietuvinātie kanāli būtu vienoti atbalstījuši vienu politisko spēku. Vēlēšanu nedēļā tīkla plašākā pārpublicēšanas ķēde bija vērsta pret partijas Stabilitātei! vadītāju Alekseju Rosļikovu, bet viens no tīkla kanāliem aicināja balsot par Suverēnās varas kandidātiem. Savukārt Ukrainas prokrieviskais politiķis Jevhens Murajevs aicināja balsot par Rosļikovu. Tas ir vistiešākais monitoringa periodā fiksētais ārvalstu mēģinājums ietekmēt Latvijas vēlētāju izvēli, un tas nebija slēpts. Aicinājums izplatījās atklāti, paša kandidāta TikTok kontā, un sasniedza vienu no lielākajām auditorijām monitorētajā aģitācijas saturā. Ārvalstu ietekme vēlēšanās tādējādi var ienākt arī caur leģitīmas kampaņas kanāliem, uz kuriem FIMI uzraudzības instrumenti parasti nav vērsti.

Attieksme monitorētajā telpā bija izteikti asimetriska. Pret valdību, valdošajām partijām un sabiedrisko mediju tika pausta gandrīz tikai negatīva attieksme, taču pārsvarā negatīva tā bija arī pret partijām, kas tradicionāli uzrunā krievvalodīgos vēlētājus, piemēram, „Saskaņu" un „Stabilitātei!". Pozitīvu pieminējumu pārsvars bija tikai retiem politiskajiem spēkiem, tostarp „Suverēnajai varai" un „Latvijai pirmajā vietā". Tas liecina, ka monitorētās telpas auditorija nav tikai krievvalodīga un arī krievvalodīgā auditorija nav viendabīga. Labvēlīgāk vērtētās partijas vieno pozīcija, ne valodas kopiena: kritika pret pašreizējo politisko kursu un aicinājums atjaunot attiecības ar Krieviju. Kremļa pozīcijai atbilstošie vēstījumi tātad vairs neaprobežojas ar krievvalodīgo informatīvo telpu. Kopumā monitorētās vides virziens bija vērsts drīzāk pret valsts institūcijām un valdošo vairākumu nekā par vienu konkrētu alternatīvu, jo vēstījumi, kas grauj uzticēšanos institūcijām un procedūrām, ir noderīgi neatkarīgi no tā, kurš saraksts uzvar. Dati gan neliecina par koordināciju starp partijām un kanāliem, kas tām pastiprināja labvēlīgu saturu, un attieksmes sadalījums raksturo monitorēto kanālu kopu, ne vēlētāju noskaņojumu kopumā.

Vēstījumu radikalizācija pirms vēlēšanām

Tuvojoties vēlēšanām, vardarbīgā valoda pārvirzījās no vispārīgas neapmierinātības uz konkrētiem mērķiem: parādījās aicinājumi uz vardarbību pret konkrētiem politiķiem un amatpersonām. Naidīga runa tika vērsta abos virzienos, gan pret valdošajām partijām un latviešiem, gan pret krievvalodīgajiem un viņiem adresēto sarakstu kandidātiem. Ar koordinēto aktivitāti šī valoda pārklājas maz, un lielākā daļa naidīgo komentāru, visticamāk, pauž pašu lietotāju attieksmi. Naida valoda tātad lielākoties atspoguļo sabiedrībā jau pastāvošu spriedzi, tāpēc to nevar mazināt tikai ar neautentisku kontu apkarošanu. Tieši tas to padara viegli izmantojamu: naids nav jārada no jauna, to pietiek pastiprināt un novirzīt pret konkrētiem mērķiem. Vardarbīgās valodas pārvirzīšanās uz konkrētiem politiķiem un amatpersonām liecina, ka priekšvēlēšanu periodā uzmanība jāpievērš arī kandidātu un amatpersonu drošībai. Klasifikācija ir automātiska norāde un nav juridisks vērtējums, tāpēc ziņojums nevērtē neviena komentāra atbilstību likumam.

Ieteikumi vēlēšanu uzticamības stiprināšanai

Ja lielākā daļa vēstījumu aprites notiek pašu Latvijas lapu komentāru sadaļās, pretdarbība nevar aprobežoties ar vēstījumu avotiem. Tai jāaptver trīs līmeņi: avoti un pastiprinātāji, kurus var dokumentēt un par kuriem var ziņot platformām; diskusiju vide, kurā vēstījumi sastopas ar plašāku sabiedrību; un uzticēšanās valsts lēmumiem un vēlēšanu procedūrām, kuras šie vēstījumi apšauba. Vienlaikus pretdarbībai jābūt samērīgai: lielākā daļa monitorētā satura ir asa, bet leģitīma politiskā runa, un mērķis nav to ierobežot, bet mazināt manipulācijas iespējas un sabiedrības uzņēmību pret tām.

Avoti un pastiprinātāji

Latvijas pieredze pēc 2022. gada un Eiropas pētījumi liecina, ka bloķēšana Kremlim pietuvināta satura izplatīšanu mazina, taču to neaptur – daļa satura pārvietojas uz citām platformām (Santos Okholm, Ebrahimi Fard un ten Thij, 2024; NEPLP, 2025). Monitoringā identificētie stabilie pārpublicēšanas maršruti ir jāturpina dokumentēt un jānodod platformām un uzraudzības iestādēm kā pierādījums sistēmisku risku novērtējumiem, ko paredz Digitālo pakalpojumu akts. Šajos novērtējumos vēlēšanu laikā būtu jāņem vērā arī iebūvētie mākslīgā intelekta asistenti, kas politiskajās diskusijās darbojas kā aktīvi dalībnieki.

Murajeva aicinājums balsot par Latvijas kandidātu rāda, ka ārvalstu ietekme var ienākt atklāti, caur pašu kampaņu saturu. Priekšvēlēšanu aģitācijas likums aģitāciju nosaka pēc tās satura, taču atsevišķus ierobežojumus ārvalstu personām, kuras publiski aicina balsot par kādu sarakstu, neparedz. Ir vērts izvērtēt, vai priekšvēlēšanu aģitācijas regulējumam un tā uzraudzībai būtu jāaptver arī šādi sociālajos tīklos izplatīti aicinājumi. Arī pašām partijām reputācijas dēļ vajadzētu būt ieinteresētām publiski nošķirties no šāda atbalsta.

Diskusiju vide

Mediju un partiju lapas ir galvenā vieta, kur vēstījumi sastopas ar plašāku auditoriju, un vēlēšanu nedēļā tieši lielajās Facebook ziņu lapās koncentrējās identiski, atkārtoti publicēti teksti un kontu ar neautentiskas aktivitātes pazīmēm darbība. Skaidri komentēšanas noteikumi, vārds vārdā atkārtotu tekstu ierobežošana un pastiprināta moderēšana priekšvēlēšanu periodā ir lapu īpašniekiem pieejami instrumenti. Partijām un kandidātiem tas attiecas arī uz pašu kontu komentāru sadaļām, kurās monitoringa periodā tika fiksēti gandrīz 9 tūkstoši pieminējumu.

Vardarbīgās valodas pieaugums pret konkrētiem politiķiem un amatpersonām priekšvēlēšanu periodā ir pamats sadarbībai starp platformām, lapu īpašniekiem un tiesībsargājošajām iestādēm, lai savlaicīgi pamanītu draudus, kas varētu apdraudēt kandidātu un amatpersonu drošību.

Tā kā vēlēšanu apšaubīšanas teksti gandrīz vienādā apjomā izplatījās latviešu un krievu valodā un Kremlim pietuvināti konti vēstījumus izplata arī latviešu valodā, informatīvās telpas uzraudzībai un medijpratības pasākumiem jāaptver abas valodu kopienas, ne tikai krievvalodīgā auditorija.

Uzticēšanās lēmumiem un procedūrām

Balsu skaitīšanas aizkavēšanās glabāšanā nodoto balsu pārbaudes dēļ bija viens no galvenajiem argumentiem vēlēšanu apšaubīšanai. Pirms nākamajām vēlēšanām ir vērts laikus izskaidrot, kā notiek glabāšanā un iepriekš nodoto balsu pārbaude, cik ilgi tā var ilgt, kāpēc aploksnes nevar samainīt un kā vēlētāju aptaujas rezultāti atšķiras no oficiālajiem, kā arī sagatavot komunikāciju iespējamiem kavējumiem vēlēšanu naktī.

Vēstījumus par ekonomisko nespēju un suverenitātes trūkumu nevar atspēkot, jo tie piesaistās reāliem strīdiem. Uz tiem labāk atbild savlaicīgs un saprotams

lēmumu skaidrojums, īpaši tām auditorijām, kuras lēmums skar visvairāk. Vēstījumiem par nacisma godināšanu un vēstures pārrakstīšanu savukārt var gatavoties pēc kalendāra, jo tie aktivizējas ap atceres datumiem.

Publiskajā komunikācijā jānošķir Kremļa pozīcijai atbilstošs saturs no pierādītas ārvalstu operācijas. Komentētāju vispārēja apzīmēšana par Kremļa aģentiem būtu ne tikai nepamatota šī ziņojuma datu gaismā, bet arī apstiprinātu vēstījumus, kurus tā cenšas mazināt.

Kremlis vai tā atbalss? 2026. gada Saeimas vēlēšanās – abi, bet nevienlīdzīgās daļās un dažādās lomās. Kremlim pietuvinātā vide nodrošināja vēstījumus, to pastāvīgu piegādi un nelielu, mērķtiecīgu pastiprinājumu, bet lielāko daļu to aprites nodrošināja paši Latvijas sociālo tīklu lietotāji. Tieši tāpēc galvenais izaicinājums nav tikai ārvalstu operāciju atklāšana, bet arī sabiedrības uzņēmības mazināšana pret šiem vēstījumiem – ar uzticēšanos institūcijām, savlaicīgu lēmumu un procedūru skaidrošanu un kvalitatīvāku diskusiju vidi pašu mājās. Koordinētas operācijas var atklāt un ierobežot. Atbalsi var tikai mazināt, un tas ir ilgāks, taču arī noturīgāks darbs.

Pielikums. Kā tika veikts pētījums

Dati un monitoringa periods. Datu vākšana un atlase veikta par laika periodu no 2026. gada 1. jūlija līdz 4. oktobrim – četrpadsmit nedēļas līdz Saeimas vēlēšanām, vēlēšanu dienu un pirmo dienu pēc tām. Datu ievākšanai tikuši monitorēti kopā 502 publiski kanāli, 5 platformās: 136 TikTok, 111 Telegram, 101 YouTube, 97 Facebook un 57 X. Datu vākšanas procesā ticis fiksēts konkrētā ieraksta vai publikācijas teksts, publicēšanas laiks, kanāls un platformas norādītie iesaistes rādītāji, un tā sasaistīta ar zem tās publicētajiem publiskajiem komentāriem. Datu vākšanā un monitoringā izmantota tikai publiski pieejama informācija.

Monitorēto kanālu atlase. Monitorēto kanālu kopa ir mērķtiecīgi atlasīta un nav reprezentatīva izlase statistiskā nozīmē: kanāli izvēlēti pēc to attiecināmības uz pētījuma jautājumiem (Krippendorff, 2018). Tajā iekļauti kanāli ar dokumentētu Kremļa pozīcijai atbilstošu vēstījumu izplatīšanas vēsturi, kas identificēti autoru iepriekš veiktajā monitoringā un citos publicētajos avotos, vēlēšanās iesaistīto partiju, kandidātu un institūciju oficiālie konti, kā arī Latvijas mediju konti, kuru saturs un komentāru sadaļas ir nozīmīga publiskās diskusijas vieta. Katrs kanāls pirms analīzes iedalīts kādā no kategorijām (4. tabula). Kanālu kategorizācija veikta kvalitatīvā divpakāpju verifikācijas procesā. Kategorijas raksturo kanāla lomu monitorētajā telpā un nevērtē tā īpašniekus vai pārvaldniekus.

Vēstījumu identificēšana. Monitorētie vēstījumi identificēti pēc autoru izstrādātās vēstījumu kopas, kurā ir septiņi galvenie vēstījumi un 25 konkrēti apgalvojumi (5. tabula). Automatizēts klasifikators katru publikāciju un komentāru salīdzina ar šo kopu, bet klasifikācijas rezultātus pētnieki pārbaudīja izlases veidā. Daļa ar vēlēšanām saistītā satura, piemēram, identiski, atkārtoti publicēti aicinājumi boikotēt vēlēšanas vai balsot par partijām, kas atjaunotu attiecības ar Krieviju, vēstījumu kopā nav atsevišķa kategorija. Šos gadījumus pētnieki identificēja, analizējot datus, un ziņojumā tie aprakstīti kvalitatīvi.

Mērījumi. Pamata mērvienība ir pieminējums – reize, kad kāds no vēstījumiem identificēts publikācijā vai komentārā; ja tekstā ir divi vēstījumi, tie veido divus pieminējumus. Par atskaites līmeni izmantots vidējais pieminējumu skaits nedēļā četrās pilnajās jūlija nedēļās (6. jūlijs – 2. augusts). Skatījumi ir platformu norādītais globālais iesaistes ar saturu vienību skaits datu izguves brīdī. Dažādu platformu skatījumu kopsummas ir tikai aptuvens rādītājs, un tās nemēra sasniegto auditoriju. Attieksme pret institūcijām, partijām un politiķiem novērtēta atsevišķā analīzē, un īpatsvari norādīti tikai subjektiem ar vismaz 60 novērtētiem pieminējumiem.

Kontu uzvedības izmaiņas ap notikumiem mērītas, salīdzinot divas dienas pirms diskusijas sākuma ar tās pirmajām divām dienām tajos pašos kanālos, bet auditorijas reakcija mērīta komentāru sadaļā. Komentāri, kas varētu pārkāpt platformu noteikumus, identificēti un atzīmēti automātiski.

Koordinācijas vērtēšana. Koordinācija vērtēta pēc sešām kontu uzvedības pazīmēm, kas pielāgotas no koordinētas tiešsaistes aktivitātes pētījumiem, un pēc gandrīz identisku tekstu pārpublicēšanas starp kanāliem.

4. TABULA **Kanālu grupas un to kategorizācijas kritēriji.**

Kanālu grupa	Kanāli	Kategorizācijas kritērijs
Latvijas politisko aktoru konti	132	Reģistrētas partijas, kandidāta vai amatpersonas oficiālais konts
Latvijas mediju konti	52	Reģistrēta Latvijas medija konts
Latvijas sabiedrisko organizāciju un aktīvistu konti	39	Bāzēti Latvijā; nav partija vai medijs; nav dokumentētas Kremlim pietuvinātas darbības
Uz Latviju vērsti Kremlim pietuvinātie kanāli	84	Vērsts uz Latvijas auditoriju; dokumentēta Kremļa pozīcijai atbilstošu vēstījumu izplatīšanas vēsture
Krievijā bāzētie Kremlim pietuvinātie kanāli	39	Bāzēti Krievijā; dokumentēta Kremļa pozīcijai atbilstošu vēstījumu izplatīšanas vēsture, tostarp no Krievijas valsts mediju un iestāžu kontiem
Citi kanāli	156	Kremlim pietuvināti kanāli, kas nav vērsti tieši uz Latviju, Baltkrievijas režīmam pietuvināti kanāli, ar operāciju Storm-1516 saistīti kanāli, Ukrainas un neatkarīgie krievvalodīgie mediji, kā arī neklasificēti kanāli

5. TABULA **Pētījumā izmantotās vēstījumu kopas un tās sastādošie apgalvojumi.**

Vēstījums	Konkrētie apgalvojumi
„Bez Krievijas Latvija neizdzīvos”	Latvija nespēj pastāvēt patstāvīgi; ekonomikas lejupslīde sankciju un ar Krieviju sarauto saišu dēļ; neveiksmīga attīstība Rietumu integrācijas dēļ; morāla degradācija (LGBTQ un liberālās vērtības); depopulācija un smadzeņu aizplūšana; Ukrainas bēgļi kā slogs vai drauds
„Latviju vada citi”	Nav reālas suverenitātes, valsti pārvalda ASV, NATO vai Brisele; Latvija ir maza, nenozīmīga valsts; vēlēšanas ir neleģitīmas, viltotas vai ārēji kontrolētas; NATO karaspēka klātbūtne ir okupācija
„Latvijā vajā krievus”	Valsts vajā krievvalodīgos un apklusina viņu pārstāvjus; aizliedz un apspiež krievu valodu; izraida Krievijas pilsoņus un nepilsoņus
„Latvija pati provocē karu”	Provocē Krieviju ar dalību NATO un atbalstu Ukrainai, tāpēc kļūst par leģitīmu mērķi; izdomā vai pārspīlē Krievijas draudus, lai attaisnotu militarizāciju
„Latvija godina nacistus”	Glorificē Waffen-SS leģionārus; aizsargā nacistu noziedzniekus; valsts institūcijas ir neonacistiskas
„Latvija pārraksta vēsturi”	Falsificē vēsturi; noliedz, ka PSRS atbrīvoja Latviju; nojauc PSRS pieminekļus un pārdēvē ielas
„Laiks atjaunot attiecības ar Krieviju”	Atjaunot ekonomiskās un tirdzniecības saites ar Krieviju un Baltkrieviju; atjaunot politiskās attiecības; atjaunot sabiedriskās un kultūras saites; normalizācija nāktu par labu parastiem cilvēkiem

Koordinācijas pierādījumu skalas līmeņi (no vājākā līdz spēcīgākajam):

1. Dažādi avoti izplata vienu un to pašu vēstījumu.
2. Vēstījumi parādās vienlaikus.
3. Viens un tas pats teksts parādās dažādās vietās.
4. Vieni un tie paši konti vai kanāli to dara atkārtoti.
5. Aiz aktivitātes stāv vieni un tie paši organizētāji, kopīga infrastruktūra vai finansējums.

Ziņojuma tekstā aprakstīti tikai monitoringa periodā novērotie gadījumi. Vērtējot konkrētus gadījumus, ziņojumā izmantota definīcija, pēc kuras koordinētai neautentiskai uzvedībai jāatbilst diviem nosacījumiem: koordinācijai un maldināšanai par identitāti (Gleicher, 2019). Novērojumi vērtēti piecu līmeņu pierādījumu skalā. Apzīmējums „koordinēts” ziņojumā nozīmē tikai to, ka uzvedība atbilst kādai no izmērītajām pazīmēm.

Pētījuma ierobežojumi. Ārpus pētījuma datu ievākšana ir saturs no slēgtām grupām, privātiem kanāliem un privātām ziņām, kur, iespējams, notiek apzinātākā vēstījumu izplatīšanas koordinācija. Ievākto datu kopā nav iekļauti arī dzēsti vai moderēti komentāri. Jebkādas neautentiskas vai cita veida aizdomīgas pazīmes raksturo kontus, ne cilvēkus, kas šos kontus pārvalda. Pētījums nenosaka, kas kontus vada vai finansē, un nemēra vēstījumu ietekmi uz vēlētāju izvēli.

Ētikas principi. Analizēts tikai publiski pieejams saturs; dati netika iegūti ar maldināšanu vai apejot platformu piekļuves ierobežojumus. Amatpersonas, kandidāti, partijas, institūcijas un mediji nosaukti kā publiskas personas. Partiju kandidātu un tiem piesaistītie konti skatīti tikai kā monitorētās aktivitātes mērķi vai savu publisko izteikumu autori. Privātpersonu komentētāju vārdi un lietotājvārdi ziņojumā netiek norādīti. Ziņojumā atspoguļotie rezultāti neapgalvo, ka konkrētas personas būtu veikušas kādu likumpārkāpumu.

Izmantotie avoti

Aleksejeva, N. (2026, September 17). *Storm-1516 operation targets the Baltic states*. DFRLab. https://dfrlab.org/2026/09/17/storm-1516-operation-targets-the-baltic-states/

APPC. (2021). *Voices of Central and Eastern Europe: Latvia country report*. Austrumeiropas politikas pētījumu centrs. https://appc.lv/wp-content/uploads/2024/11/Globsec-Latvia-country-report_ENG-1.pdf

Châtelet, V., un Lesplingart, A. (2025, February 24). *Russia's so-called „Pravda" network expands worldwide*. DFRLab. https://dfrlab.org/2025/02/24/russia-pravda-network-expands-worldwide/

CheckFirst un DFRLab. (2025, March 13). *„Pravda" network: Worldwide expansion and LLM, Wikipedia pollution*. CheckFirst. https://checkfirst.network/pravda-network-worldwide-expansion-and-llm-wikipedia-pollution/

Cheskin, A. (2016). *Russian speakers in post-Soviet Latvia: Discursive identity strategies*. Edinburgh University Press.

Darieva, T., un Murgioni, M. (2026, June 3). *Russia and Armenia's 2026 parliamentary elections* (ZOiS Spotlight 11/2026). Zentrum für Osteuropa- und internationale Studien. https://www.zois-berlin.de/en/publications/zois-spotlight/russia-and-armenias-2026-parliamentary-elections

Dragiļeva, O. (2024, October 8). *„Confrontation with Russia leads to poverty". How a Russian troll factory planned to turn public opinion in Latvia against Ukraine*. Re:Baltica. https://en.rebaltica.lv/2024/10/confrontation-with-russia-leads-to-poverty-how-a-russian-troll-factory-planned-to-turn-public-opinion-in-latvia-against-ukraine/

EEAS. (2023). *1st EEAS report on foreign information manipulation and interference threats: Towards a framework for networked defence*. European External Action Service. https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/EEAS-DataTeam-ThreatReport-2023..pdf

EEAS. (2025). *3rd EEAS report on foreign information manipulation and interference threats: Exposing the architecture of FIMI operations*. European External Action Service. https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2025/EEAS-3nd-ThreatReport-March-2025-05-Digital-HD.pdf

EUvsDisinfo. (2024, July 31). *Elections are still battlefields for a disappointed Kremlin*. https://euvsdisinfo.eu/elections-are-still-battlefields-for-a-disappointed-kremlin/

FCDO. (2022, January 22). *Kremlin plan to install pro-Russian leadership in Ukraine exposed*. Foreign, Commonwealth and Development Office. https://www.gov.uk/government/news/kremlin-plan-to-install-pro-russian-leadership-in-ukraine-exposed

FIMI-ISAC. (2025). *Assessment of foreign information manipulation and interference in the 2025 Czech parliamentary election*. https://alliance4europe.eu/wp-content/uploads/2025/12/FRT-24_Globsec_Czech-Election-Report.pdf

G7 RRM. (2026, April 17). *G7 Rapid Response Mechanism report: Joint monitoring of 2025 Moldovan parliamentary elections*. Global Affairs Canada. https://www.international.gc.ca/transparency-transparence/rapid-response-mechanism-mecanisme-reponse-rapide/moldova-report-rapport.aspx?lang=eng

Gleicher, N. (2019, May 22). *Testimony of Nathaniel Gleicher, Head of Cybersecurity Policy, Facebook* [Testimony before the U.S. House Committee on Oversight and Reform, Subcommittee on National Security]. https://docs.house.gov/meetings/GO/GO06/20190522/109538/HHRG-116-GO06-Wstate-GleicherN-20190522.pdf

Götz, E., un Staun, J. (2022). Why Russia attacked Ukraine: Strategic culture and radicalized narratives. *Contemporary Security Policy, 43*(3), 482–497. https://doi.org/10.1080/13523260.2022.2082633

Hiršs, M. (2025). *Echoes from Kremlin: New platforms, old narratives*. Civil Resilience Initiative. https://www.rgsl.edu.lv/data/pdf-files/echoes-from-kremlin-in-latvia.pdf

Hoyle, A., Powell, T., Doosje, B., van den Berg, H., un Wagnsson, C. (2024). Weapons of mass division: Sputnik Latvia's Russophobia narratives and testing the rejection-identification model in Russian speakers in Latvia. *Political Psychology, 45*(4), 753–772. https://doi.org/10.1111/pops.12964

IPHR. (2026). *Russian interference in Armenia's 2026 elections: A post-election examination*. International Partnership for Human Rights un Helsinki Citizens' Assembly Vanadzor.

https://iphronline.org/wp-content/uploads/2026/09/russian-interference-in-armena-s-2026-elections-a-post-election-examination.pdf

ISFED. (2025, April 4). *Russian information operations in the 2024 election cycle*. International Society for Fair Elections and Democracy. https://isfed.ge/eng/blogi/rusuli-sainformatsio-operatsia-2024-tslis-saparlamento-archevnebtan-dakavshirebit

Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology* (4th ed.). SAGE.

Krumm, R., Šukevičs, K., un Zariņš, T. (2023). *Under pressure: An analysis of the Russian-speaking minority in Latvia*. Friedrich-Ebert-Stiftung. https://library.fes.de/pdf-files/bueros/baltikum/20445.pdf

LETA. (2024, May 28). *Pretvalstiska satura dēļ NEPLP liedz piekļuvi prokremliskam portālam*. LSM.lv. https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/28.05.2024-pretvalstiska-satura-del-neplp-liedz-piekluvi-prokremliskam-portalam.a555655/

LSM. (2025, August 3). *Kopš 2022. gada NEPLP liedzis piekļuvi 413 Krievijas propagandu izplatošiem portāliem*. https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/03.08.2025-kops-2022-gada-neplp-liedzis-piekluvi-413-krievijas-propagandu-izplatosiem-portaliem.a609020/

NEPLP. (2025). *Pētījums par Latvijas iedzīvotāju mediju satura lietošanas paradumiem: sabiedrības aptauja un dziļās intervijas ar mediju ekspertiem*. Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome, Latvijas Fakti.

OpenAI. (2024, May 30). *Disrupting deceptive uses of AI by covert influence operations*. https://openai.com/index/disrupting-deceptive-uses-of-ai-by-covert-influence-operations/

Pamment, J. (2023). How the Kremlin circumvented EU sanctions on Russian state media in the first weeks of the illegal invasion of Ukraine. *Place Branding and Public Diplomacy, 19*(2), 200–205. https://doi.org/10.1057/s41254-022-00275-1

Peisakhin, L., un Rozenas, A. (2018). Electoral effects of biased media: Russian television in Ukraine. *American Journal of Political Science, 62*(3), 535–550. https://doi.org/10.1111/ajps.12355

RFE/RL. (2025, September 25). *EU monitoring threats to Moldova's elections amid alleged Russian plot to train provocateurs in Serbia*. Radio Free Europe/Radio Liberty. https://www.rferl.org/a/moldova-russia-parliamentary-election-arrests-provocation-marta-kos-european-commission-maia-sandu/33539603.html

Rožukalne, A., un Līdaka, G. (2025). Ierobežoti kanāli un stabila auditorija: Latvijas rusofonās auditorijas mediju lietojums un attieksme pret medijiem pēc Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā. *Akadēmiskā Dzīve, 61*, 155–167. https://doi.org/10.22364/adz.61.11

Santos Okholm, C., Ebrahimi Fard, A., un ten Thij, M. (2024). Blocking the information war? Testing the effectiveness of the EU's censorship of Russian state propaganda among the fringe communities of Western Europe. *Internet Policy Review, 13*(3). https://doi.org/10.14763/2024.3.1788

Sazonov, V., Sägi, J., Karin, Y., un Veebel, V. (2026). Russia's total war against Ukraine and lessons for the Baltic states: Russian influence activities and strategic narratives during the Russo-Ukrainian war 2022–2025. In V. Veebel un E. E. Armstrong (Eds.), *Reconceptualizing total defense: Strategy and security in the greater Baltic Sea region* (pp. 53–76). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-032-31586-1_4

SBU. (2023, July 25). *SSU serves notice of suspicion to ex-MP Muraiev of high treason*. Security Service of Ukraine. https://ssu.gov.ua/en/novyny/sbu-povidomyla-pro-pidozru-v-derzhavnii-zradi-eksnardepu-muraievu

Shehata, A., Ekström, M., un Oleskog Tryggvason, P. (2024). Selective exposure and new political cleavages: Media use and ideological reinforcement over time. *The International Journal of Press/Politics, 29*(3), 733–754. https://doi.org/10.1177/19401612221112003

Spriņģe, I. (2024, March 8). *When pro-Kremlin bots start speaking Latvian*. Re:Baltica. https://en.rebaltica.lv/2024/03/when-pro-kremlin-bots-start-speaking-latvian/

Starbird, K., Arif, A., un Wilson, T. (2019). Disinformation as collaborative work: Surfacing the participatory nature of strategic information operations. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction, 3*(CSCW), Article 127. https://doi.org/10.1145/3359229

Ukrinform. (2025, January 19). *Zelensky enacts NSDC decision on sanctions*. https://www.ukrinform.net/rubric-polytics/3950293-zelensky-enacts-nsdc-decision-on-sanctions-against-russian-propagandists.html

VIGINUM. (2024). *Portal Kombat: Un réseau structuré et coordonné de propagande prorusse*. Secrétariat général de la défense et de la sécurité nationale. https://www.sgdsn.gouv.fr/files/files/20240212_NP_SGDSN_VIGINUM_RAPPORT-RESEAU-PORTAL-KOMBAT_VF.pdf

Vihalemm, T., un Juzefovičs, J. (2022). How Baltic Russian-speaking audiences outmaneuver securitization, essentialization, and polarization in times of crisis? *Journal of Baltic Studies, 53*(4), 495–517. https://doi.org/10.1080/01629778.2021.2006728

Vihalemm, T., Juzefovičs, J., un Leppik, M. (2019). Identity and media-use strategies of the Estonian and Latvian Russian-speaking populations amid political crisis. *Europe-Asia Studies, 71*(1), 48–70. https://doi.org/10.1080/09668136.2018.1533916



AUSTRUMEIROPAS
POLITIKAS
PĒTĪJUMU
CENTRS

